

Ett investeringsprogram för kultur

*Betänkande av Utredningen om
breddad kulturfinansiering*

Stockholm 2026

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

SOU 2026:31

SOU och Ds finns på [regeringen.se](https://www.regeringen.se) under Rättsliga dokument.

Svara på remiss – hur och varför
Statsrådsberedningen, SB PM 2021:1.

Information för dem som ska svara på remiss finns tillgänglig på [regeringen.se/remisser](https://www.regeringen.se/remisser).

Layout: Kommittéservice, Regeringskansliet

Omslag: Multiply Solutions

Omslagsbild: Elsa Henriksson, Studio Raster AB

Tryck och remisshantering: Multiply Solutions, Stockholm 2026

ISBN 978-91-525-1533-4 (tryck)

ISBN 978-91-525-1534-1 (pdf)

ISSN 0375-250X

Till statsrådet och chefen för Kulturdepartementet

Regeringen beslutade den 12 juni 2025 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att lämna förslag på hur den icke-offentliga finansieringen av kultur kan öka genom ekonomiska incitament. Som särskild utredare förordnades Karin Forseke. Utredningen antog namnet Utredningen om breddad kulturfinansiering (Ku 2025:01).

Som experter i utredningen förordnades fr.o.m. den 16 juni 2025 följande personer: Mikael Brännvall, vd Svensk Scenkonst, Maria Eka, chefsrådman, Lovisa Hamrin, ordförande Herenco och Hamrin Foundation, Sören Lillkung, vd Svenska kulturfonden i Finland, Cristina Ljungberg, filantrop, Benny Marcel, f.d. fonddirektör, Charlotte Rydh, generalsekreterare Giva Sverige, Lars Strannegård, rektor Handelshögskolan i Stockholm, och Stephan Tolstoy, rådgivare. Från och med den 1 september förordnades även Karin Hjelmberg, rättslig expert Skatteverket, samt departementssekreteraren Jonatan Vesterman, ämnesrådet Karin von Hedenberg och departementssekreteraren Karl Bratt Rosén som experter.

Som biträdande sekreterare i utredningen anställdes fr.o.m. den 4 augusti 2025 departementssekreteraren Ludvig Hambräus. Som huvudsekreterare anställdes den 3 september statsvetaren Helene Biller. Från och med den 29 september anställdes t.f. kammarrättsassessorn Cathrine Kappre som sekreterare. Helene Biller slutade i utredningen den 1 november och fil. dr Jakob Kihlberg tog då över som huvudsekreterare.

Härmed överlämnar utredningen sitt betänkande *Ett investeringsprogram för kultur* (SOU 2026:31). Uppdraget är därmed slutfört.

Stockholm i maj 2026

Karin Forseke

Ludvig Hambræus
Cathrine Kappre
Jakob Kihlberg

Innehåll

Sammanfattning	9
1 Författningsförslag	13
1.1 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229).....	13
1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2019:453) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva	15
1.3 Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244).....	19
1.4 Förslag till förordning om ändring i donationsförordningen (1998:140).....	23
1.5 Förslag till förordning om statsbidrag för att främja privata kulturinvesteringar	24
2 Utredningens arbete	29
2.1 Närmare om utredningens uppdrag.....	29
2.2 Utredningens genomförande	31
2.3 Betänkandets disposition.....	32
2.4 Terminologi.....	33
3 Kulturområdets finansiering	35
3.1 Kulturen i olika samhällssfärer.....	36
3.2 Kulturlivets organisationsformer	39

3.2.1	Privatägda aktiebolag och ekonomiska föreningar	42
3.3	Tidigare insatser som rör breddad finansiering	43
3.3.1	Framtidens kultur och Kulturbryggan.....	45
3.3.2	Förslag om en svensk kulturstiftelse	46
3.3.3	Incitamentsinriktade stöd på filmområdet	46
3.3.4	Kartläggningar av den privata kulturfinansieringen.....	47
3.3.5	Tidigare reformer av skattelagstiftningen.....	49
4	Gällande rätt	53
4.1	Om avdragsförbudet för gåvor	53
4.2	Inskränkt skattskyldighet för vissa subjekt	54
4.2.1	Stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund.....	55
4.2.2	Särskilt om ändamålskravet	57
4.2.3	Kultur som allmännyttigt ändamål i IL	60
4.3	Skattereduktion för gåvor	65
4.3.1	Vilka som kan få skattereduktion	65
4.3.2	Gåvomottagaren.....	67
4.3.3	Skattereduktionens storlek.....	69
4.3.4	Kontrolluppgifter.....	70
4.4	EU-rätt.....	71
4.4.1	Fri rörlighet för kapital.....	71
4.4.2	EU:s regler om statligt stöd	72
5	Skatteincitament i andra länder	81
5.1	Norden.....	82
5.1.1	Danmark	82
5.1.2	Finland.....	83
5.1.3	Norge.....	84
5.2	Andra europeiska länder	84
5.2.1	Belgien	84
5.2.2	Frankrike	85
5.2.3	Irland.....	86

5.2.4	Italien.....	87
5.2.5	Nederländerna	87
5.2.6	Portugal.....	88
5.2.7	Schweiz.....	89
5.2.8	Spanien	89
5.2.9	Storbritannien	90
5.2.10	Tjeckien.....	90
5.2.11	Tyskland.....	91
5.2.12	Österrike	92
5.3	En överblick i tabellform.....	93
6	Matchning som ekonomiskt incitament.....	95
6.1	Initiativ på området i Sverige.....	96
6.2	System för att förstärka gåvor i andra länder	99
6.2.1	Norge	99
6.2.2	Finland	102
6.2.3	Storbritannien.....	106
6.2.4	Irland.....	112
6.2.5	Nederländerna	112
6.2.6	Spanien	113
6.3	Olika modeller för matchning.....	113
6.3.1	Automatiska system	114
6.3.2	Semiautomatiska system	114
6.3.3	Kampanjmatchning.....	115
6.3.4	Matchad gräsrotsfinansiering.....	115
6.3.5	Bonussystem	116
6.3.6	Matchad kulturfond	116
6.4	Vad vet vi om effekterna?.....	117
7	Förslag och bedömningar	121
7.1	Ta fram ett investeringsprogram för kultur	123
7.2	Inför en skattereduktion för gåvor till kultur	124
7.2.1	Kultur som ändamål för gåvor som kan ge skattereduktion	125

7.2.2	Gåvor till kulturverksamhet som bedrivs av det offentliga.....	131
7.2.3	Beloppsgränsen för fysiska personer	138
7.2.4	Ikraftträdande.....	139
7.3	Skapa nya incitament genom matchning.....	140
7.3.1	Insamlingskampanjer för stora satsningar.....	142
7.3.2	Matchad gräsrotsfinansiering	143
7.3.3	Ett semiautomatiskt system	145
8	Konsekvensanalys	149
8.1	Allmänna effekter.....	149
8.1.1	Problemet och alternativ som har övervägts	150
8.1.2	Betydelse för att nå de kulturpolitiska målen.....	151
8.1.3	Konsekvenser för det brottsförebyggande arbetet	153
8.2	Ekonomiska konsekvenser.....	154
8.2.1	Värdet av kulturinvesteringar	155
8.2.2	Administrativa kostnader	160
8.3	Förslagets förenlighet med EU-rätten	161
9	Författningskommentar	165
9.1	Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)	165
9.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (2019:453) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva.....	166
9.3	Förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)	173
	Referenser.....	179
	Bilaga	
Bilaga 1	Kommittédirektiv 2025:61.....	183

Sammanfattning

Kulturell verksamhet i alla dess former – från de traditionella konstarterna till moderna kreativa näringar – är avgörande för ett lands välfärd och utvecklingsförmåga. Det är därför viktigt att vi som samhälle kan hitta medel för nödvändiga investeringar i denna sektor. Värdet av ekonomiska satsningar på kultur är i första hand icke-monetärt, dvs. de ger möjlighet till konstnärlig och kulturell verksamhet som i sig är värdefull och bidrar med estetiska upplevelser, kunskap och en känsla av identitet och samhörighet. Även i rent ekonomiska termer ger satsningar på kultur positiva effekter.

Redan i dag finansieras en stor del av kultursektorn i Sverige privat, främst genom enskildas konsumtion men även via ideellt arbete, gåvor och sponsring. Det finns dock ett stort intresse för och potential att öka den privata finansieringen. Sverige har t.ex. jämfört med andra länder en låg nivå av privat givande till kulturell verksamhet och många kulturinstitutioner är ensidigt beroende av offentliga bidrag, vilket gör dem sårbara. Denna relativa brist på mångfald i finansieringskällorna beror på många faktorer inklusive vår historia. Som i princip enda land i Europa saknar Sverige också helt skatteincitament för att främja gåvor till kultur, dvs. möjligheter att göra avdrag eller få skattereduktion för gåvor.

Utredningen har haft i uppdrag att föreslå hur detta skulle kunna förändras och lämna förslag på hur ekonomiska incitament ska tillskapas för att öka inflödet av privat kapital i kultursektorn. I detta arbete har olika lösningar övervägts och med ledning av internationella jämförelser lämnas i betänkandet flera förslag, både om möjlighet till skattereduktion för gåvor till kultur och om offentlig matchning av privata gåvor. Utredningen föreslår att dessa reformer sjösätts inom ramen för ett investeringsprogram för kultur.

Ta fram ett investeringsprogram för kultur

För att möjliggöra större och för samhället som helhet värdeskapande framtidssatsningar behövs ett strategiskt inriktat arbete med breddad finansiering av kultur. Förslaget är därför att regeringen tar fram ett särskilt strategidokument: ett övergripande investeringsprogram för kultur som har fokus på offentlig-privat samverkan. De offentliga insatser som tas upp i programmet bör syfta till att attrahera mer privat kapital och på så sätt förmeras. Inom denna ram bör dels en permanent skattereduktion för gåvor till kultur införas dels olika insatser för matchning av gåvor införas.

Investeringsprogrammet bör innefatta att medel – enligt förslaget i storleksordningen en miljard kronor under en inledande fyraårsperiod – avsätts på statsbudgeten för konkreta insatser under varje mandatperiod. Om detta genomförs utan att den befintliga finansieringen minskas skulle det kunna ge nya intäkter till kultursektorn på uppemot fem miljarder kronor under den första fyraårsperioden.

Inför skattereduktion för gåvor till kultur

För att göra det mer attraktivt för både enskilda och företag att ge gåvor till kultur föreslås att reglerna om skattereduktion utvidgas så att kultur införas som ett ändamål för skattegynnade gåvor. I detta syfte lämnas två sammankopplade förslag: dels ett grundförslag om att stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som främjar kultur ska kunna godkännas som gåvomottagare för skattegynnade gåvor, dels ett tilläggsförslag om att möjligheten att bli godkänd som mottagare av sådana gåvor ska utvidgas till offentligt styrd kulturverksamhet.

Utredningens bedömning är även att det totala gåvobelopp som kan ligga till grund för skattereduktion bör höjas väsentligt – en miljon kronor vore lämpligt – och att samma beloppsgränser bör införas för både fysiska och juridiska personer.

Gåvor till ideella organisationer som främjar kultur

Utredningens grundförslag är att regelverket för skattereduktion för gåvor ändras på så sätt att kultur införs som ett ändamål för gåvor som kan ge rätt till skattereduktion. Det innebär att stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som främjar det allmännyttiga ändamålet kultur kan godkännas som gåvomottagare för skattegynnade gåvor.

Gåvor till kulturverksamhet som bedrivs av det offentliga

Som tillägg till grundförslaget införs även särskilda bestämmelser som innebär att statliga förvaltningsmyndigheter, regioner, kommuner och kommunalförbund samt offentligt ägda aktiebolag som bedriver allmännyttig kulturverksamhet som är öppen för allmänheten kan godkännas som gåvomottagare för gåvor som ger rätt till skattereduktion.

Reglerna föreslås träda i kraft den 1 juli 2027 och skattereduktionen gälla för gåvor som lämnas fr.o.m. det datumet.

Inför tre olika system för matchning

Ett sätt att skapa incitament för samverkan mellan det offentliga och det privata är matchningssystem där det offentliga åtar sig att förstärka enskilda gåvor enligt en viss proportion (t.ex. 1:4, där varje hundralapp i gåva ger 25 kronor i förstärkning). Den internationella utblick utredningen genomfört visar att matchningssystem kan vara utformade på många olika sätt. Inte minst fungerar de med olika grad av automatik. För att dessa system ska ge incitament för ökat givande är det dock avgörande att de är både lättförståeliga och förutsebara samt innefattar tillräckliga resurser.

Det är utredningens bedömning att ett svenskt investeringsprogram för kultur borde innefatta både temporära kampanjer för att matcha gåvor till särskilt utpekade områden och system för mer automatisk förstärkning av gåvor. Förslaget är att tre olika varianter prövas under en första investeringsprogramperiod och sedan utvärderas med avseende på effektivitet inför nästa fyraårsperiod.

Insamlingskampanjer för stora gåvor

I syfte att premiera satsningar av nationell betydelse på kulturområdet bör regeringen ta initiativ till att matcha gåvor inom ramen för tidsbegränsade insamlingskampanjer. En jämförelse kan göras med Finland där framgångsrika matchningskampanjer drivits under många år för att få in kapital till större prioriterade satsningar. De närmare formerna för detta kan anges i ett särskilt regeringsbeslut men administrativt bör förstärkning hanteras av en myndighet.

Matchad gräsrotsfinansiering för mindre projekt

För att främja kulturverksamhet i mindre skala bör även offentlig matchning av gräsrotsfinansieringskampanjer prövas i Sverige. I flera europeiska länder har ett framgångsrikt sätt att engagera den breda allmänheten i insamlingen av medel till kulturell verksamhet visat sig vara att det offentliga matchar privata medel insamlade via den typen av kampanjer på digitala plattformar. Förslag lämnas i betänkandet om att en myndighet på kulturområdet ska få i uppdrag att matcha insamlade gåvor inom ramen för sådana kampanjer samt om hur det ska regleras.

Ett semiautomatiskt system

Utöver riktade insatser för att matcha gåvor inom ramen för insamlingskampanjer finns det också skäl att pröva ett system för löpande förstärkning av gåvor till kulturområdet. Erfarenheter från andra länder visar att ett matchningssystem av mer automatisk karaktär, där alla gåvor till ett visst område inom ett visst spann kan få matchning, är effektivt för att motivera givande.

Ett system för semiautomatisk förstärkning av privata gåvor till kultur bör därför införas på prov även i Sverige. Inom ramen för denna ordning är förslaget att staten förstärker privata gåvor i spannet 1–10 miljoner kronor genom att till mottagande kulturverksamhet skjuta till motsvarande 25 procent av gåvans värde. Förslag lämnas i betänkandet om att en lämplig myndighet bör få i uppdrag att administrera ett sådant matchningssystem samt om hur det ska regleras.

1 Författningsförslag

1.1 Förslag till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

Härigenom föreskrivs i fråga om inkomstskattelagen (1999:1229)¹ att 67 kap. 24–24 a §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

67 kap.

24 §²

Rätt till skattereduktion enligt 25 och 26 §§ har efter begäran fysiska personer som

1. vid beskattningsårets utgång har fyllt 18 år,
  2. är obegränsat skattskyldiga under någon del av beskattningsåret, och
  3. har haft utgifter för gåva avseende främjande av social hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning till en godkänd gåvomottagare eller ska ta upp värdet av sådan gåva som inkomst.
3. har haft utgifter för gåva avseende främjande av *kultur*, social hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning till en godkänd gåvomottagare eller ska ta upp värdet av sådan gåva som inkomst.

Sådan rätt till skattereduktion har efter begäran också de som är begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3, om deras överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige.

Även dödsbon har efter begäran rätt till skattereduktion för gåva som har lämnats före dödsfallet.

---

¹ Lagen omtryckt 2008:803.

² Senaste lydelse 2025:1361.

24 a §³

Rätt till skattereduktion enligt 25 a och 26 a §§ har efter begäran juridiska personer som har lämnat en gåva avseende främjande av social hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning till en godkänd gåvomottagare om inte annat följer av andra eller tredje stycket.

Rätt till skattereduktion enligt 25 a och 26 a §§ har efter begäran juridiska personer som har lämnat en gåva avseende främjande av *kultur*, social hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning till en godkänd gåvomottagare om inte annat följer av andra eller tredje stycket.

Om ett kommissionärsföretag i kommissionärsverksamhet har lämnat gåvan har i stället kommittentföretaget rätt till skattereduktion. Vad som avses med kommissionärsföretag, kommittentföretag och kommissionärsverksamhet framgår av 36 kap.

Den som omfattas av bestämmelserna om undantag från skattskyldighet i 7 kap. har inte rätt till skattereduktion för gåva.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2027.
2. Lagen tillämpas inte på gåvor som lämnas före ikraftträdandet.

---

³ Senaste lydelse 2025:1361.

1.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2019:453) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (2019:453) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva

dels att 6, 8, 14 och 19 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det i lagen ska införas tre nya paragrafer: 3 a, 6 a och 9 a §§.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

3 a §

Med offentligt ägt aktiebolag avses i denna lag ett aktiebolag där staten, en region, en kommun eller ett kommunalförbund, var för sig eller gemensamt, direkt eller indirekt äger samtliga aktier.

6 §

En svensk stiftelse, en svensk ideell förening eller ett svenskt registrerat trossamfund ska efter ansökan godkännas som gåvomottagare under förutsättning att

1. den sökande vid beslutet om slutlig skatt året före det år då ansökan görs är inskränkt skattskyldig enligt 7 kap. 3 § inkomstskattelagen (1999:1229),

2. den sökande har som ändamål att främja social hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning eller helt eller delvis bedriver sådan verksamhet,

2. den sökande har som ändamål att främja *kultur*, social hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning eller helt eller delvis bedriver sådan verksamhet,

3. det är sannolikt att den sökande

a) även vid de två beslut om slutlig skatt som fattas efter det beslut som avses i 1 kommer att bli inskränkt skattskyldig enligt den bestämmelse som anges i samma punkt, och

b) kommer att använda gåvorna på det sätt givarna avsett

4. det av den sökandes bokföring eller räkenskaper är möjligt att avgöra vilka gåvor som har tagits emot och hur de har använts, och

5. den sökande har minst en auktoriserad eller godkänd revisor.

6 a §

En statlig förvaltningsmyndighet, en region, en kommun, ett kommunalförbund eller ett offentligt ägt aktiebolag ska efter ansökan godkännas som gåvomottagare under förutsättning att

1. den sökande bedriver för allmänheten öppen kulturverksamhet som motsvarar allmännyttig verksamhet enligt 7 kap. 4 § inkomstskattelagen,

2. det är sannolikt att den sökande kommer att använda gåvorna på det sätt givarna avsett,

3. det av den sökandes bokföring eller räkenskaper är möjligt att avgöra vilka gåvor som har tagits emot och hur de har använts,

4. den sökande har minst en auktoriserad eller godkänd revisor eller är föremål för årlig revision, och

5. förhållandena i övrigt inte talar emot ett godkännande.

8 §

Som gåvomottagare ska efter ansökan godkännas även utländska sökande om förutsättningarna i 6 § är uppfyllda och den sökande hör hemma i en stat

Som gåvomottagare ska efter ansökan godkännas även utländska sökande om förutsättningarna i 6 eller 6 a §§ är uppfyllda och den sökande hör hemma i en stat

1. inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, eller
2. med vilken Sverige har ingått ett skatteavtal som innehåller en artikel om informationsutbyte eller ett avtal om informationsutbyte i skatteärenden.

Prövningen enligt 6 § 1 och 3 a ska då gälla om förhållandena är sådana att den sökande skulle ha blivit och skulle komma att bli in-

skränkt skattskyldig enligt 7 kap. 3 § inkomstskattelagen (1999:1229) om denne skulle beskattas i Sverige.

För att den sökande ska kunna godkännas som gåvomottagare gäller dessutom att ett skriftligt åtagande enligt 23 kap. 7 § och 38 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha kommit in till Skatteverket.

För att en utländsk sökande som motsvarar en sådan sökande som avses i 6 a § ska kunna godkännas som gåvomottagare krävs, utöver vad som följer av första och tredje stycket, att ett skriftligt åtagande om att lämna särskilda uppgifter enligt 33 kap. 9 e § skatteförfarandelagen ska ha kommit in till Skatteverket.

9 a §

Utöver vad som följer av 9 § ska den som vill bli godkänd som sådan gåvomottagare som avses i 6 a § ange i ansökan vilken kulturverksamhet som gåvorna är avsedda för.

En sökande som bedriver och önskar bli godkänd som gåvomottagare för flera sådana kulturverksamheter ska ansöka om sådant godkännande för varje verksamhet.

14 §

Skatteverket ska återkalla ett godkännande som gåvomottagare om

1. innehavaren begär det,
2. förutsättningarna för godkännande inte längre är uppfyllda,
3. innehavaren vid ett beslut om slutlig skatt som fattats under den tid som avses i 10 § inte är inskränkt skattskyldig enligt 7 kap. 3 § inkomstskattelagen (1999:1229) eller, när det gäller en svensk mottagare som är inskränkt skattskyldig enligt någon annan bestämmelse i 7 kap. inkomstskattelagen än 3 § eller en utländsk mottagare, inte

skulle ha blivit inskränkt skattskyldig vid tillämpning av 7 kap. 3 § inkomstskattelagen,

4. innehavaren inte följer ett föreläggande enligt 13 §, *eller*

5. innehavaren inte lämnar kontrolluppgifter enligt 22 kap. 22 § skatteförfarandelagen (2011:1244).

4. innehavaren inte följer ett föreläggande enligt 13 §,

5. innehavaren inte lämnar kontrolluppgifter enligt 22 kap. 22 § skatteförfarandelagen (2011:1244), *eller*

6. innehavaren inte lämnar särskilda uppgifter enligt 33 kap. 9 d *eller* 9 e §§ skatteförfarandelagen.

Om det finns synnerliga skäl, får Skatteverket avstå från återkallelse enligt första stycket 2, 3 *eller* 5.

Om det finns synnerliga skäl, får Skatteverket avstå från återkallelse enligt första stycket 2, 3, 5 *eller* 6.

19 §

I fråga om beslut om godkännande enligt 6 §, om förlängning av godkännande enligt 10 § och om återkallelse av godkännande enligt 14 § tillämpas bestämmelserna i 66 och 67 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) om omprövning och överklagande av beslut avseende på vilket sätt preliminär skatt ska betalas.

I fråga om beslut om godkännande enligt 6 *eller* 6 a §§, om förlängning av godkännande enligt 10 § och om återkallelse av godkännande enligt 14 § tillämpas bestämmelserna i 66 och 67 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) om omprövning och överklagande av beslut avseende på vilket sätt preliminär skatt ska betalas.

I fråga om beslut om kontrollavgift enligt 16 § tillämpas bestämmelserna i 66 och 67 kap. skatteförfarandelagen. Tidsfristen i 66 kap. 24 § skatteförfarandelagen ska dock räknas från den dag beslutet om kontrollavgift meddelades.

Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2027.

1.3 Förslag till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

Härigenom föreskrivs i fråga om skatteförfarandelagen (2011:1244) dels att 33 kap. 1 och 2 §§ ska ha följande lydelse, dels att det i lagen ska införas fyra nya paragrafer: 33 kap. 9 d §, 9 e §, 10 b § och 10 c § och närmaste före 33 kap. 9 d § en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

33 kap.

1 §¹

I detta kapitel finns bestämmelser om

- syftet med särskilda uppgifter (2 och 2 a §§),
- uppgifter som ska lämnas av stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund (3–5 §§),
- uppgifter som ska lämnas av svenska handelsbolag och i utlandet delägarbeskattade juridiska personer (6 §),
- uppgifter som ska lämnas av en fysisk eller juridisk person som hör hemma i en annan stat och inte bedriver verksamhet från ett fast driftställe i Sverige (6 a och 6 b §§),
- uppgifter om ersättningsbostad i utlandet (7 §),
- uppgifter om periodiseringsfond och ersättningsfond (7 a §),
- uppgifter om skogsavdrag på fastighet i utlandet (7 b §)
- uppgifter som ska lämnas av redare (8 §),
- uppgifter om nedsättning av utländsk skatt (9 §)
- uppgifter som ska lämnas av den som har fått ett godkännande för tonnagesbeskattning återkallat (9 a §)
- uppgifter i fråga om vissa förhandsbesked i skattefrågor (9 b §),
  - uppgifter som ska lämnas av vissa gåvomottagare vid skattereduktion för gåva (9 d §),
  - uppgifter som ska lämnas av vissa utländska gåvomottagare vid skattereduktion för gåva (9 e §),
- när särskilda uppgifter ska lämnas (10–11 §§), och
- redares uppgiftsskyldighet vid ändrade förhållanden (12 §).

¹ Senaste lydelse 2026:115.

2 §²

Särskilda uppgifter ska lämnas till ledning för

1. bedömning av stiftelsers, ideella föreningars och registrerade trossamfunds skattskyldighet enligt inkomstskattelagen (1999:1229),
2. beskattning av delägare i svenska handelsbolag och i utlandet delägarbeskattade juridiska personer
3. bedömning av skattskyldigheten enligt inkomstskattelagen för fysiska eller juridiska personer som hör hemma i en annan stat och inte bedriver verksamhet från ett fast driftställe i Sverige,
4. bestämmande av vilket fartområde ett fartyg går i,
5. kontroll av uppskovsbelopp enligt 47 kap. inkomstskattelagen när ersättningsbostaden är belägen utomlands,
6. kontroll av avdrag för avsättning till periodiseringsfond och ersättningsfond,
7. beslut om avräkning av utländsk skatt,
8. beslut om beskattning för den som har fått ett godkännande för tonnagebeskattning återkallat, *och*
9. kontroll av skogsavdrag på fastigheten i utlandet.

8. beslut om beskattning för den som har fått ett godkännande för tonnagebeskattning återkallat,
9. kontroll av skogsavdrag på fastigheten i utlandet, *och*
10. kontroll av vissa gåvomottagares användning av gåvor som ger rätt till skattereduktion.

Vissa gåvomottagares användning av gåvor som ger rätt till skattereduktion

9 d §

En gåvomottagare som avses i 6 a § lagen (2019:453) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva ska lämna särskilda uppgifter om

1. vilka gåvor som har tagits emot under det senast avslutade räkenskapsåret, *och*

² Senaste lydelse 2026:115.

2. i vilken utsträckning de har använts för att bedriva den verksamhet de är avsedda för.

9 e §

En utländsk gåvomottagare som motsvarar en sådan gåvomottagare som avses i 6 a § lagen (2019:453) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva ska i samband med en sådan ansökan som avses i 9 § samma lag samtidigt ge in ett åtagande om att lämna särskilda uppgifter.

Särskilda uppgifter ska lämnas om

1. vilka gåvor som har tagits emot under det senast avslutade räkenskapsåret, och

2. i vilken utsträckning de har använts för att bedriva den verksamhet de är avsedda för.

10 b §

Särskilda uppgifter enligt 9 d § ska ha kommit in till Skatteverket senast sista dagen för inkomstdeklaration enligt 32 kap. 2 §.

Om en statlig förvaltningsmyndighet ska lämna en särskild uppgift enligt 9 d §, ska dock uppgiften ha kommit in senast den 22 februari.

Om en region, en kommun eller ett kommunalförbund ska lämna en särskild uppgift enligt 9 d §, ska uppgiften däremot ha kommit in senast den 15 april.

10 c §

*Särskilda uppgifter enligt 9 e §
ska ha kommit in till Skatteverket
senast den 31 januari.*

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2027.

1.4 Förslag till förordning om ändring i donationsförordningen (1998:140)

Härigenom föreskrivs i fråga om donationsförordningen (1998:140) att 2 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Med en donation avses i denna förordning varje slag av överlåtelse av egendom till en myndighet genom gåva eller testamentariskt förordnande som sker utan krav på motprestation eller särskild förmånsställning och där egendomen inte bildar en stiftelse.

*En gåva som ger rätt till skatte-
reduktion enligt 67 kap. inkomst-
skattelagen (1999:1229) omfattas
inte av denna förordning.*

---

1. Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2027.

1.5 Förslag till förordning om statsbidrag för att främja privata kulturinvesteringar

Härigenom föreskrivs följande.

Inledande bestämmelser

1 § Denna förordning är meddelad med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen och innehåller bestämmelser om statsbidrag för att främja privata investeringar i kulturell verksamhet i Sverige genom:

1. förstärkning av privata gåvor, och
2. förstärkning av insamlingskampanjer.

2 § Frågor om statsbidrag enligt denna förordning prövas av X-myndigheten.

Statsbidrag får lämnas i mån av tillgång på medel.

3 § Stöd får endast lämnas i enlighet med de bestämmelser som anges i

1. kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget, eller

2. kommissionens förordning (EU) 2023/2831 av den 13 december 2023 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt på stöd av mindre betydelse.

Om uppgifter om ett stöd till ett företag ska offentliggöras enligt artikel 9 i förordning (EU) nr 651/2014, får stödet endast beviljas om företaget samtycker till offentliggörandet.

Ändamål och definitioner

4 § Ändamålet med statsbidraget är att främja kulturell verksamhet i Sverige genom att göra det mer attraktivt för privata givare att stödja sådan verksamhet.

5 § Med gåva avses i denna förordning en frivillig överföring av pengar utan krav på motprestation.

Förstärkning av privata gåvor

Förutsättningar för stöd

6 § Statsbidrag får lämnas till offentlig eller privat kulturverksamhet som bedrivs i Sverige som förstärkning av gåva från privata givare.

Mottagaren ska ha avlönad personal motsvarande minst en årsarbetskraft.

7 § För att en gåva ska kunna ligga till grund för statsbidrag ska den uppgå till mellan 1 000 000 och 10 000 000 kronor.

Flera enskilda gåvor från samma givare till samma mottagare under loppet av ett kalenderår ska räknas samman.

8 § Statsbidrag får inte lämnas för gåvor från givare som har ett ekonomiskt intresse i mottagarens verksamhet.

Med ekonomiskt intresse avses att givaren

1. direkt eller indirekt äger andelar i, eller har bestämmande inflytande över, mottagaren,
2. har rätt till ekonomisk avkastning från verksamheten, eller
3. på annat sätt kan antas få en påtaglig ekonomisk fördel av att statsbidrag lämnas.

9 § Med privat givare avses en fysisk eller juridisk person som inte företräder det allmänna.

Beräkning av förstärkningens storlek

10 § Statsbidrag lämnas i form av en förstärkning som motsvarar 25 procent av en gåvas värde.

Statsbidraget kan reduceras om tillgången på statliga medel är mindre än vad som krävs för att förstärka beviljade ansökningar enligt denna proportion. Myndigheten ska i dessa fall fördela tillgängliga medel proportionellt mellan stödberättigade sökande.

11 § X-myndigheten bestämmer statsbidragets storlek och fattar beslut om utbetalning till mottagaren.

Ansökan

12 § En ansökan om statsbidrag i form av förstärkning av privata gåvor ska vara skriftlig och lämnas av gåvomottagaren till X-myndigheten vid den tidpunkt som myndigheten bestämmer.

Ansökan ska innehålla

1. uppgift om mottagarens verksamhet och hur verksamheten uppfyller förordningens krav,
2. uppgift om gåvans belopp och datum,
3. uppgift om givaren och en försäkran om att givaren inte har ekonomiska intressen enligt 8 §,
4. uppgift om hur gåvan avses att användas i verksamheten, och
5. andra uppgifter som behövs för prövningen.

Förstärkning av insamlingskampanjer

Förutsättningar för stöd

13 § Statsbidrag får lämnas som förstärkning av gåvor till offentlig eller privat kulturverksamhet som bedrivs i Sverige som samlats in via kampanjer för gräsrotsfinansiering.

14 § Statsbidrag får lämnas till juridiska personer och enskilda näringsidkare.

Beräkning av förstärkningens storlek

15 § Statsbidrag lämnas i form av en förstärkning som motsvarar en angiven proportion av insamlade medel och betalas ut när en på förhand överenskommen beloppsmässig brytpunkt i insamlingen uppnås. Om brytpunkten inte uppnås ska inga medel betalas ut.

16 § X-myndigheten bestämmer proportion och brytpunkt enligt 15 § samt fattar beslut om utbetalning till mottagaren.

Ansökan

17 § En ansökan om statsbidrag i form av förstärkning av en insamlingskampanj ska vara skriftlig och lämnas av gåvomottagaren till X-myndigheten vid den tidpunkt som myndigheten bestämmer.

Ansökan ska innehålla

1. uppgift om insamlingens syfte och hur den mottagande verksamheten uppfyller förordningens krav,
2. uppgift om hur insamlingen ska gå till,
3. uppgift om hur gåvorna avses att användas i den mottagande verksamheten, och
4. andra uppgifter som behövs för prövningen.

Administrativa bestämmelser

Hinder mot utbetalning

18 § Statsbidrag enligt denna förordning får inte betalas ut till den som har skulder för svenska skatter eller avgifter hos Kronofogdemyndigheten eller som är under rekonstruktion, i likvidation eller försatt i konkurs.

Återbetalning

19 § En mottagare av statsbidrag är återbetalningsskyldig om

1. mottagaren av bidraget genom att lämna oriktiga uppgifter eller på annat sätt har förorsakat att bidraget har lämnats felaktigt eller med för högt belopp,
2. bidraget av något annat skäl än vad som sägs i första punkten har lämnats felaktigt eller med för högt belopp och mottagaren borde ha insett detta, eller
3. villkor i beslutet inte har följts.

20 § Om en mottagare av statsbidrag är återbetalningsskyldig enligt 19 § ska X-myndigheten besluta att helt eller delvis kräva tillbaka bidraget. Om det finns särskilda skäl för det får myndigheten besluta att avstå från kravet helt eller delvis.

Krav om återbetalning av statsbidrag får förenas med dröjsmålsränta enligt räntelagen (1975:635).

Rätt att meddela föreskrifter

21 § X-myndigheten får meddela föreskrifter om verkställigheten av denna förordning.

Överklagande

22 § I 40 § förvaltningslagen (2017:900) finns bestämmelser om överklagande till allmän förvaltningsdomstol. Andra beslut enligt denna förordning än beslut om hinder mot utbetalning enligt 18 § och beslut om återkrav enligt 20 § får dock inte överklagas.

-
1. Denna förordning träder i kraft den 1 juli 2027.

2 Utredningens arbete

Utredningen har haft i uppdrag att lämna förslag på hur den icke-offentliga finansieringen av kultur kan öka genom ekonomiska incitament. Syftet är att stärka kulturinstitutioners och kulturlivets potential att uppnå de kulturpolitiska målen genom att bredda finansieringsmöjligheterna. I detta kapitel beskrivs hur utredningen har avgränsat uppdraget (avsnitt 2.1) samt hur arbetet har genomförts (2.2). Kapitellet innehåller även en genomgång av hur vissa för frågan viktiga termer används i betänkandet (2.4) samt en översiktlig beskrivning av dess disposition (2.3).

2.1 Närmare om utredningens uppdrag

Utredningens uppdrag har innefattat två delmoment av delvis olika karaktär.

För det första har utredningen haft i uppgift att analysera och lämna förslag på hur det befintliga regelverket för *skattereduktion för gåvor* kan utvidgas så att även organisationer som har som ändamål att främja eller bedriva kulturell verksamhet ska kunna godkännas som gåvomottagare. I detta har ingått att kartlägga och beskriva vilken verksamhet som i dag omfattas av det allmännyttiga ändamålet kultur i skatterättsligt hänseende, och mot bakgrund av kartläggningen, lämna förslag på hur en skattereduktion för gåvor till kulturell verksamhet ska avgränsas.

För det andra har utredningen haft i uppdrag att analysera möjligheterna att införa ett s.k. *matchningssystem* där det offentliga förstärker privata monetära gåvor och föreslå hur ett sådant i sådana fall bör se ut.

Att uppdraget varit tudelat på detta sätt har präglat arbetets karaktär eftersom det medfört delvis olika informationsbehov och arbets sätt. Genomgående har ambitionen dock varit att, utifrån tillgänglig

kunskap om filantropiskt givande och om kultursektorns struktur, lämna konkreta och genomförbara förslag som kan göra faktisk skillnad för den icke-offentliga finansieringen. Eftersom detta är områden som är tämligen outvecklade i Sverige har jämförelser genomgående gjorts med hur man arbetar med dessa frågor i andra länder. Tänkbara effekter av olika reformalternativ har fått bedömas med ledning av tillgängliga internationella studier samt med beaktande av vad verksamma inom fältet i Sverige uppfattar som troliga konsekvenser av olika förändringar.

En central avgränsningsfråga i arbetet har gällt vilka de ”organisationer” som nämns i direktiven (bilaga 1) ska anses vara och som ska omfattas av analysen av vilka som ska kunna godkännas som gåvomottagare för gåvor som ger rätt till skattereduktion. Utredningen har tolkat det som att alla kulturinstitutioner som kan anses bedriva allmännyttig kulturverksamhet ska omfattas, alltså inte bara stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund, utan även sådana kulturinstitutioner som är offentligt styrda och drivs i form av myndigheter och offentliga aktiebolag eller i kommunal/regional förvaltning. Att beakta även de senare institutionerna är motiverat i sak eftersom de av historiska skäl utgör en stor del av kulturlivet i Sverige. De utgör också majoriteten av den offentligt finansierade kulturen och att de bör ingå i analysen stöds av att direktiven talar om ”breddad finansiering”, vilket implicerar att syftet är att skapa nya intäktskällor just till offentligt finansierade kulturinstitutioner.

När det gäller matchningssystem har utredningen uppfattat direktiven som öppna och att de ger brett utrymme för bedömningar och förslag. Uppdraget har gällt att med ledning av nationella och internationella exempel förutsättningslöst undersöka både det önskvärda med att införa den typen av incitament, och hur insatserna i sådana fall skulle kunna utformas för att passa in i den svenska kulturpolitiken och förvaltningsstrukturen. I denna del har arbetet kommit att inriktas mot en bred kartläggning och klassifikation av befintliga insatser i både Sverige och andra jämförbara europeiska länder.

2.2 Utredningens genomförande

Utredningens arbete har genomförts i tre faser: en inventeringsfas, där huvudinriktningen varit att samla in kunskap, en analys- och bedömningsfas, där fokus varit att formulera och diskutera möjliga reformer, samt en kvalitetssäkrings- och publiceringsfas, där resultaten sammanställts och själva betänkandet producerats.

Under insamlingsfasen (hösten 2025) träffade utredningen ett stort antal aktörer med kunskap om privat kulturfinansiering. Det handlade dels om kulturinstitutioner och företrädare för olika sektorer i kulturlivet, dels om givare och potentiella givare. Aktörer inom givargruppen prioriterades särskilt eftersom bedömningen var att det var avgörande utifrån utredningens uppdrag att få reda på mer om vilka möjligheter och hinder för ökat givande till kultur som dessa såg. Sammantaget har utredningen genomfört ett 60-tal möten, varav minst hälften varit med givare och potentiella givare. Det har handlat om allt från privata kulturstiftelser, offentliga myndigheter och kulturinstitutioner till enskilda filantroper och kulturintresserade företagsledare.

Ett särskilt fokus i utredningen har som nämnts ovan varit internationella jämförelser. Mot bakgrund av detta har möten genomförts och kontakter tagits med företrädare för offentliga instanser och privata finansiärer i bl.a. Storbritannien, Frankrike, Nederländerna, Danmark, Norge och Finland. Vidare har utredningen haft dialog med och fått värdefulla inspel från Sveriges utsända kulturråd i USA, Storbritannien, Tyskland och Frankrike.

I syfte att öppna upp brett för inspel från både givare och kulturaktörer lanserade utredningen under insamlingsfasen även en öppen digital konsultation. I denna ställdes frågor om hur ett regelverk för skattereduktion för gåvor till kulturändamål borde utformas, samt hur ett system där det offentliga förstärker monetära gåvor från privata aktörer (matchningssystem) borde konstrueras för att bäst främja breddad kulturfinansiering. Konsultationen öppnade även upp för övriga synpunkter som respondenterna ansåg att utredningen borde beakta. Totalt 100 instanser eller personer svarade på konsultationen. Av dessa var en övervägande majoritet kulturaktörer, men bland de svarande fanns även 16 respondenter som klassificerade sig själva som potentiella givare eller annat. En sammanställ-

ning och analys av svaren har gjorts i en promemoria och finns i utredningens arkiv.

Under utredningens analys- och bedömningsfas (vintern 2025–våren 2026) sammanställdes bakgrundstexter med fokus på både kultursektorns struktur och gällande rätt på skatteområdet. Vidare formulerades utkast till reformförslag som diskuterats med den expertgrupp regeringen tillsatt (för deltagare, se missivet). Sammantaget har under utredningstiden fem möten med expertgruppen hållits i utredningens lokaler i Stockholm. Utredningen har även samrått med Utredningen om skatteincitament för juridiska personers gåvor till ideell verksamhet (Fi 2023:7) som bl.a. haft i uppdrag att analysera frågan om kultursponsring.

I den avslutande kvalitetssäkrings- och publiceringsfasen (april–maj 2026) har utredningens texter setts över efter experternas synpunkter och sedan formaterats för tryckning.

2.3 Betänkandets disposition

Med utgångspunkt i den tolkning av uppdraget och de avgränsningar som beskrivits ovan har betänkandet delats in i nio kapitel.

Först kommer utredningens författningsförslag (kap. 1) och den föreliggande inledningen (kap. 2). Därefter följer en allmänt hållen översikt av kulturlivets finansieringsformer och vissa tidigare insatser för att främja privat finansiering (kap. 3). I nästföljande kapitel (kap. 4) beskrivs gällande rätt på skatteområdet samt relevant EU-rätt och därefter följer en sammanställning av regelverken för skatteincitament i andra europeiska länder (kap. 5). Utredningens genomgång av olika system för matchning beskrivs sedan i ett särskilt kapitel (kap. 6) och därefter följer utredningens förslag och bedömningar samlat (kap. 7). Sist kommer en konsekvensanalys (kap. 8) och en författningskommentar (kap. 9) samt en referenslista. Utredningens direktiv finns i bilaga.

2.4 Terminologi

I betänkandet används en rad termer vars innebörd det är motiverat att inledningsvis kort beskriva. Syftet med detta är att underlätta för läsaren och att tydliggöra hur utredningen valt att använda uttryck som kan tolkas olika.

Gåva: Förmögensöverföring utan krav på motprestation som sker frivilligt och med gävoavsikt. Kan bestå av pengar, föremål, fastigheter eller annan egendom.

Donation: Större gåva.

Sponsring: Ett affärsmässigt samarbete där någon ger stöd till en mottagare i utbyte mot en motprestation.

Givare: Den som ger en gåva eller en donation. Innefattar både en bred allmänhet och personer som verkar som mecenater och filantroper.

Breddad finansiering: Ny privat finansiering till huvudsakligen offentligt finansierad verksamhet.

Investering: Insats av resurser som förväntas ge avkastning i någon form – ekonomiskt, kulturellt eller i termer av samhällsnytta.

Incitament: Drivkraft eller stimulans som motiverar någon att agera på ett visst sätt. Kan vara ekonomisk eller social.

Matchning: Förstärkning av gåva eller annan intäkt som innebär att en tredje part (offentlig eller privat) skjuter till medel enligt en viss proportion till den som erhållit gåvan eller intäkten.

Medfinansiering: Finansiering där två eller flera aktörer bidrar med ekonomiska medel till samma verksamhet, projekt eller åtgärd.

Skattereduktion: Ett skatteincitament som innebär att den skattskyldiges skatt minskas med ett visst belopp.

Skatteavdrag: Avdrag för utgift vid inkomstberäkningen som minskar den skattskyldiges beskattningsbara inkomst.

3 Kulturområdets finansiering

En stor del av kulturektorn i Sverige finansieras privat, främst genom enskildas kulturkonsumtion, men även via ideellt arbete, gåvor, donationer och sponsring. Litteraturområdet bygger på enskildas konsumtion av böcker, liksom populärmusiken i hög utsträckning finansieras via köp av biljetter och digitala prenumerationstjänster. Dataspel är ett kulturområde som är nästan helt konsumtionsfinansierat och även en ansenlig del av produktionen och visningen av film och rörlig bild sker på kommersiell grund. Inom ett område som bildkonst, där försörjningsmöjligheterna många gånger är knappare, bärs ändå en stor del upp av privata gallerier och många kulturskapare har en viktig del av sina inkomster från relaterade kreativa branscher som mode och reklam.

Trots att den privata finansieringen av kultur via enskildas konsumtion alltså på många sätt är den bas kulturektorn vilar på, finns många områden som inte klarar sig på marknadens villkor och där det offentliga både finansierar, äger och driver verksamhet samtidigt som privata gåvor och företagssponsring bekostar andra viktiga delar. Offentlig finansiering är t.ex. avgörande för en stor del av scenkonsten och för de allra flesta större museer, även om biljettintäkter också är en viktig förutsättning för många verksamheter. Andelen offentligt finansierad och driven kulturverksamhet har successivt ökat som en del av den moderna, socialt inriktade kulturpolitik som vuxit fram sedan 1970-talet i Sverige.

En inte oväsentlig del av kulturektorn bärs också upp genom ideellt arbete. Dels handlar detta förstas om enskilda konstnärers och kulturskapares egen verksamhet som många gånger är oavlönad, men till detta ska även läggas den stora mängd fristående och ideellt drivna kulturverksamheter som finns i det civila samhället. Dessa verksamheter är ofta mindre än de offentligt styrda, som landets rika flora av arbetslivsmuseer, gallerier och konstnärskollektiv.

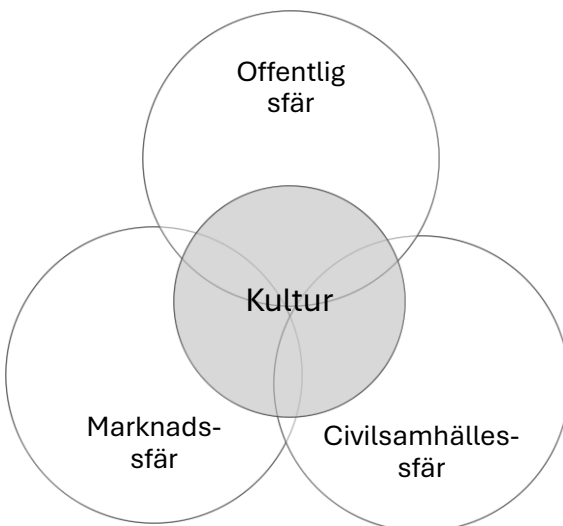
Dessa verksamheter uppstår ofta någon form av stöd eller bidrag från det allmänna, men vilar tungt på enskildas engagemang och bygger ofta på insatser av egna resurser.

I det följande beskrivs utifrån detta kulturrens del i olika samhällsfärer (avsnitt 3.1) och vad det betyder för frågan om breddad finansiering. Kulturlivets organisationsformer behandlas sedan särskilt utifrån en sammanställning av tillgängliga uppgifter som utredningen gjort (3.2). Avslutningsvis sammanfattas också tidigare insatser och utredningar av särskild betydelse i detta sammanhang (3.3).

3.1 Kulturen i olika samhällsfärer

Det är viktigt att förstå kulturområdets speciella struktur i arbetet med breddad finansiering. Som framgår redan av en kort översikt finns det flera olikartade, men alla i sig viktiga, delar av kulturområdet med olika finansieringsförutsättningar och logik. Dessa kan t.ex. beskrivas som i en nyutkommen lärobok i kulturekonomi där författarna schematiskt skiljer på kulturen som del av en offentlig sfär, en marknadssfär och en civilsamhällessfär.

Figur 3.1 Kulturen i tre samhällsfärer

Källa: Köping Olsson & Lindquist, 2026.

Den offentliga sfären innehåller kulturverksamhet i regi av stat, region och kommun samt även utbildningsinstanser som konstnärliga utbildningar. Marknadssfären innefattar alla de kulturföretag – stora som små – som utgör de kulturella och kreativa branscherna, inklusive de många fåmansföretag (0 till 1 anställd) som är organiserade som aktiebolag samt alla de frilansare som driver sin verksamhet som enskild firma (se t.ex. Riksidrottsförbundet, Svensk Scenkonst & Svensk Live, 2025). Civilsamhällesfären å sin sida består av en stor mångfald av stiftelser och ideella föreningar samt en uppsjö lösare sammanslutningar och nätverk. Den innefattar allt från privata familjestiftelser som driver egna kulturinstitutioner till folkbildningen och fria grupper på scenkonstområdet, dvs. egentligen alla ideellt organiserade kulturverksamheter som inte har offentlig huvudman.

Det är viktigt att notera att dessa olika områden är möjliga att skilja åt i teorin men samtidigt överlappar på viktiga sätt i praktiken; gränsen mellan sfärerna är många gånger diffus på kulturområdet och enskilda verksamheter kan ibland vara en del av alla tre sfärerna på en gång. Kulturens ekonomi är ofta en hybridekonomi, vilket inte minst blir tydligt om man ser till hur enskilda kulturskapare försörjer sig, där konstnärlig verksamhet ofta varvas med ”brödjobb” i andra sektorer. Denna verklighet gör det naturligtvis komplicerat men också viktigt att tydligt specificera vilka verksamheter som det kan vara lämpliga för det allmänna att särskilt främja via t.ex. skatteincitament.

Kulturlivet är mångfacetterat och även *allmännyttig* kulturverksamhet – om man med detta helt enkelt avser verksamhet som vänder sig till en bred allmänhet och drivs utan vinstsyfte eller för enskildas ekonomiska vinning – kan bedrivas i många former. Gränsen mellan sådan, i någon mening ideellt syftande, verksamhet och kulturell verksamhet som primärt bedrivs i kommersiella syften, är flytande.¹ Kulturskaparna själva rör sig som sagt mellan alla samhällsfärer och hämtar ofta sin utkomst från omväxlande offentliga och privata källor; det är inte heller säkert att en verksamhets organisationsform direkt säger vilken kategori den egentligen borde räknas till. Aktiebolag har t.ex. blivit en populär form för att bedriva offentligt

---

¹ Denna generella avgränsning av allmännyttig, som vi använder som utgångspunkt för resonemangen i det följande, är vidare än den som kommit att tillämpas skatterättsligt. För den senare, se kap. 4 och 7.

både styrd och finansierad kulturverksamhet som inte syftar till vinst och ekonomiska föreningar används ofta i verksamhet som snarast är av ideell karaktär. I takt med att kapitalkraven för att starta aktiebolag sänkts har denna verksamhetsform också kommit att bli allt viktigare för enskilda kulturskapare och konstnärlig verksamhet i mindre skala.

Att t.ex. genom skatteregler för gåvor gynna vissa aktörer i de viktiga men primärt kommersiella kulturbranscherna är det knappast lämpligt att göra av konkurrensskäl. Inte heller är det något som efterfrågas i större utsträckning. Här handlar de utmaningar som lyfts fram ofta snarare om förutsättningarna för att driva företag, om konkurrensförhållanden på marknaden, etc. Mindre privatägda aktiebolag och ekonomiska föreningar som används av enskilda konstnärer eller grupper för att driva ideellt syftande kulturverksamhet skulle dock, om man bara ser till verksamhetens inriktning, kunna vara rimliga att stödja i dessa sammanhang. I den delen ska det dock sägas redan här att det är utredningens bedömning att det är svårt att förena t.ex. skattemässigt gynnande med privat ägande och den vinstpresumtion som finns inbyggd i själva verksamhetsformen.

När det kommer till den breda floran av kulturverksamheter i det ideellt organiserade civila samhället finns det däremot alla möjligheter att främja gåvor även genom skattegynnande. Dessa verksamheter är organiserade på ett sådant sätt (främst som stiftelser och ideella föreningar) att det oftast inte finns några hinder för att de gynnas då fördelarna inte bör kunna komma enskilda till del. När det gäller många mindre aktörer inom detta segment kan det samtidigt noteras att verksamheten redan i dag i stor utsträckning är privat ”finansierad”, då ofta genom enskildas ideella arbete. Det kan därför på ett sätt uppfattas som missvisande att tala om breddad finansiering i dessa sammanhang. Används detta uttryck i debatten avser det snarare många gånger den typ av större kulturinstitutioner som är en del av det allmänna, uppbär större offentliga verksamhetsstöd eller är offentligt styrda.

När det gäller offentligt styrda kulturinstitutioner, som alltså av historiska skäl kommit att utgöra en stor del av kulturlivet i Sverige, är ett problem i detta sammanhang att de kan bedrivas i många olika former. Offentligt styrda kulturinstitutioner drivs förvisso ibland i stiftelseform (i något fall t.o.m. som förening), vilket gör att de skulle kunna vara aktuella för särskilda skattemässiga fördelar på samma

villkor som organisationer i det civila samhället. Ofta drivs dock offentlig kulturverksamhet i form av statliga myndigheter eller inom ramen för kommunala och regionala förvaltningar. Det är även vanligt med offentligt styrda aktiebolag. Denna typ av subjekt passar inte in i de nuvarande systemen för t.ex. skattereduktion för gåvor, samtidigt som de inte heller syftar till att generera ekonomisk vinst eller att bidra till enskildas vinning. Även i övrigt torde det vara svårt att ifrågasätta deras allmännyttighet.²

3.2 Kulturlivets organisationsformer

I syfte att beskriva kulturlivets organisering närmare har utredningen gjort en egen sammanställning av större kulturinstitutioner i Sverige, deras organisationsform och huvudmannaskap. Av undersökningen framgår bl.a. att det finns ett stort antal publika kulturverksamheter som drivs i juridiska former som implicerar egen vinning – främst aktiebolag och ekonomisk förening – men utan att de förefaller ha egentligt vinstintresse och där verksamheten har en tydligt allmännyttig inriktning.

I syfte att kartlägga vilka dessa olika verksamheter är har vi gått igenom organisationsform för samtliga kulturverksamheter som 1) har anslag från regeringen inom kulturområdet, 2) uppburit stöd inom ramen för den s.k. kultursamverkansmodellen, eller 3) fått någon form av kulturstöd i region Stockholm alternativt förekommer i de kulturområdesvisa kartläggningar som gjorts av kulturförvaltningen i Region Stockholm (detta eftersom Stockholm inte ingår i kultursamverkansmodellen). Detta har kompletterats med registeruppgifter under SNI koderna ”Drift av teatrar, konserthus o.d.” samt ”Museiverksamhet” för att få syn på fristående kulturverksamhet som drivs i bolagsform runt om i landet.³

Vidare har Myndigheten för kulturanalys tillhandahållit listor över verksamheter som ingår i deras officiella statistik på områdena bildkonst, museer och scenkonst. Dessa listor ger en bred bild av både offentlig och privat verksamhet och har använts för att kom-

---

² Jämför t.ex. resonemanget i budgetpropositionen för 2014 där regeringen anför att sådan verksamhet som erhåller stöd av stat eller kommun normalt är att betrakta som allmännyttig verksamhet (prop. 2013/14:1, s. 289).

³ Sökningar har i första hand gjort i söktjänsten allabolag.se.

plettera utredningens andra sammanställning.⁴ Myndigheten för kulturanalys har uppgifter om totalt 289 enskilda verksamheter på bildkonstområdet (gallerier, konsthallar, kollektivverkstäder). Av dessa är cirka 50 procent stiftelser eller ideella föreningar. I myndighetens statistik ingår också 1 273 museer av olika slag. På museiområdet drivs kring 65 procent av verksamheterna som stiftelser eller ideella föreningar. På scenkonstområdet (teatrar, konserthus, dansscener) finns uppgifter om 482 verksamheter. Av dessa är under hälften stiftelser eller ideella föreningar, kring 40 procent.

Genomgången ger upphov till följande reflektioner. I antal räknat drivs förvisso en stor del av landets institutionella kulturliv i stiftelse- eller föreningsform – sammantaget kanske runt hälften – men det finns också många kulturverksamheter som drivs som ekonomiska föreningar, aktiebolag, offentliga myndigheter eller inom ramen för förvaltning. Institutionerna i de sistnämnda kategorierna är dessutom ofta stora, vilket gör att det omsättningsmässigt förmodligen är en betydligt större del av det institutionella kulturlivet som bedrivs i annan form än som stiftelser eller ideella föreningar.

Om vi ser till större kulturinstitutioner är en stor andel av de verksamheter som inte är stiftelser eller ideella föreningar att betrakta som offentligt styrda genom att det allmänna har ett rättsligt bestämmande inflytande över verksamheten oavsett organisationsform. Som exempel kan följande kulturverksamheter lyftas fram. De är större kulturinstitutioner med verksamhet som vänder sig till allmänheten och som drivs som antingen myndigheter eller i kommunala/regionala förvaltningar eller som offentligt styrda aktiebolag. Definitionen av offentligt styrd följer 1 kap. 18 § lagen (2016:1145) om offentlig upphandling: det vill säga en juridisk person som tillgodoser behov i det allmännas intresse och vars verksamhet står under kontroll av staten, en kommun eller en region, t.ex. genom att mer än halva antalet ledamöter i styrelse eller motsvarande ledningsorgan är utsedda av staten, en kommun eller en region.

---

⁴ I dessa listor har enbart uppgifter som inte omfattas av statistiksekretess kunnat redovisas men myndigheten har tillhandahållit sammanställningar av organisationsform för respektive område som vi utgått ifrån. Det ska påpekas att myndighetens klassificering av vilka som har offentlig huvudman inte helt stämmer överens med utredningens definition av vilken verksamhet som är offentligt styrd, och denna uppdelning har därför inte använts.

Tabell 3.1 Exempel på offentligt styrd kulturverksamhet med annan organisationsform än stiftelse och ideell förening

Institution	Organisationsform
Folkteatern Västra Götaland	Offentligt styrt aktiebolag
Forum för levande historia	Myndighet
Gävleborg Symfoniorkester	I förvaltning
Göteborgs stads museer	I förvaltning
Göteborgs stadsteater	Offentligt styrt aktiebolag
Göteborgs Symfoniker	Offentligt styrt aktiebolag
Göteborgsoperan	Offentligt styrt aktiebolag
Helsingborgs stadsteater	Offentligt styrt aktiebolag
Helsingborgs Symfoniorkester	Offentligt styrt aktiebolag
Kristinehamns konstmuseum	I förvaltning
Kulturparken Småland	I förvaltning
Kulturhuset Stadsteatern	Offentligt styrt aktiebolag
Kungliga Dramatiska teatern	Offentligt styrt aktiebolag
Kungliga Operan	Offentligt styrt aktiebolag
Liljevalchs konsthall	I förvaltning
Louis De Geer Konsert & Kongress	Offentligt styrt aktiebolag
Malmö museer	I förvaltning
Malmö Opera och Musikteater	Offentligt styrt aktiebolag
Malmö stadsteater	Offentligt styrt aktiebolag
Moderna museet	Myndighet
Nationalmuseum	Myndighet
Naturhistoriska riksmuseet	Myndighet
Norrbottnens museum	I förvaltning
Norrbottnensmusiken	I förvaltning
Norrlandsoperan	Offentligt styrt aktiebolag
Regionteatern Blekinge och Kronoberg	Offentligt styrt aktiebolag
Regionteatern Väst	Offentligt styrt aktiebolag
Rian designmuseum	I förvaltning
Scenkonst Västernorrland	Offentligt styrt aktiebolag
Scenkonst Öst	Offentligt styrt aktiebolag
Skellefteå museum	Offentligt styrt aktiebolag
Skogs- och samemuseet i Lycksele	Offentligt styrt aktiebolag
Skånes dansteater	Offentligt styrt aktiebolag
Småland musik och teater	I förvaltning
Statens historiska museer	Myndighet
Statens museer för maritim m.m. historia	Myndighet
Statens museer för världskultur	Myndighet

Institution	Organisationsform
Sveriges Radio, Berwaldhallen	Offentligt styrt aktiebolag
Teater Halland	Offentligt styrt aktiebolag
The Glass Factory	I förvaltning
Uppsala stadsteater	I förvaltning
Vara konserthus	Offentligt styrt aktiebolag
Västerbottens museum	Offentligt styrt aktiebolag
Västerbottensteatern	Offentligt styrt aktiebolag
Västmanlands läns museum	I förvaltning
Västmanlands teater	Kommunalförbund
Västmanlandsmusiken	Kommunalförbund
Ystad konstmuseum	I förvaltning
Östgötamusiken	Offentligt styrt aktiebolag

Källa: Egen sammanställning.

Det finns fler exempel på offentligt styrd kulturverksamhet som drivs i annan form än stiftelse eller ideell förening, och ovanstående lista ska alltså inte ses som uttömmande. Den illustrerar dock tydligt omfattningen av verksamhet i offentlig regi organiserad som t.ex. aktiebolag. En slutsats av detta är att t.ex. ett skatteincitamentssystem för privata gåvor i syfte att bredda kulturfinansieringen i Sverige skulle behöva innefatta en rad myndigheter, verksamheter i kommunala eller regionala förvaltningar och offentligt styrda aktiebolag för att täcka in de större kulturinstitutionerna i landet.

3.2.1 Privatägda aktiebolag och ekonomiska föreningar

Det ska noteras att det finns ett visst antal från det allmänna helt fristående större kulturverksamheter (även om också många av dessa får offentliga bidrag eller gynnas på andra sätt) som är inrättade som privatägda aktiebolag eller ekonomiska föreningar men som ändå skulle kunna anses vara ideellt syftande eller allmännyttiga i någon bemärkelse samt de facto har en icke-vinstdrivande karaktär.

De exempel vi hittat i vårt urval redovisat ovan är framför allt ett antal fria professionella scenkonstverksamheter, samt vissa mindre museer och konstnärskollektiv eller gallerier som drivs som ekonomiska föreningar. Det finns även ideellt syftande verksamhet som drivs i aktiebolagsform utan offentligt ägande. Till exempel är det

tydligt att vissa biografier och ett antal museer bygger på ideellt engagemang snarare än vinstintresse även om de är privatägda aktiebolag. Några få verksamheter drivs också som svb-bolag, dvs. aktiebolag med särskild vinstutdelningsbegränsning.

Avgränsningen av nämnda verksamheter är dock svår eftersom den måste bygga på en skönsmässig bedömning och kräver att varje enskild verksamhet betraktas för sig. Ur ett beskattningsperspektiv är det knappast heller önskvärt att utvidga begreppet allmännyttig till rent privat verksamhet i dessa organisatoriska former då gränsdragningsproblemen skulle bli alltför stora.

3.3 Tidigare insatser som rör breddad finansiering

Att arbeta med att bredda sin finansiering är inget nytt inom kultursektorn. Många svenska kulturinstitutioner har historiskt etablerats av, eller med stöd från, privata finansörer. Sedan 2009 är det även en uttrycklig politisk ambition att den privata finansieringen av kulturen ska öka (prop. 2009/10:3). Den nuvarande regeringen har under mandatperioden också prioriterat frågan om att bredda finansieringen av kulturområdet. De centrala museer som är myndigheter har t.ex. fått åiterrapporteringskrav i regleringsbrev för 2025 och 2026 om att redogöra för sitt arbete med breddad finansiering, och i regleringsbrev för 2026 har regeringen gett Länsstyrelserna i Västra Götalands, Västernorrlands och Kalmar län i uppdrag att i samverkan med Konstnärsnämnden skapa mötesplatser mellan näringsliv och kultursektor med långsiktigt syfte att bredda finansieringen av kulturlivet.

Flera nationella institutioner, som Moderna Museet, Nationalmuseum och Kungliga Operan, har länge arbetat med och utvecklat strategier för att kombinera offentliga anslag med privata bidrag och partnerskap. Det gäller både gåvor från svenska och internationella donatorer. I flera fall finns vänföreningar och anknutna stiftelser som används som brygga för att samla in och förvalta medel. Även nyare statliga initiativ, som Sveriges museum om Förintelsen, arbetar målmedvetet med breddad finansiering. Redan under sin uppbyggnadsfas har museet anställt personal och konstituerat en rådgivande grupp för att arbeta med fundraising till ett permanent

museum.⁵ Föreningen Förintelsens överlevande har även inrättat en särskild samlingsstiftelse för ändamålet.

Även på regional och kommunal nivå pågår ett aktivt arbete med breddad finansiering på olika håll. I Luleå finns exempelvis projektet *KOSA – Kultur- och samhällsfond*, med stöd från Vinnova, som syftar till att utveckla en modell för att kanalisera resurser från näringslivet till kultur och samhällsutveckling i norra Sverige. I Kalmar har Kalmar läns museum inrättat en kulturarvsfond kopplad till museet, med en långsiktig ambition att bygga upp ett större kapital, där avkastningen är avsedd att användas för att finansiera forskning, kunskapsuppbyggnad och utveckling kopplad till kulturarv i länet. Ett projekt som Konsthall Tornedalen använder sig av nyskapande metoder för att samla in gåvor till den planerade verksamheten från en bred allmänhet. Även i Malmö betonas extern finansiering i arbetet med ett nytt konstmuseum, med målet att samla in betydande medel till verksamheten genom sponsring, gåvor och partnerskap.

Från privatpersoner, civilsamhälle och näringsliv har också en rad nya initiativ tagits i syfte att stödja just kultur under senare år. Välkända och viktiga privata finansiärer som Ax:son Johnson stiftelse, Weil Family Foundation, Stenastiftelsen, Anders Walls stiftelse och Barbro Osher Pro Suecia Foundation har fått sällskap av nya donatorer. Enskilda personer och familjer har grundat flera nya allmännyttiga kulturinstitutioner – som konstmuseerna Artipelag, Bonniers konsthall och Vandalorum – och t.ex. Postkodlotteriet har vuxit fram som en särskilt viktig finansieringskälla även på kulturområdet. Stiftelser som annars mestadels satsat på andra allmännyttiga ändamål – som Wallenbergstiftelserna och Erling Perssons stiftelse – har även i flera fall kommit att donera till kultur på senare år. Till exempel har omfattande åtaganden gjorts för att finansiera det nya Nobelcentret i Stockholm. Även på en mer strukturell nivå diskuteras nya insatser, t.ex. inom ramen för den nystartade Näringslivets kulturfond.

I syfte att främja privat finansiering av kultur har det offentliga i Sverige vidtagit ett antal andra åtgärder under de senaste åren som är värda att särskilt nämna. Det handlar både om kulturpolitiska insatser och förändringar av skattelagstiftningen. Vidare har frågorna diskuterats och förslag lämnats om ytterligare reformer i flera statliga utredningar. Ett antal sammanställningar, insatser och förslag

---

⁵ Uppgifter från utredningens möte med företrädare för museet den 13 november 2025.

som är av betydelse att känna till för de fortsatta resonemangen i betänkandet beskrivs kortfattat nedan. Vissa ytterligare insatser som är särskilt kopplade till matchning kommenteras även i kapitel 6.

3.3.1 Framtidens kultur och Kulturbryggan

Efter att löntagarfonderna avvecklades bildade staten med kvarvarade medel på 1990-talet bl.a. Stiftelsen Framtidens Kultur för att bredda kulturlivets finansiering och möjliggöra nysatsningar. Stiftelsen erhöll kring 6 procent av kapitalet från löntagarfonderna och delade mellan 1994 och 2011 ut sammantaget cirka 900 miljoner kronor till nyskapande kultur. Stiftelsen kom därmed att bli en viktig alternativ finansieringskälla i svenskt kulturliv. Redan från början var det dock bestämt att stiftelsens medel skulle användas upp och att den sedan skulle avvecklas.

Så skedde också och i samband med det aviserade regeringen i stället ett nytt initiativ, kallat Kulturbryggan (prop. 2009/10:3). Syftet var liksom tidigare att stödja nyskapande kultur men också att främja nya sätt att finansiera kulturverksamheter och breddad finansiering. Den nya verksamheten startade 2011 och inrättades först i kommittéform men är i dag ett särskilt beslutsorgan inom myndigheten Konstnärsnämnden. I samband med inrättandet av Kulturbryggan gjordes bl.a. flera översyner av insatser för breddad finansiering i andra europeiska länder som underlag för jämförelser (se SOU 2012:16, kap. 3).

Kulturbryggan fungerar inte bara som en alternativ bidragsgivare utan fördelar även stöd till projekt som specifikt syftar till att skapa förutsättningar för ökad privat finansiering. I juni 2025 beslutade regeringen dessutom en ändring i Konstnärsnämndens regleringsbrev som innebär att Kulturbryggan, utöver att fördela projektbidrag, även kan genomföra främjande insatser i egen regi eller i samverkan med andra i syfte att utveckla nya sätt att finansiera kulturell verksamhet.

Det kan särskilt nämnas att Brakeley Nordic med finansiering från Kulturbryggan 2023–2025 genomfört ett projekt för att stärka det fria kulturlivets förutsättningar att arbeta med filantropiskt stöd (Wennström m.fl., 2023). Kring 150 svenska kulturverksamheter deltog i seminarier och kurser i filantropi och fundraising inom ramen

för projektet. Genom fortsatt finansiering från Kulturbryggan har projektet nu förlängts ytterligare två år.

3.3.2 Förslag om en svensk kulturstiftelse

Efter covid-19-pandemin tillsattes en utredning för att beskriva konsekvenserna av pandemin för kultursektorn och bidra till förutsättningarna för sektorns återstart. Återstartsutredningen föreslog bl.a. att inrättandet av en ny svensk kulturstiftelse där offentliga medel kunde matchas med privata skulle utredas (SOU 2021:77, s. 271).

Återstartsutredningen framhöll att betydelsen av kulturstiftelser för kulturens finansiering blev tydlig under pandemin i bl.a. Danmark och Finland. Mot denna bakgrund bedömde utredningen att det var angeläget att undersöka förutsättningarna för att starta en kulturstiftelse i Sverige som staten har möjlighet att tillföra kapital till. Utöver att identifiera och informera aktörer som har förutsättningar och intresse av att bilda en kulturstiftelse borde en ny utredning också undersöka möjligheten att staten avsätter ett grundkapital så att stiftelsen kunde etableras. Av särskild vikt var att utreda hur incitament för privata gåvor till stiftelsen kunde skapas. Det finska stiftelsesystemet sades vara ett bra exempel att studera närmare.

De flesta remissinstanser som uttalade sig var positiva till utredningens förslag i denna del, även om *Riksrevisionen* avstyrkte bildandet av just en stiftelse och t.ex. *Folkets hus och parker* påpekade att det i praktiken kan bli svårt att motivera privata finansiärer att gå in med medel i en stiftelse där de saknar kontroll över pengarnas användning. Förslaget togs inte vidare av den dåvarande regeringen.

3.3.3 Incitamentsinriktade stöd på filmområdet

I många länder runt om i världen finns särskilda näringspolitiska stöd eller skatterabatter som syftar till att attrahera investeringar inom kulturella och kreativa branscher. Syftet är att stärka den inhemska kultursektorn och öka dess omsättning men också att generera ekonomisk tillväxt. De främsta exemplen finns inom film- och tv-produktion där dessa produktionsincitament uppgår till många miljarder internationellt och i hög utsträckning styr var produktion kommer att förläggas.

I Sverige finns ett system för produktionsincitament för audiovisuella verk administrerat av Tillväxtverket som nyligen setts över (SOU 2025:24, avsnitt 6.7 och 7.4). Systemet infördes 2022 och staten har inom ramen för kulturbudgeten tidigare år avsatt 100 miljoner kronor per år för detta (inklusive kostnader för administration), vilket sedermera sänkts till kring 80 miljoner kronor.

Utöver detta finns på filmområdet i Sverige också sedan länge ett system för publikrelaterat efterhandsstöd (PRS) som också är tänkt att fungera som en hävstång för att få in mer privata investeringar genom att det ger publikt framgångsrika filmer chans till högre avkastning (SOU 2025:24, avsnitt 6.3.1). Stiftelsen Svenska Filminstitutet fördelar stödet till svenska långfilmer baserat på filmens bruttobiljettintäkter på svenska biografer under sex månader efter premiär.

3.3.4 Kartläggningar av den privata kulturfinansieringen

Myndigheten för kulturanalys har genom åren i olika rapporter tagit upp frågor som rör breddad finansiering. Myndigheten lät t.ex. redan 2012 genomföra en litteraturstudie av hur offentliga insatser kan utformas för att underlätta för nya finansieringsmodeller av konst och kultur (Klerby, 2012). I studien diskuterades bl.a. relationen mellan offentliga och privata medel och de s.k. ”crowding in”- och ”crowding out”-effekter som tagits upp i forskningen, dvs. om offentliga satsningar på kultur medför ökade privata investeringar eller tvärt om tränger ut dessa. Vidare diskuterades insatser i både Sverige och andra länder genom t.ex. avdragsrätt för gåvor, samt inte minst ett antal vid tiden omtalade projekt inriktade på mikrofinansiering och crowd funding (se s. 21–24).

Rapport om privat finansiering från 2022

För att få en uppdaterad bild av förutsättningarna för icke-offentlig finansiering av kultur gav regeringen 2022 Myndigheten för kulturanalys i uppdrag att kartlägga och analysera kulturområdets finansiering. Uppdraget redovisades 2024 i rapporten *Privat kulturfinansiering – Hinder, möjligheter och konsekvenser* (2024:2). Rapporten är ett försök att statistiskt sammanfatta hur den privata kulturfinan-

sieringen – bl.a. från stiftelser – ser ut i landet men beskriver även vissa kulturaktörers och givares syn på området.

Myndighetens kartläggning visar att hushållens konsumtion utgör den största delen av den privata kulturfinansieringen och att denna utgör en viktig finansieringskälla även för aktörer som uppstår offentlig finansiering. Myndigheten pekar också på det ideella arbetets stora betydelse för kulturlivet. När det gäller intäkter från gåvor och sponsring visar rapporten att en majoritet av de verksamheter som ingår i underlaget fortfarande saknar sådana intäkter, samtidigt som resultaten pekar på att denna typ av intäkter är viktiga för andra. Det går också att se att sådana intäkter är vanligare inom vissa områden. Verksamheter inom musikteater, exempelvis opera, har t.ex. som ofta påpekats större intäkter från gåvor och sponsring jämfört med många andra områden.

Myndigheten för kulturanalys drar i sin rapport ett antal generella slutsatser. Framför allt lyfts utmaningar fram som man menar måste hanteras om det ska vara möjligt att öka den privata finansieringen av kultur. Det handlar om kompetens- och kapacitetshöjande insatser hos kulturinstitutionerna samt insatser för fler kontaktytor mellan kulturverksamheter och potentiella finansiärer. Det handlar även om att stärka konstens och kulturens ställning i samhället generellt, t.ex. via utbildningspolitiken. Vidare bedömer myndigheten att åtgärder som syftar till att skapa ekonomiska incitament är viktiga om regeringen vill se ökad privat finansiering (s. 196–198). Som exempel på det senare diskuteras både skattelättnader och matchning. Att just sponsring – alltså bidrag från företag mot en motprestation – fortfarande är en förhållandevis liten del av finansieringen inom kultursektorn i Sverige, sägs exempelvis kunna bero på att skattereglerna uppfattas som otydliga.

Ett nordiskt perspektiv

I oktober 2025 presenterade Kulturanalys Norden en kunskapsöversikt över privat kulturfinansiering i de nordiska länderna. Rapporten *Privat kulturfinansiering i Norden: Politik, statistik och konsekvenser* (2025:4) visar att de nordiska länderna generellt har en liknande finansieringsstruktur och fördelning mellan offentlig och privat finansiering av kulturen. När det gäller den privata kulturfinansier-

ingen är hushållens kulturutgifter t.ex. viktiga inkomstkällor för kulturverksamheter i samtliga länder.

En skillnad mellan de nordiska länderna är dock nivån på finansieringen från privata fonder och stiftelser. Denna är, enligt rapporten, särskilt hög i Danmark och särskilt låg i Sverige. Vidare utmärker sig Finland som det land där den privata stiftelsefinansieringen har ökat mest under senare år. Skillnaderna mellan Sverige och övriga Norden bedöms i stor utsträckning bero på historiska skillnader i skattelagstiftningen. Enligt rapporten är intäkterna från sponsring i de nordiska länderna generellt låga jämfört med andra länder och utvecklingen tyder på att sponsringen här snarare minskar än ökar.

3.3.5 Tidigare reformer av skattelagstiftningen

Skattelagstiftningens utformning har stor påverkan på möjligheterna till och incitamenten för privat finansiering av kultur. Under senare år har ett antal förändringar genomförts som är viktiga att känna till.

Skattegynnande av stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som främjar kultur

Stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som främjar vissa allmännyttiga ändamål kan bli undantagna från skattskyldighet i viss omfattning. Grunden för denna förmånliga skattebehandling är bl.a. de olika subjektens allmännyttiga och ideella karaktär och verksamhet. Bestämmelser om skatteprivilegier för vissa subjekt som främjar allmännyttiga ändamål har funnits sedan länge i svensk skattelagstiftning. Nuvarande inkomstskatteregler för stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund infördes 2014 och tillkom i syfte att bl.a. införa enhetliga bestämmelser om allmännyttiga ändamål för dessa subjekt. Genom dessa regler infördes kultur som ett skattegynnade allmännyttigt ändamål som gäller gemensamt för stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund.

För stiftelsernas del innebar 2014 års regler att främjande av kultur erkändes som ett skattegynnade allmännyttigt ändamål. Före 2014 gällde för stiftelser ett begränsat antal s.k. kvalificerat allmännyttiga ändamål, som i allt väsentligt härrörde från lagstiftning som tillkommit 1942. Främjande av kultur ingick inte bland dessa ändamål.

Frågan om skattebefrielse för kulturella ändamål hade diskuterats i förarbetena till 1942 års lag. Diskussionen utmynnade dock i slutsatsen att teaterkonsten, musiken och de bildande konsterna inte alltid utövades på sådant sätt att uppmuntran från det allmännas sida i form av skattebefrielse kunde anses befogad (prop. 1942:134, s. 48). Bevillningsutskottet (bet. 1942:BevU21, s. 10) uttalade en vilja att omfatta de bildande konsterna, musiken och teaterkonsten, men konstaterade att all sådan verksamhet inte kunde anses vara i hög grad allmännyttig på sådant sätt att den var värd att gynna. Det ansågs dessutom föreligga stora svårigheter att dra gränsen mellan vad som är förtjänt av stöd från det allmännas sida och vad som inte är det.

För ideella föreningar och registrerade trossamfund innebar 2014 års lagstiftning däremot inte någon förändring i materiellt hänseende, eftersom främjande av konstnärliga eller liknande kulturella ändamål redan hade införts som skattegynnade ändamål för dessa 1977 respektive 2000. Genom 2014 års lagstiftning ersattes alltså det som i tidigare lagstiftning benämndes konstnärliga eller liknande kulturella ändamål av ändamålet kultur, vilket sedan dess gäller som ett gemensamt skattegynnade allmännyttigt ändamål för stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund.

Många stora svenska stiftelser har inrättats innan 2014 och kan förmodas ha anpassat ändamålen efter en tidigare skattelagstiftning där kultur inte nämndes som ett allmännyttigt ändamål som berättigade till skattegynnande. Samtidigt kan det konstateras att det under den senast femtonårsperioden har startats en stor mängd stiftelser med kultur som ändamål. Konsultbolaget Brakeley Nordic har i en egenutvecklad stiftelsedatabas, Minerva, identifierat 444 stycken i detta sammanhang ”relevanta” svenska stiftelser, varav 186 grundades 2010–2025. Som relevanta räknar Brakeley stiftelser registrerade i Sverige som ger bidrag till universitet, ideell sektor, kultur etc. samt har en uppskattad förmåga att ge enstaka bidrag på 100 000 kronor eller mer. Bland de stiftelser som förekommer i Minerva och som grundats under denna period har 41 procent kultur som ändamål, vilket kan jämföras med att motsvarande andel bland stiftelser grundade före 2010 är 21 procent.⁶

---

⁶ Uppgifter från Brakeleys webinarium ”Från data till trend – vad stödjer Sveriges nya stiftelser?”, den 21 januari 2026.

Skattereduktion för juridiska personers gåvor

Regeringen tillsatte 2023 Utredningen om skatteincitament för juridiska personers gåvor till ideell verksamhet (dir. 2023:87) med uppdrag att forma ett förslag till skatteincitament för juridiska personers gåvor i syfte att öka dessas givande. Utredningen skulle enligt kommittédirektiven utgå från nuvarande regler för fysiska personer och inte föreslå att fler organisationer eller ändamål skulle omfattas av lagen om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva. I utredningens delbetänkande *Skatteincitament för juridiska personers gåvor till ideell verksamhet* (SOU 2024:90), som överlämnades i december 2024, föreslås att också juridiska personer ska kunna få skattereduktion för gåvor till godkända gåvomottagare.

Av delbetänkandet framgår att ideella organisationer stöttar eller verkar inom många olika allmännyttiga ändamål och att kultur och idrott är särskilt vanliga. Över 13 000 ideella organisationer uppgav kultur som ändamål i sin inkomstdeklaration. Utredningen konstaterar att den nuvarande begränsningen av ändamål till social hjälpverksamhet och främjande av vetenskaplig forskning kan få konsekvenser i form av gränsdragningsproblem för Skatteverket och gåvomottagare. Dessutom påpekas att avgränsningen bidrar till snedvridande effekter. Detta genom att gåvor styrs mot godkända ändamål, dvs. främjande av social hjälpverksamhet och vetenskaplig forskning, på bekostnad av icke-godkända ändamål, som exempelvis idrott och kultur. Utredningen ser därför ett behov av en översyn av vilka ändamål som bör omfattas av ett skatteincitament för gåvor. Det är bl.a. mot denna bakgrund som denna utredning tillsattes (se direktiven i bilaga 1).

Utredningens huvudförslag omsattes senare i ändrad lagstiftning (se prop. 2025/26:1, s. 330 ff.) och juridiska personer har sedan den 1 januari 2026 rätt att begära skattereduktion för gåva som har lämnats till en godkänd gåvomottagare för att främja social hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning. Detta behandlas utförligare i kapitel 4.

Sponsring

Regeringen beslutade den 4 november 2024 även om ett tilläggsdirektiv till Utredningen om skatteincitament för juridiska personers gåvor till ideell verksamhet (Fi 2023:07) med innebörden att utredaren även fick i uppdrag att bl.a. analysera om det finns behov av särskilda bestämmelser om avdrag eller annan skattelättnad för utgifter för sponsring i inkomstskattelagen (1999:1229).

Utredningen lämnade i denna del betänkandet *Utvidgad avdragsrätt för sponsring m.m.* (SOU 2026:5). Utredningen konstaterar där att sponsring i dag är en etablerad del av företags marknadsföring och kommunikation, och att den samtidigt kan spela en viktig roll för finansieringen av exempelvis idrott, kultur och ideell verksamhet. Nuvarande regler bedöms samtidigt missgynna vissa sektorer, inte minst kulturområdet, där direkta motprestationer ofta är svåra att värdera i ekonomiska termer. Sammantaget menar utredningen att regelverket inte är anpassat till hur sponsring faktiskt fungerar i praktiken.

Mot denna bakgrund föreslås att en särskild avdragsregel införs i 16 kap. 11 § inkomstskattelagen. Bestämmelsen ska göra det möjligt att dra av sponsringsutgifter som är affärsmässigt motiverade genom att de syftar till att *förbättra eller upprätthålla företagets anseende*, även när motprestationerna inte är tydligt mätbara. Avdragsrätten föreslås vara generell och inte knuten till vissa sektorer eller beloppsgränser, men med vissa undantag, bl.a. för sponsring som riktar sig till politisk eller religiös verksamhet. Utredningen, som i början av 2026 skickats ut på remiss, föreslår att de nya reglerna ska träda i kraft den 1 januari 2027.

4 Gällande rätt

Skattereduktion för gåvor är ett skatteincitament som införts i syfte att stimulera givande till ideell verksamhet. Reglerna innebär att fysiska och juridiska personer under vissa förutsättningar har rätt att få skattereduktion för gåvor som lämnats till godkända gåvomottagare avseende främjande av vissa allmännyttiga ändamål. Endast gåvor i pengar kan ge rätt till skattereduktion.

Detta kapitel innehåller en redogörelse för nuvarande regelverk för skattereduktion för gåvor (avsnitt 4.3). I kapitlet redogörs även kortfattat för vissa närliggande områden som avdragsförbudet för gåvor (4.1) och bestämmelserna om inskränkt skattskyldighet i 7 kap. inkomstskattelagen (1999:1229), IL (4.2). Kapitlet avslutas med en genomgång av EU-rätten i relevanta delar (4.4).

4.1 Om avdragsförbudet för gåvor

Huvudregeln i svensk skatterätt är att utgifter för att förvärva och bibehålla inkomster ska dras av. För inkomstlagen tjänst, näringsverksamhet och kapital regleras detta i 12 kap. 1 §, 16 kap. 1 § och 42 kap. 1 § andra stycket IL. Bestämmelser om utgifter som inte får dras av vid inkomstberäkningen finns i 9 kap. IL. Enligt 9 kap. 2 § första stycket IL utgör den skattskyldiges levnadskostnader och liknande utgifter sådana utgifter. Av bestämmelsens andra stycke följer att utgifter för gåvor räknas som ej avdragsgilla kostnader. En gåva kännetecknas av att givaren frivilligt och utan förväntan på motprestation överför pengar eller andra tillgångar till någon annan och att givaren i samband med gåvan inte förbehåller sig några rättigheter avseende det bortgivna.

Avdragsförbudet för gåvor ska inte förväxlas med möjligheten att få skattereduktion för gåvor som lämnats avseende främjande av vissa

ändamål. Skattereduktionen för gåvor innebär att den skattskyldiges skatt reduceras med ett visst belopp beroende på gåvans storlek. En skattereduktion förutsätter att det finns skatt att reducera, dvs. den skattskyldige måste ha tillräckligt med skatt att räkna av skattereduktionen mot (se vidare avsnitt 4.3).

4.2 Inskränkt skattskyldighet för vissa subjekt

Huvudregeln i IL är att svenska juridiska personer är skattskyldiga för alla sina inkomster (6 kap. 3–4 §§ IL). Stiftelser, ideella föreningar, registrerade trossamfund och vissa andra juridiska personer kan dock under vissa förutsättningar undantas från skattskyldighet. Bestämmelser om detta finns i 7 kap. IL. De organisationer som undantas från skattskyldighet enligt bestämmelserna i 7 kap. IL kallas ofta inskränkt skattskyldiga. I 7 kap. 2 § IL finns en uppräknning av subjekt som är helt undantagna från skattskyldighet. Hit hör bl.a. staten, regioner, kommuner och kommunalförbund. Frågan om ett subjekt är inskränkt skattskyldigt behandlas vid den ordinarie beskattningen.

Regelverket för skattereduktion för gåvor har ett klart samband med reglerna om inskränkt skattskyldighet i 7 kap. IL. Enligt nuvarande regelverk kan stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som är inskränkt skattskyldiga enligt 7 kap. 3 § IL bli godkända som gåvomottagare. Bestämmelser om undantag från skattskyldighet för stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund finns i 7 kap. 3–11 §§ IL. Dessa bestämmelser redogörs för särskilt nedan (avsnitt 4.2.1).

Även stiftelser och ideella föreningar som är skattegynnade enligt andra bestämmelser i 7 kap. IL kan bli godkända som gåvomottagare under vissa förutsättningar. Av intresse i detta sammanhang är den s.k. katalogen i 7 kap. 16 och 17 §§ IL. Av dessa bestämmelser följer att vissa juridiska personer bara är skattskyldiga för inkomst på grund av innehav av fastighet. Bestämmelsen i 16 § innehåller en generell uppräknning av juridiska personer, medan 17 § innehåller en uppräknning av särskilt namngivna subjekt som befrias från skattskyldighet. Bland de namngivna subjekten i 7 kap. 17 § IL kan nämnas Nobelstiftelsen, Stiftelsen Dag Hammarskjölds minnesfond och

Stiftelsen Svenska Filminstitutet. De generella förutsättningarna för godkännande som gåvomottagare redogörs för i avsnitt 4.2.3.

4.2.1 Stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund

För att stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund ska undantas från skattskyldighet för vissa inkomster krävs enligt 7 kap. 3 § IL att de uppfyller ändamåls-, verksamhets-, och fullföljdskraven i 4–6 §§. För ideella föreningar och registrerade trossamfund tillkommer även ett öppenhetskrav, som regleras i 7 kap. 10 § IL. Av 7 kap. 3 § IL följer att stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som uppfyller dessa krav är, med undantag för kapitalvinster och kapitalförluster, skattskyldiga bara för inkomst av sådan näringsverksamhet som avses i 13 kap. 1 §. Med näringsverksamhet enligt denna paragraf avses förvärvsverksamhet som bedrivs yrkesmässigt och självständigt.

Av 7 kap. 3 § andra stycket IL framgår vissa ytterligare inskränkningar i skattskyldigheten för ideella föreningar och registrerade trossamfund. Det finns enligt den bestämmelsen utrymme för dessa subjekt att utan skattskyldighet bedriva viss näringsverksamhet.

Nedan följer en mer utförlig redogörelse för vad de olika organisationerna måste uppfylla för att vara inskränkt skattskyldiga.

Ändamålskravet (7 kap. 4 § IL)

Ändamålskravet finns i 7 kap. 4 § IL. Av bestämmelsens första stycke följer att stiftelsen, den ideella föreningen eller det registrerade trossamfundet ska ha ett eller flera allmännyttiga ändamål.

Med allmännyttigt ändamål avses ett ändamål som främjar:

- idrott,
- kultur,
- miljövard,
- omsorg om barn och ungdom,
- politisk verksamhet,

- religiös verksamhet,
- sjukvård,
- social hjälpverksamhet,
- Sveriges försvar och krisberedskap i samverkan med myndighet,
- utbildning,
- vetenskaplig forskning, eller
- en annan likvärdig verksamhet.

Av 7 kap. 4 § andra stycket IL följer att stiftelsens ändamål inte får vara begränsat till vissa familjer eller bestämda personer. Föreningens eller trossamfundets ändamål får inte vara begränsat till vissa familjers, medlemmars eller andra bestämda personers ekonomiska intressen.

Verksamhetskravet (7 kap. 5 § IL)

Verksamhetskravet finns i 7 kap. 5 § IL. Kravet innebär att den verksamhet som bedrivs under beskattningsåret uteslutande eller så gott som uteslutande ska främja ett eller flera sådana ändamål som anges i 4 §. Om verksamhetskravet inte är uppfyllt under beskattningsåret, får hänsyn tas till hur kravet sammantaget har uppfyllts året före beskattningsåret, beskattningsåret samt det närmast följande beskattningsåret (7 kap. 5 § andra stycket IL). Med uttrycket ”uteslutande eller så gott som uteslutande” menas 90–95 procent upp till 100 procent (prop. 2013/14:1, s. 285).

Fullföljdskravet

Fullföljdskravet finns i 7 kap. 6 § IL och innebär att stiftelsen, den ideella föreningen eller det registrerade trossamfundet under beskattningsåret i skäligen omfattning ska använda sina intäkter för ett eller flera allmännyttiga ändamål enligt 4 §. Hänsyn får även tas till hur intäkterna sammantaget har använts under en period av flera beskattningsår. Fullföljdskravet kan alltså vara uppfyllt även om användningsgraden inte uppnås ett beskattningsår genom att både tidigare

och senare år får beaktas. Av 7 kap. 7–9 §§ IL följer hur fullföljningskravet ska beräknas.

Öppenhetskravet

Öppenhetskravet finns i 7 kap. 10 § IL och gäller enbart ideella föreningar och registrerade trossamfund. Kravet innebär att en ideell förening eller ett registrerat trossamfund inte får vägra någon inträde som medlem, om det inte finns särskilda skäl för det med hänsyn till arten eller omfattningen av dess verksamhet, syfte eller annat.

4.2.2 Särskilt om ändamålskravet

För att en stiftelse, en ideell förening eller ett registrerat trossamfund ska kunna bli inskränkt skattskyldig ska den enligt 7 kap. 4 § IL främja ett eller flera allmännyttiga ändamål. Vad som är ett allmännyttigt ändamål är inte definierat i lagtexten. I stället kopplas begreppet till en exemplifierande uppräkningslista i 7 kap. 4 § IL. Tolkningen av begreppet allmännytta ska ta sin utgångspunkt i den uppräkningslista som görs i lagtexten (prop. 2013/14:1, s. 515–516).

I förarbetena anges att för att ett ändamål ska betraktas som allmännyttigt i IL:s mening bör det ha en sådan karaktär att det är av samhällsintressant natur och bidrar till att upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som samhället vilar på. Exempelvis utgör sådan verksamhet som erhåller stöd från stat och kommun normalt allmännyttig verksamhet. Vidare finns det en rikhaltig praxis och uttalanden i förarbetena som ger stöd för en relativt vid tolkning av begreppet. Ändamål som direkt strider mot det som är acceptabelt från allmän synpunkt innefattas däremot inte i begreppet. Ändamålet får inte heller vara av för säregen karaktär (prop. 2013/14:1, s. 288–290).

Att vad som i allmänt språkbruk anses som allmännyttigt inte nödvändigtvis är allmännyttigt också i den mening som avses i 7 kap. 4 § IL framgår av rättsfallet RÅ 2005 ref. 8. Målet rörde en förening som bedrev förskole- och fritidsverksamhet, som skulle bedrivas med aktiv föräldramedverkan och utan vinstintresse. Regeringsrätten (numera Högsta förvaltningsdomstolen) ansåg att föreningens verksamhet enligt vanligt språkbruk kunde hänföras till vård och uppfostran av barn men att verksamheten inte uppfyllde det

övergripande kravet på att det ska vara fråga om ett främjande av ett allmännyttigt ändamål.

Direkt och indirekt främjande

Främjande av ett allmännyttigt ändamål kan ske direkt genom egen verksamhet eller indirekt genom att lämna bidrag till allmännyttig verksamhet som bedrivs av en annan organisation. Det finns i fall av indirekt främjande inget krav på att mottagaren av bidraget själv ska vara inskränkt skattskyldig och inga begränsningar i övrigt vad gäller i vilken form mottagaren ska bedriva sin verksamhet (HFD 2019 ref. 59 och jfr prop. 2013/14:1, s. 289–290). I förarbetena anges att det dock bör krävas att bidragsgivaren gör en ordentlig prövning av mottagaren av bidraget. Prövningen bör omfatta kontroll av vilken verksamhet som den mottagande organisationen faktiskt bedriver samt kontroll av ändamålet med mottagarens verksamhet, dvs. att mottagaren uppfyller ändamålskravet (prop. 2013/14:1, s. 289–290).

Högsta förvaltningsdomstolen har under senare år meddelat ett antal vägledande avgöranden när det gäller frågan om indirekt främjande. Rättsfallen rör bidrag från stiftelser till aktiebolag respektive enskilda näringsidkare till främjande av allmännyttiga ändamål.

HFD 2019 ref. 59

I rättsfallet HFD 2019 ref. 59 prövade Högsta förvaltningsdomstolen frågan om en stiftelse hade främjat ett allmännyttigt ändamål genom att lämna bidrag till ett aktiebolag som utan vinstsyfte bedrev utbildning och vetenskaplig forskning. Aktiebolaget tillhandahöll vid sidan av denna verksamhet i begränsad omfattning uppdragsforskning som inte var att betrakta som allmännyttig. Bolagets intäkter från den sistnämnda verksamheten understeg fem procent av dess totala intäkter. Domstolen fann mot denna bakgrund att stiftelsen genom att lämna bidragen uteslutande eller så gott som uteslutande främjat ett allmännyttigt ändamål.

HFD 2024 ref. 39

I HFD 2024 ref. 39 var frågan om en stiftelse kunde anses främja miljövard i sin verksamhet genom att lämna bidrag till enskilda näringsidkare för finansiering av projekt inom miljövard. Stiftelsen i fråga hade till ändamål att främja miljövard genom att stödja åtgärder för att restaurera, skapa och sköta våtmarker. Som ett led i arbetet att stödja sådana åtgärder lämnade stiftelsen bidrag till markägare, som var enskilda näringsidkare, för finansiering av våtmarksrelaterade projekt. Bidragen var villkorade av att markägaren skapar eller restaurerar och därefter bevarar våtmarksområdet. Skatteverket ansåg att stiftelsen inte uppfyllde verksamhetskravet, eftersom en väsentlig andel av de bidrag som stiftelsen hade betalat ut gått till markägare som är enskilda näringsidkare och att verksamheten därför inte uteslutande eller så gott som uteslutande hade främjat allmännyttiga ändamål.

Högsta förvaltningsdomstolen uttalade bl.a. att bedömningen av om verksamhetskravet är uppfyllt inte alltid måste grundas på mottagarens samlade verksamhet, utan kan göras även utifrån andra omständigheter. Vilken organisationsform mottagaren har och den verksamhet denne bedriver i övrigt är därvid av underordnad betydelse. I det aktuella målet hade det inte ifrågasatts att de medel som stiftelsen betalade ut faktiskt kom till användning i de projekt som ansökningarna avsåg. Att en bidragsmottagare även skulle kunna få viss nytta av våtmarken i sin näringsverksamhet saknade betydelse för denna bedömning. Högsta förvaltningsdomstolen ansåg att stiftelsen uppfyllde verksamhetskravet och stiftelsen förklarades uppfylla kraven för inskränkt skattskyldighet.

HFD 2024 not. 53

Rättsfallet HFD 2024 not. 53 rörde en stiftelse som hade till ändamål att lämna bidrag till Kungliga Operan Aktiebolags löpande utgifter. Aktierna i detta bolag ägs av staten. Av bolagsordningen framgick följande. Bolagets verksamhet är att driva teater samt därmed förenlig verksamhet. Verksamheten ska syfta till att främja musikdramatisk konst och danskonst. Aktierna medför inte rätt till utdelning, utan bolagets vinst ska, i den mån den inte reserveras, användas för att främja bolagets ändamål. Någon vinstutdelning från bolaget ska

därför inte ske. Vid bolagets likvidation ska bolagets behållna tillgångar fördelas bland aktieägarna.

Stiftelsen ansökte om förhandsbesked hos Skatterättsnämnden för att få veta om bestämmelsen i bolagets bolagsordning om att behållna tillgångar ska fördelas bland aktieägarna vid bolagets likvidation innebär att stiftelsens bidrag till bolaget inte kan anses främja ett allmännyttigt ändamål.

Högsta förvaltningsdomstolen uttalade att det vid bedömningen av om ett bidrag ska anses avse ett allmännyttigt ändamål kan som utgångspunkt inte någon avgörande vikt fästas vid förekomsten av en vanligt förekommande bestämmelse om att behållna tillgångar ska fördelas bland aktieägarna vid bolagets likvidation. Domstolen konstaterade att stiftelsen hade till ändamål att lämna bidrag till bolaget. Bolagets verksamhet är att driva teater och därmed förenlig verksamhet samt syftar till att främja musikdramatisk konst och danskonst. Vidare konstaterade domstolen att verksamheten inte syftar till att bereda vinst åt aktieägaren utan all vinst ska, i den mån den inte reserveras, användas för att främja bolagets ändamål. Högsta förvaltningsdomstolen konstaterade därefter att verksamheten som bolaget bedriver främjar det allmännyttiga ändamålet kultur. Genom att lämna bidrag till bolaget fick även stiftelsen anses främja det ändamålet. Domstolen uttalade även att bestämmelsen i bolagsordningen som innebär att behållna tillgångar i bolaget tillfaller dess aktieägare vid likvidation i och för sig medför att det inte kan uteslutas att mottagna bidrag skulle kunna användas för annat ändamål. Någon uppgift som ens antydde att bolaget skulle stå inför en likvidation hade dock inte lämnats. Stiftelsen ansågs mot denna bakgrund främja ett allmännyttigt ändamål genom att lämna bidrag till bolaget.

4.2.3 Kultur som allmännyttigt ändamål i IL

Främjande av kultur är ett allmännyttigt ändamål enligt 7 kap. 4 § IL. Bestämmelsen i 7 kap. 4 IL fick sin nuvarande utformning i samband med införandet av ett gemensamt ändamålskrav för stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund år 2014 (se kap. 3). Ändamålet kultur ersatte därigenom det som enligt tidigare lagstiftning benämndes ”konstnärliga eller liknande kulturella ändamål”. I förarbetena (prop. 2013/14:1, s. 303) angavs bl.a. att begreppet konst-

närliga inte ansågs behöva nämnas i exemplifieringen med motiveringen att det fick anses täckas in av begreppet kulturella. Någon ändring i tillämpningen var inte avsedd på grund av detta.

Det finns inte någon definition av kultur i IL. I förarbetena till 2014 års regler (prop. 2013/14:1, s. 303) angavs dock bl.a. att regeringen anser att kultur är ett för samhället angeläget område och att det att låta främjandet av kultur vara ett särskilt skattegynnade ändamål även för stiftelser är ett sätt att underlätta uppfyllandet av de kulturpolitiska målen (prop. 2009/10:3, bet. 2009/10:KrU5, rskr. 2009/10:145).

Kulturminnesvård har tidigare hänförs till ändamålet vetenskaplig forskning när det är fråga om att bevara och säkerställa föremål för forskning som står museiverksamhet nära (se prop. 1942:134, s. 48). Som exempel kan nämnas rättsfallet RÅ 1987 not. 14, där Kajsa och Olle Nymans kulturstiftelse ansågs främja vetenskaplig forskning genom att bevara miljö, byggnadsbestånd, yttre anläggningar och konst för forskning. I samband med att ändamålet kultur infördes som ett gemensamt allmännyttigt ändamål för stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund anfördes att den verksamhet som bedrivs på museer normalt fortsättningsvis kommer att betraktas som ett allmännyttigt ändamål. Det anfördes även att om och i vilken omfattning den kulturminnesvård som bedrivs på museer är att hänföra till vetenskaplig forskning kommer fortsättningsvis då inte att behöva prövas särskilt då den torde kunna komma att omfattas av ändamålet kultur (prop. 2013/14:1, s. 299).

Antalet vägledande avgöranden från Högsta förvaltningsdomstolen när det gäller vad som omfattas av ändamålet kultur eller närliggande verksamhet är begränsat. I det följande redogörs för relevant rättspraxis.

Främjande av gammeldans och anordnande av dansaftnar (RÅ 1980 Aa 128)

I RÅ 1980 Aa 128 var det fråga om en förening med ändamål att främja gammeldans och för medlemmarna ordna dansaftnar och festligheter av skilda slag samt att i mån av tillgångar fördela bidrag till organisationer samt sprida glädje och förströelse bland pensionärer och personer med funktionsnedsättning. Under aktuellt år hade föreningen 2 920 medlemmar och anordnade 39 danstillställningar

med modern dans. Dessutom anordnades 17 danstillställningar med omväxlande modern dans och gammeldans. Det sammanlagda antalet besökande var cirka 26 000 och på den moderna dansen var det i genomsnitt 500 personer som deltog per danstillfälle. Endast medlemmar hade tillträde till danstillställningarna.

Regeringsrätten fann att föreningens ändamål och verksamhet till en del var av allmännyttig natur, men att en helhetsbedömning gav vid handen att den helt övervägande delen av verksamheten avsåg anordnande av tillställningar för nöjesdans av sedvanlig karaktär. Föreningen uppfyllde därför inte kraven för inskränkt skattskyldighet.

Katrineholms Folkliga Dansgille (RÅ 1985 Aa 147)

Katrineholms Folkliga Dansgille, en ideell förening bildad 1975, hade till ändamål att försöka sprida kunskaper om äldre folkliga danser från skilda delar av världen. Verksamheten hade under det aktuella året omfattat åtta danskvällar med dans mellan kl. 20–01. Tillställningarna började med en timmes undervisning i danser från framför allt de nordiska länderna. Övrig tid ägnades åt gammaldans omväxlande med modern dans med pauser för ytterligare inslag av gillesdanser. Medlemsavgiften uppgick till 20 kronor per medlem medan entréavgiften vid danstillställningarna uppgick till 20–25 kronor. Även icke-medlemmar hade tillträde till dansaftnarna.

Regeringsrätten bedömde att ”inslagen av sällskapsdans utan i vanlig mening kulturell inriktning” var av sådan omfattning att föreningen inte uppfyllde kravet på att verksamheten uteslutande eller så gott som uteslutande ska tillgodose ett allmännyttigt ändamål. Föreningen uppfyllde därför inte kraven för inskränkt skattskyldighet.

Gävleborgs Bridgeförbund (RÅ 1985 1:36)

Gävleborgs bridgeförbund, som var en underavdelning till Sveriges Bridgeförbund, hade bl.a. till uppgift att bistå klubbar och enskilda medlemmar med råd och vägledning i bridgefrågor samt leda och arrangera tävlingar om distriktsmästerskap. Föreningen bedrev dessutom ungdomsverksamhet för vilken landstingsbidrag utgätt. Reger-

ingsrätten fann att föreningen hade ett allmännyttigt ändamål och i övrigt uppfyllde kraven för att vara inskränkt skattskyldig.

Mölnåls kommuns konstförening (RÅ 2002 ref. 6)

Mölnåls kommuns konstförenings verksamhet bestod i utlottning av konstverk till medlemmar och anordnande av konstvisningar och föredrag. Verksamheten finansierades med medlemsavgifter. Skattemyndigheten ansåg att visningar och föredrag utgjorde allmännyttig verksamhet, medan utlottningen av konst inte utgjorde det. Föreningen invände att utlottningen ökade konstintresset och kunnandet bl.a. genom den verksamhet med urval och inköp som föregick utlottningen.

Kammarrätten, vars bedömning Regeringsrätten instämde i, fann att utlottningen framstod som ett naturligt led i föreningens verksamhet. Dessutom hade föreningen företagit ett flertal studiebesök och resor till aktuella utställningar varje år. Mot bakgrund av detta ansågs föreningen uppfylla förutsättningarna för inskränkt skattskyldighet.

Skatteverkets rättsliga vägledning m.m.

På Skatteverkets hemsida finns rättslig vägledning som syftar till att beskriva de tolkningar som myndigheten gör i olika frågor. Avseende tolkningen av det allmännyttiga ändamålet kultur i 7 kap. 4 § IL anger Skatteverket bl.a. att de kulturpolitiska målen som riksdagen antagit ligger till grund för tolkningen av vad som är kultur enligt 7 kap. IL. Några exempel på kulturändamål är enligt Skatteverket konst, litteratur, musik, amatörteater, dans och körsång.¹

Vidare anges att det för att det ska vara fråga om det allmännyttiga ändamålet kultur brukar krävas att verksamheten är inriktad mot exempelvis barn- och ungdomsverksamhet, tävlingsverksamhet, kursverksamhet eller annan ideell kulturverksamhet. Verksamheten får t.ex. inte enbart avse utlottning av konst till medlemmarna. Om det

---

¹ Skatteverkets rättsliga vägledning, "Krav på allmännyttigt ändamål": <https://www4.skatteverket.se/rattsligvagledning/edition/2026.4/427110.html#h-Kultur> (senast kontrollerad den 8 april 2026).

dessutom anordnas konstvisningar och föredrag har verksamheten däremot godtagits som allmännyttig.²

Vidare kan verksamhet som är inriktad på olika former av spel, t.ex. roll- och konfliktspel, kortspel, datorspel, airsoft och paintball som bedrivs i ideell form enligt Skatteverket betraktas som allmännyttig kulturverksamhet.

Skatteverket har även år 2006 publicerat två rättsliga ställningstaganden som avser under vilka förutsättningar dans respektive roll- och konfliktspel kan anses främja det allmännyttiga ändamålet kultur.³ Vad gäller dans uttalar Skatteverket att det måste vara fråga om allmännyttig dansverksamhet. Till sådan verksamhet räknas enligt Skatteverket t.ex. barn- och ungdomsverksamhet, tävlingsverksamhet, kursverksamhet och annan ideell dansverksamhet. En förening som ägnar sig åt att anordna danstillställningar som till sin natur har stora likheter med tillställningar för nöjes- och sällskapsdans av offentlig karaktär är däremot inte att anse som allmännyttig. Vidare anger Skatteverket att det förhållandet att man säger sig rikta sig till enbart medlemmar och/eller även ha inslag av utläring på danstillställningarna normalt inte förändrar bedömningen. Att däremot en förening vid enstaka tillfällen anordnar danstillställningar som till sin karaktär liknar offentliga danstillställningar förtar däremot inte föreningen från att betraktas som allmännyttig om verksamheten i övrigt uppfyller kraven.

I ställningstagandet anges vidare att ett stöd för bedömningen om fråga är om en allmännyttig verksamhet kan vara t.ex. att föreningen uppbär kommunala bidrag eller har rätt till subventionerad lokalhyra eller erhåller liknande stöd. Höga omkostnader för orkestrar/musik, lokalkostnader, annonsering och liknande talar däremot emot att föreningen är allmännyttig. Vidare anges att ibland kan, för en förening som är ansluten till någon riksorganisation, riksförbundets stadgar och verksamhet ge viss ledning vid bedömningen av föreningens verksamhet.

I det andra rättsliga ställningstagandet bedömde Skatteverket att Sveriges roll- och konfliktspelsförbund (Sverok) och dess medlemsföreningar främjar ett allmännyttigt ändamål. Skatteverket framhåller bl.a. att föreningarna ger ungdomar och enskilda individer

---

² Skatteverket hänvisar därvid till rättsfallet RÅ 2002 ref. 6 (se ovan).

³ Se rättsligt ställningstagande från Skatteverket daterat den 17 oktober 2006, dnr 131 606496-06/111, resp. rättsligt ställningstagande från Skatteverket daterat den 10 november 2006, dnr 131 649201-06/111.

tillfälle att samverka och lösa gemensamma ideella uppgifter. Skatteverket uttalar bl.a. att ideella föreningar som främjar denna typ av spelformer och som är en del av en modern ungdomskultur som vilar på en helt ideell värdegrund främjar ett sådant kulturellt ändamål som är allmännyttigt.

4.3 Skattereduktion för gåvor

Bestämmelserna om skattereduktion för fysiska och juridiska personer för vissa gåvor som lämnas till godkänd gåvomottagare finns i 67 kap. 20–26 a §§ IL. Särskilda bestämmelser om godkännande av gåvomottagare finns i lagen (2019:453) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva. Som nämndes i kapitel 3 har regelverket nyligen ändrats vad avser juridiska personers rätt till skattereduktion för gåvor (se avsnitt 3.3.5).

4.3.1 Vilka som kan få skattereduktion

Fysiska personer

För rätt till skattereduktion för fysiska personer krävs att den som har lämnat gåvan vid beskattningsårets utgång har fyllt 18 år, är obegränsat skattskyldig under någon del av beskattningsåret, och har haft utgifter för gåva som avser främjande av social hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning till en godkänd gåvomottagare eller ska ta upp värdet av sådan gåva som inkomst (67 kap. 24 § IL).

Även fysiska personer som är begränsat skattskyldiga har rätt till skattereduktion om deras överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige. Det är då fråga om de som äger en fastighet i Sverige eller de som har inkomster från en näringsverksamhet med fast driftställe i Sverige. Detsamma gäller för begränsat skattskyldiga som beskattas enligt IL i stället för enligt lagen (1991:586) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta eller lagen (1991:591) om särskild inkomstskatt för utomlands bosatta artister m.fl.

Dödsbon har rätt till skattereduktion för gåva som den avlidne har lämnat före dödsfallet.

En begäran om skattereduktion för gåva från en fysisk person ska göras i inkomstdeklarationen för det beskattningsår då gåvan har lämnats (67 kap. 23 § första stycket II). För fysiska personer finns uppgifter om gåva, som lämnats i kontrolluppgift av godkända gåvomottagare, förtryckta i deras inkomstdeklaration som ett underlag för skattereduktion.

Juridiska personer

Juridiska personers rätt till skattereduktion för gåvor regleras i 67 kap. 24 a § II. Av bestämmelsens första stycke framgår att juridiska personer som har lämnat en gåva avseende främjande av social hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning till en godkänd gåvomottagare har rätt till skattereduktion, om inte annat följer av andra eller tredje stycket.

I andra stycket anges att om ett kommissionärsföretag i kommissionärsverksamhet har lämnat gåvan har i stället kommittentföretaget rätt till skattereduktion. Ett kommissionärsförhållande innebär att ett företag (kommissionärsföretaget) bedriver näringsverksamhet i eget namn för ett eller flera andra företags (kommittentföretaget) räkning. Vad som avses med kommissionärsföretag, kommittentföretag och kommissionärsverksamhet framgår av 36 kap. II. I tredje stycket anges att den som omfattas av bestämmelserna om undantag från skattskyldighet i 7 kap. II inte har rätt till skattereduktion för gåva.

En begäran om skattereduktion för gåva från en juridisk person ska göras i inkomstdeklarationen som senast ska lämnas in efter utgången av det kalenderår då gåvan har lämnats (67 kap. 23 § andra stycket II). Till skillnad från vad som gäller för underlaget för skattereduktion för fysiska personers gåvor förtrycks inte underlaget för skattereduktion i juridiska personers inkomstdeklaration. Det innebär att den juridiska personen själv måste begära skattereduktion i inkomstdeklarationen.

4.3.2 Gåvomottagaren

För att en gåva ska kunna ge rätt till skattereduktion måste gåvan ges till en i förväg godkänd gåvomottagare. Skatteverket har sammanställt en lista över godkända gåvomottagare som finns publicerad på Skatteverkets webbplats.

I lagen (2019:453) om godkännande av gåvomottagare vid skatte-reduktion för gåva anges villkoren för en godkänd gåvomottagare och hur ansökan om att bli en godkänd gåvomottagare ska göras. I 6 § nämnda lag anges de grundläggande förutsättningarna för att svenska ideella föreningar, svenska stiftelser, svenska registrerade trossamfund och utländska motsvarigheter till dessa ska kunna godkännas som gåvomottagare. Samtliga krav måste vara uppfyllda för att ett godkännande ska kunna meddelas.

Av bestämmelsens första punkt följer att den sökande vid beslutet om slutlig skatt året före det år då ansökan görs måste vara inskränkt skattskyldig enligt 7 kap. 3 § IL för att kunna godkännas som gåvomottagare.

I den andra punkten anges att den sökande ska ha som ändamål att främja social hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning eller helt eller delvis bedriva sådan verksamhet. Med främjande av social hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning avses här detsamma som i 7 kap. 4 § IL.

Av den tredje punkten följer att en bedömning ska göras om det är sannolikt att den sökande även vid de två beslut om slutlig skatt som fattas efter det beslut som avses i den första punkten kommer att bli inskränkt skattskyldig enligt 7 kap. 3 § IL. Det ska även vara sannolikt att den sökande kommer att använda gåvorna på det sätt givarna avsett.

Bestämmelsens fjärde punkt innebär att det ska vara möjligt att av den sökandes bokföring eller räkenskaper avgöra vilka gåvor som har tagits emot och hur de har använts.

Den femte punkten innehåller ett krav på att den sökande också måste ha minst en auktoriserad eller godkänd revisor.

Bestämmelsen i 7 § innebär att för en sökande, vars skattskyldighet prövas enligt en annan bestämmelse i 7 kap. IL än 3 §, ska prövningen av tidpunkterna för skattskyldighet och skattskyldighetens omfattning göras utifrån att förhållanden är sådana att den sökande skulle ha blivit och skulle komma att bli inskränkt skattskyldig enligt

7 kap. 3 § IL. Bestämmelsen tar bl.a. sikte på de juridiska personer som räknas upp i den s.k. katalogen i 7 kap. IL.

Av 8 § följer att en liknande bedömning ska göras för utländska sökande. Detta innebär att prövningen av skattskyldigheten och skattskyldighetens omfattning enligt 6 § ska göras utifrån att förhållandena är sådana att den sökande skulle ha blivit och skulle komma att bli inskränkt skattskyldig enligt 7 kap. 3 § IL om den sökande skulle beskattas i Sverige. Den utländska sökanden ska höra hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, eller i en stat med vilken Sverige har ingått ett skatteavtal som innehåller en artikel om informationsutbyte eller ett avtal om informationsutbyte i skatteärenden.

Av 9 § följer att den som vill bli godkänd som gåvomottagare ska ansöka om detta hos Skatteverket. En ansökan ska lämnas enligt fastställt formulär och innehålla nödvändiga identifikationsuppgifter.

I 10 och 11 §§ behandlas frågan om hur länge ett beslut som godkänd gåvomottagare ska gälla och vad som gäller i samband med en ansökan om förlängning.

Bestämmelserna i 12 § innebär att den godkände gåvomottagaren är skyldig att omedelbart underrätta Skatteverket om mottagaren inte längre uppfyller kraven för att vara en godkänd gåvomottagare. Skatteverket ska efter en sådan underrättelse ta ställning till frågan om återkallelse ska ske enligt 15 §.

I 13 § anges att Skatteverket får meddela de förelägganden som behövs för att verket ska kunna ta ställning till om ett godkännande ska återkallas.

Bestämmelserna i 14 § innehåller fem punkter om när Skatteverket ska återkalla ett godkännande som gåvomottagare. Det kan vara fråga om att innehavaren begär det (första punkten), eller att förutsättningarna för godkännande inte längre är uppfyllda (andra punkten). Återkallelse ska även ske om gåvomottagaren vid ett beslut om slutlig skatt som fattats under den tid då ett godkännande gäller, inte blivit inskränkt skattskyldig enligt bestämmelserna i 7 kap. 3 § IL. Det samma gäller om det är fråga om en sådan gåvomottagare som avses i 7 § eller en utländsk gåvomottagare, inte skulle ha blivit inskränkt skattskyldig enligt den paragrafen (tredje punkten). Återkallelse ska vidare ske om gåvomottagaren inte följer ett föreläggande (fjärde punkten) eller inte lämnar kontrolluppgifter (femte punkten).

Om det finns synnerliga skäl får Skatteverket avstå från att återkalla ett godkännande i det fall då förutsättningarna för godkännande inte längre är uppfyllda enligt andra, tredje eller femte punkten. Av 15 § följer att en återkallelse gäller omedelbart.

Bestämmelserna i 16 § innebär att Skatteverket får ta ut en kontrollavgift av den som inte kommit in med en sådan underrättelse som avses i 12 §, dvs. en underrättelse att mottagaren inte längre uppfyller kraven för att vara en godkänd gåvomottagare. Undantag från att ta ut kontrollavgiften finns i 17 §. Om överträdelsen är ringa eller ursäktlig eller om det finns andra särskilda skäl, får Skatteverket helt eller delvis befria gåvomottagaren från kontrollavgiften.

I 19 § anges vilka av Skatteverkets beslut enligt lagen som får omprövas och överklagas.

4.3.3 Skattereduktionens storlek

Fysiska personer

Skattereduktionen för fysiska personer uppgår till 25 procent av underlaget, dock högst 3 000 kronor per år (67 kap. 26 § IL). Det betyder att underlaget för skattereduktion högst kan uppgå till 12 000 kronor per år. En gåva måste uppgå till minst 200 kronor vid ett och samma gåvotillfälle (67 kap. 21 § IL). Om det sammanlagda gåvounderlaget understiger 2 000 kronor för året ges ingen skattereduktion (67 kap. 22 § IL).

Gåvounderlaget för fysiska personer består av utgifter för gåva som har betalats under beskattningsåret och värdet av gåva som ska tas upp som inkomst av den skattskyldige (67 kap. 25 § första stycket 1 och 2 IL). I underlaget räknas inte in omkostnader i samband med gåvan (67 kap. 25 § andra stycket IL). Med värdet som ska tas upp som inkomst avses t.ex. en skattepliktig förmån från arbetsgivaren eller en gåva från ett aktiebolag som en aktieägare ska utdelningsbeskattas för. Endast gåvor i pengar kan ingå i gåvounderlaget.

Juridiska personer

Skattereduktionen för juridiska personer uppgår till underlaget multiplicerat med procentsatsen enligt 65 kap. 10 §, dvs. bolagsskatten, som i dagsläget är 20,6 procent. Underlaget för skattereduktion får dock uppgå till högst 800 000 kronor för ett kalenderår (67 kap. 26 a § IL). Skattereduktionen för en juridisk person kan därmed som mest uppgå till 164 800 kronor (20,6 procent av 800 000) för ett kalenderår.

Underlaget för skattereduktion för juridiska personer består av värdet av de gåvor som har betalats under kalenderåret. I underlaget räknas inte in omkostnader i samband med gåvan (67 kap. 25 a § IL). En gåva från en juridisk person måste uppgå till minst 2 000 kronor vid ett och samma gåvotillfälle (67 kap. 21 § IL). Endast gåvor i pengar kan ingå i gåvounderlaget.

En gåva som ger en juridisk person rätt till skattereduktion enligt 67 kap. ska inte tas upp som intäkt eller utdelning av någon som direkt eller indirekt äger en andel i den juridiska personen, eller i fråga om ideella föreningar någon som är medlem i föreningen (11 kap. 49 och 42 kap. 12 a §§ IL).

4.3.4 Kontrolluppgifter

De som är godkända gåvomottagare är skyldiga att lämna kontrolluppgifter för gåvor som lämnas av fysiska och juridiska personer under vissa förutsättningar. Skyldigheten att lämna kontrolluppgift gäller om gåvan vid ett och samma tillfälle uppgår till minst 200 kronor för fysiska personer respektive minst 2 000 kronor för juridiska personer, under förutsättning att den som har lämnat gåvan är känd. Skyldigheten att lämna kontrolluppgift omfattar också gåvor som ska tas upp av en arbetstagare som löneförmån eller en gåva från ett aktiebolag för vilken en aktieägare ska beskattas (jfr 67 kap. 25 § IL).

En utländsk gåvomottagare ska samtidigt med ansökan om att bli godkänd gåvomottagare lämna in ett åtagande om att lämna kontrolluppgift för gåvor som tas emot (23 kap. 7 § SFL).

Kontrolluppgifter ska lämnas för varje kalenderår och ska ha kommit in till Skatteverket senast den 31 januari närmast följande kalenderår (24 kap. 1 § SFL).

4.4 EU-rätt

4.4.1 Fri rörlighet för kapital

Frågor om direkta skatter inom Europeiska unionen, EU, omfattas av medlemsstaternas behörighet. Av EU-domstolens praxis framgår att medlemsstaterna är skyldiga att beakta EU-rätten när de utövar sin behörighet avseende direkt beskattning. Nationell rätt kan därför inte utformas på ett sätt som strider mot de friheter som garanteras i Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget) bl.a. fri rörlighet för kapital (artikel 63 EUF-fördraget).

EU-domstolen har i målet C-386/04 Centro di Musicologia Walter Stauffer funnit att det stred mot fördraget att Tyskland inte medgav skattebefrielse för inkomster som en italiensk stiftelse hade från en näringsfastighet i Tyskland, när motsvarande inkomster hos en tysk ideell stiftelse hade varit skattebefriade.

EU-domstolen har vidare underkänt nationella regler som bara ger skattereduktion för forskning och utveckling om den bedrivs i den aktuella medlemsstaten (mål C-39/04 Laboratoires Fournier).

EU-domstolen har därutöver i målet C-318/07 Hein Persche funnit att gåvor som skänks till organisationer som har sin hemvist i en annan medlemsstat och som är erkänt allmännyttiga i denna stat, omfattas av fördragets bestämmelser om fri rörlighet för kapital i artikel 56 i EG-fördraget (numera ersatt av artikel 63 EUF-fördraget). Vidare utgör enligt domen artikeln hinder för en medlemsstats lagstiftning enligt vilken ett skattemässigt avdrag för gåvor till allmännyttiga organisationer begränsas till att endast avse organisationer inom det nationella territoriet.

Domstolen ansåg att bestämmelsen om fri rörlighet för kapital utgör hinder för en medlemsstats lagstiftning enligt vilken ett skattemässigt avdrag för gåvor som skänkts till erkänt allmännyttiga organisationer, endast beviljas för de gåvor som skänkts till organisationer som har hemvist i den medlemsstaten, utan någon som helst möjlighet för den skattskyldige att bevisa att en gåva som skänkts till en organisation som har sitt hemvist i en annan medlemsstat uppfyller de villkor som uppställs i nämnda lagstiftning för beviljande av en sådan fördel. Domstolen slog fast att den i målet aktuella nationella tyska lagstiftningen inte heller kunde rättfärdigas av behovet att upprätthålla en effektiv skattekontroll. Bara om det visar sig vara omöjligt att kontrollera nödvändiga uppgifter om institu-

tionen kan avdrag vägras. I domen uttalade domstolen bl.a. att det beträffande allmännyttiga organisationer belägna i tredjeländer i princip är tillåtet för den beskattande medlemsstaten att inte bevilja en skattemässig fördel om det, bl.a. på grund av att det saknas en avtalad skyldighet för detta tredjeland att tillhandahålla uppgifter, visar sig vara omöjligt att erhålla nödvändiga uppgifter från nämnda land.⁴

I mål C-10/10 Kommissionen mot Österrike har EU-domstolen, med hänvisning till bland annat domen i Hein Persche-målet, ansett att Österrike underlåtit att uppfylla sina skyldigheter enligt artikel 56 EG-fördraget (numera ersatt av artikel 63 EUF-fördraget) och artikel 40 EES-avtalet genom att endast medge skattemässig avdragsrätt för gåvor till vissa inrättningar när dessa inrättningar har hemvist i Österrike.

4.4.2 EU:s regler om statligt stöd

EUF-fördraget innehåller regler som ska säkerställa en väl fungerande konkurrens på EU:s inre marknad. Bland dessa finns reglerna om statligt stöd, som återfinns i artiklarna 107–109 i EUF-fördraget. Syftet med bestämmelserna om statsstöd är att se till att konkurrensen på EU:s inre marknad inte snedvrids. Utgångspunkten i EU-rätten är att statligt stöd är förbjudet. Den centrala bestämmelsen om statligt stöd finns i artikel 107.1 i EUF-fördraget. Enligt denna artikel är stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrیدا konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med den inre marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna.

Artikel 107 i EUF-fördraget har utformats som en huvudregel från vilken det gjorts vissa undantag. Av intresse i detta sammanhang är undantaget i artikel 107.3.d. Som förenligt med den inre marknaden enligt denna artikel kan anses stöd för att främja kultur och bevara kulturarvet, om sådant stöd inte påverkar handelsvillkoren och konkurrensen inom unionen i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset.

---

⁴ Ett liknande resonemang om möjligheten att vägra en skattefördel återfinns i domstolens dom i målet C-101/05 Skatteverket mot A.

En medlemsstat som planerar att införa en stödåtgärd med grund i något av undantagen i artikel 107 måste anmäla den till Europeiska kommissionen i förväg för prövning av om stödet ska anses förenligt med den inre marknaden (artikel 108.3). En stödåtgärd får inte genomföras förrän kommissionen har godkänt åtgärden. Ett stöd som omfattas av artikel 107.1 anses som otillåtet om det införs utan att kommissionen har godkänt stödet i förväg. Den som har lämnat olagligt stöd ska återkräva stödet, om inte återkrav får underlåtas. De svenska tillämpningsbestämmelserna om statligt stöd finns i lagen (2013:388) om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler.

Kriterier för vad som utgör statligt stöd

För att det ska vara fråga om statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 EUF-fördraget krävs att stödet

1. ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel,
2. gynnar vissa företag eller viss produktion,
3. snedvrider eller hotar att snedvrida konkurrensen, och
4. påverkar handeln mellan medlemsstaterna.

Stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel

För att en åtgärd ska anses som otillåtet statligt stöd krävs att åtgärden finansieras direkt eller indirekt genom offentliga medel. Det är inte bara direkta bidrag som kan utgöra statsstöd, utan även indirekta stöd som skattelättnader omfattas av reglerna.

Begreppen företag och ekonomisk verksamhet

Reglerna om statligt stöd gäller endast om stödmottagaren är ett ”företag”. Begreppet ”företag” har en vid innebörd och omfattar varje enhet som bedriver ekonomisk verksamhet, oavsett dess rättsliga status och dess sätt att finansiera verksamheten samt oavsett om verksamheten bedrivs med vinstsyfte eller inte.⁵ Ekonomisk

---

⁵ Se exempelvis C-41/90 Höfner och Elser, punkt 21.

verksamhet utgörs i sin tur av all verksamhet som består i att erbjuda varor eller tjänster på en viss marknad.

Om företaget bedriver både ekonomisk verksamhet och icke-ekonomisk verksamhet ska det bara beaktas som ett företag vad gäller den ekonomiska verksamheten.

Kravet på gynnande (fördel)

För att en åtgärd ska innebära statligt stöd krävs att det är fråga om en förmån på så sätt att den medför ekonomiska fördelar som inte hade kunnat tas emot om den statliga åtgärden inte hade genomförts. När det gäller frågan om en åtgärd innebär en ekonomisk fördel måste det avgöras om det mottagande företaget får ekonomiska fördelar som det inte skulle ha erhållit under normala marknadsvillkor.

Selektivitet

Vidare innebär en åtgärd statligt stöd enligt artikel 107.1 endast om den är selektiv, alltså gynnar vissa företag eller viss produktion. En åtgärd kan vara materiellt och regionalt selektiv. Materiell selektivitet delas upp i *de jure* och *de facto*. Det första avser selektivitet som framgår redan av lagtexten. *De facto* avser i stället där objektivt neutrala åtgärder ändå i realiteten gynnar vissa företag.

För att fastställa *de jure* selektivitet vad gäller statsstöd vid skatter finns det en trestegsanalys. Först måste ett referenssystem identifieras. Referenssystemet utgör det jämförelseunderlag som används vid bedömningen av en åtgärds selektivitet. Vad gäller skatter baseras referenssystemet på sådana faktorer som beskattningsunderlaget, de beskattningsbara personerna, den beskattningsgrundande händelsen och skattesatserna. Ett referenssystem kan t.ex. identifieras som bolagsskattesystemet. Vid särskilda skatter kan slutsatsen bli att det är den särskilda skatten som är referenssystemet (jfr Kommissionens tillkännagivande om begreppet statligt stöd, punkt 127–134).

Efter att ett referenssystem har identifierats måste det fastställas om åtgärden utgör ett undantag från det systemet eftersom den gör skillnad mellan företag som mot bakgrund av systemets egentliga mål är i en jämförbar situation i faktiskt och rättsligt hänseende. Om åtgärden inte utgör ett undantag från referenssystemet är den

inte selektiv. Om åtgärden emellertid utgör ett undantag måste det sedan fastställas i det tredje steget om undantaget motiveras av referenssystemets art eller allmänna systematik. I fall en åtgärd som är selektiv motiveras av systemets art eller allmänna systematik kommer den inte att anses vara selektiv och utgör alltså inte statsstöd. För att åtgärden ska kunna motiveras av systemets art eller allmänna systematik måste åtgärden även vara proportionerliga och inte gå utöver vad som är det legitima syftet för en sådan begränsning. Medlemsstaten måste också kunna visa att en sådan åtgärd är berättigad (jfr Kommissionens tillkännagivande om begreppet statligt stöd, punkt 135–141).

Snedvridning av konkurrens samt påverkan på handeln mellan medlemsstaterna

För att en åtgärd ska vara ett statsstöd krävs det att åtgärden snedvrider eller hotar att snedvrیدا konkurrensen. En åtgärd anses snedvrیدا eller hota att snedvrیدا konkurrensen om det finns en risk att stödet förbättrar mottagarens konkurrensposition jämfört med andra företag som det konkurrerar med. Detta blir fallet redan genom att mottagaren på grund av stödet slipper kostnader som mottagaren annars själv hade fått bekosta i sin dagliga verksamhet.

Snedvridningen av konkurrensen måste inte vara betydande eller väsentlig. Även ett lågt stödbelopp kan snedvrیدا konkurrensen. Att det företag som mottar stödet är litet utesluter inte heller att konkurrensen snedvrیدs eller att det finns en risk för en sådan snedvridning. Sannolikheten för en snedvridning av konkurrensen ska dock vara verklig.

Vidare måste beaktas om åtgärden kommer påverka handeln mellan medlemsstaterna. Det räcker med att konstatera att det finns en risk att handeln påverkas.⁶

Gruppundantag och de minimis-stöd

Enligt artikel 109 i EUF-fördraget får Europeiska unionens råd fastställa vilka kategorier av stödåtgärder som är undantagna från skyldigheten att anmäla åtgärden till kommissionen för godkännande.

⁶ C-518/13 Eventech/The Parking Adjudicator, punkt 65.

Kravet är att stöden har utformats enligt villkor som finns i särskilda undantagsregler.

Ett sådant regelverk är den så kallade allmänna gruppundantagsförordningen, som ofta förkortas GBER (General Block Exemption Regulation).⁷ Enligt artikel 53 i förordningen får stöd på vissa villkor lämnas till kultur och bevarande av kulturarvet. Ett sådant stöd får utformas som investeringsstöd eller driftstöd. Investeringsstöd för kultur och bevarande av kulturarvet får lämnas med som mest 165 miljoner euro per projekt. Driftstöd för kultur och bevarande av kulturarvet får lämnas med 82,5 miljoner euro per företag och år. Stöd kan beviljas för bl.a. museer, arkiv, bibliotek, konstnärliga och kulturella centrum eller utrymmen, teatrar, operahus, konserthus, andra organisationer för levande konst, filmarvsinstitutioner och liknande konstnärliga och kulturella infrastrukturer, organisationer och institutioner, festivaler, utställningar samt annan liknande kulturell verksamhet. Vidare kan stöd lämnas till konstevenemang eller kulturella evenemang och föreställningar, festivaler, utställningar samt annan liknande kulturell verksamhet. Stödberättigade kostnader ska beräknas på ett i artikeln angivet sätt.

Det finns också förordningar om stöd av mindre betydelse, så kallade de minimis-stöd. Den nu gällande allmänna förordningen om stöd av mindre betydelse är från 2023.⁸ Av förordningarna följer att stöd som beviljas ett företag under en angiven tidsperiod och som inte överskrider ett visst belopp inte omfattas av anmälningsskyldigheten i artikel 108.3. Stöd av mindre betydelse anses nämligen inte uppfylla samtliga kriterier i artikel 107.1 och omfattas då inte heller av genomförandeförbudet i artikel 108.3. Stöd till ett företag som sammanlagt inte överstiger 300 000 euro under en period av tre år och som uppfyller övriga villkor i den allmänna förordningen om de minimis-stöd är av så liten betydelse att konkurrenskriteriet och samhandelskriteriet inte anses uppfyllda. Det är då inte statsstöd.

---

⁷ Kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget.

⁸ Kommissionens förordning (EU) 2023/2831 av den 13 december 2023 om tillämpningen av artiklarna 107 och 108 i fördraget om Europeiska unionens funktionsätt på stöd av mindre betydelse.

Vägledande dokument m.m.

Kommissionen har år 2016 offentliggjort ett tillkännagivande om begreppet statligt stöd (se Kommissionens tillkännagivande om begreppet statligt stöd). I tillkännagivandet redovisar kommissionen redovisar sin tolkning av artikel 107.1 i EUF-fördraget. Kommissionen uttalar sig bl.a. om under vilka omständigheter den anser verksamheter med anknytning till kultur och bevarande av kulturarvet anses bedriva ekonomisk verksamhet i statsstödsrättslig mening. Kommissionen uttalar därvid bl.a. att kultur och bevarande av kulturarvet omfattar ett brett spektrum av syften och verksamheter, bl.a. museer, arkiv, bibliotek, konstnärliga och kulturella centrum eller utrymmen, teatrar, operahus, konserthus, arkeologiska fyndplatser, monument, historiska platser och byggnader, traditionella seder och konsthantverk, festivaler, utställningar samt kulturell och konstnärlig utbildning.

Vidare anges att med hänsyn till deras särskilda beskaffenhet kan vissa verksamheter med anknytning till bl.a. kultur och bevarande av kulturarvet organiseras på ett icke-kommersiellt sätt och således vara av icke-ekonomisk art i statstödsrättslig mening. Kommissionen anser att offentlig finansiering av kulturell verksamhet eller verksamhet för att bevara kulturarvet som är tillgänglig för allmänheten kostnadsfritt fyller ett rent socialt och kulturellt syfte som är av icke-ekonomisk art. Det anges vidare att på samma sätt ändrar det faktum att de som besöker en kulturinstitution eller deltar i kulturell eller kulturarvsbevarande verksamhet som är öppen för allmänheten åläggs att betala en avgift som endast täcker en bråkdel av de verkliga kostnaderna inte den icke-ekonomiska arten av denna verksamhet, eftersom sådana avgifter inte kan betraktas som ett verkligt vederlag för den tjänst som tillhandahålls (Kommissionens tillkännagivande om begreppet statligt stöd, punkt 33).

Enligt kommissionen bör däremot kulturell eller kulturarvsbevarande verksamhet som främst finansieras med besökar- eller användaravgifter eller på annat kommersiellt sätt (t.ex. kommersiella utställningar, biografier, kommersiella konserter och musikfestivaler, konstskolor som huvudsakligen finansieras genom terminsavgifter) anses vara av ekonomisk art. Vidare anges att i fall där en enhet bedriver kulturell eller kulturarvsbevarande verksamhet, varav en del är icke-ekonomisk verksamhet och en del är eko-

nomisk verksamhet, omfattas offentlig finansiering av denna verksamhet av reglerna om statligt stöd endast i den mån stödet täcker de kostnader som hänger samman med den ekonomiska verksamheten (Kommissionens tillkännagivande om begreppet statligt stöd, punkt 35 och 37).

I tillkännagivandet redogör kommissionen även för sin uppfattning kring tolkningen av under vilka omständigheter ett offentligt stöd till företag ”påverkar handeln mellan medlemsstaterna” (det s.k. samhandelskriteriet). Som exempel på situationer där kommissionen i tidigare beslut har ansett att offentligt stöd inte varit ägnat att påverka handeln mellan medlemsstaterna anger kommissionen bl.a. kulturella evenemang och enheter som utövar ekonomisk verksamhet, som emellertid sannolikt inte lockar kunder eller besökare bort från liknande erbjudanden i andra medlemsstater. Kommissionen anser att endast finansiering som beviljas stora och välkända kulturinstitutioner och kulturhändelser i en medlemsstat som sprids på bred front utanför sin hemregion har potential att påverka handeln mellan medlemsstaterna (Kommissionens tillkännagivande om begreppet statligt stöd, punkt 197.b).

Kommissionen har vidare i ett beslut från 2013 prövat om det nederländska systemet med en s.k. *multiplikator* (se avsnitt 5.2.5), som innebär att gåvor från privatperson och företag till allmännyttiga organisationer som är inriktade på just kultur behandlas mer förmånligt skattemässigt än gåvor till andra allmännyttiga ändamål, är förenligt med reglerna om statsstöd.⁹ Kommissionen prövade därvid bl.a. om kulturinstitutioner som omfattas av reglerna skulle kunna anses vara indirekta mottagare av statsstöd och ansåg att det var fråga om en indirekt förmån som innebar en överföring av statliga medel som därtill innebar ett gynnande av selektiv karaktär. Kommissionen ansåg dock att det i vissa fall inte skulle kunna vara fråga om statsstöd enligt artikel 107.1 EUF-fördraget, antingen på grund av att de indirekta mottagarna inte kunde anses vara företag som bedriver ekonomisk verksamhet, på grund av att det inte finns någon påverkan på handeln mellan medlemsstaterna och ingen snedvridning av konkurrensen eller på grund av att stödet skulle omfattas av de minimis-förordningen. I annat fall ansåg kommissionen att den mer förmånliga avdragsrätten för gåvor till kulturinstitutioner ut-

---

⁹ Se kommissionens beslut SA.34357 (2012/NN) – Netherlands: Multiplier Giftenaftrek, 20 mars 2013, C(2013) 1502 final.

gjorde statsstöd. I den delen ansåg dock kommissionen att det aktuella stödsystemet främjar kultur och bevarar kulturarvet utan att negativt påverka konkurrensen och handelsvillkoren i unionen i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset. Kommissionen ansåg därför att det var förenligt med den inre marknaden enligt artikel 107.3 d i EUF-fördraget.

5 Skatteincitament i andra länder

I Europa är skatteincitament för gåvor till allmännyttiga ändamål vanligt förekommande, men systemen är utformade på olika sätt. I huvudsak används två modeller: antingen medges ett avdrag från den beskattningsbara inkomsten innan skatten beräknas, eller så är incitamentet utformat som en skattereduktion som innebär att den beräknade skatten minskas. Vanligt förekommande är att ett tak för givarens avdrag eller skattereduktion är satt som en andel av inkomst, vinst, omsättning eller betald skatt.

Kultur utgör i samtliga länder utredningen studerat ett godkänt ändamål i någon form, men avgränsningen av kulturområdet varierar mellan länderna. I vissa fall är kultur integrerat i bredare kategorier av allmännyttiga eller ideella ändamål, medan andra länder har mer preciserade regler. I flera fall finns också regler för gåvor till just kultur där dessa är extra gynnade jämfört med andra allmännyttiga ändamål.

I det följande beskrivs på en översiktlig nivå hur skatteincitamenten är utformade i ett urval med Sverige jämförbara länder i Europa. Översikten inleds med länderna i Norden (avsnitt 5.1) och fortsätter med övriga europeiska länder (5.2). Sist finns en sammanfattning av systemens huvuddrag i tabellform (5.3) och avslutande reflektioner. Sammanställningen i det följande bygger huvudsakligen på offentliga källor som är öppet tillgängliga på internet – t.ex. respektive skatteverks hemsidor – samt en tidigare rapport från riksdagens utredningstjänst, *Skatteavdrag för gåvor* (2019:248). Uppgifter har också inhämtats genom möten med offentliga företrädare och privata givare från några av länderna.

5.1 Norden

5.1.1 Danmark

I Danmark finns det olika möjligheter till skatteavdrag. Generellt gäller att gåvor till välgörenhetsorganisationer, ideella föreningar, fonder, stiftelser och trossamfund som är godkända av den danska skattestyrelsen kan ge rätt till avdrag upp till 20 000 danska kronor. I Danmark finns det dock även utökade bestämmelser i skattelagstiftningen som möjliggör ett mer förmånligt skatteavdrag för privata gåvor till konst- och kulturverksamheter.

År 2004 antog Folketinget i Danmark en lag om ändring i ”ligningsloven” (motsvarande den svenska inkomstskattelagen) som möjliggjorde skatteavdrag för gåvor till vissa kulturinstitutioner (se Danmarks regering, 2004). Syftet var att stärka näringslivets engagemang för kulturlivet. Bestämmelsen trädde i kraft för gåvor givna från och med den 1 januari 2005.

Enligt 8S § ligningsloven är penninggåvor samt gåvor i form av konstverk eller kultur- och naturhistoriska föremål avdragsgilla. För att en gåva ska vara avdragsgill krävs att mottagande institution under föregående år erhållit direkt driftstöd från stat eller kommun, alternativt skriftligen har beviljats sådant stöd. Gåvan ska utan motprestation tillfalla institutionens kulturella verksamhet. Endast den del av det årliga beloppet som överstiger 500 danska kronor per mottagare är avdragsgill, medan någon generell övre beloppsgräns inte gäller. Alla skattepliktiga näringsidkare kan dra av både penninggåvor och gåvor i form av konstverk eller kultur- och naturhistoriska föremål till kulturinstitutioner från sin skatt. Privatpersoner kan inte dra av penninggåvor, utan endast gåvor i form av konstverk samt kultur- och naturhistoriska föremål. Rätten till avdrag gäller även gåvor som testamenteras eller ges av ett dödsbo.

Avdragsrätten kan inte nyttjas av skattskyldiga som vid tidpunkten för gåvan är släktingar till medlemmar i kulturinstitutionens styrelse eller ledning. Inte heller kan avdragsrätten nyttjas av företag där de personer som har kontroll över företaget är närstående styrelse eller ledning vid den mottagande kulturinstitutionen.

5.1.2 Finland

I Finland kan fysiska personer och dödsbon göra avdrag för monetära gåvor till universitet och högskolor som får offentlig finansiering inom det Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), det s.k. donationsavdraget. För att avdrag ska medges måste gåvan ha gjorts i syfte att främja vetenskap eller konst. Beloppet måste uppgå till minst 850 euro och kan högst uppgå till 500 000 euro per mottagare och år. Motsvarande regler gäller för ”samfund” – dvs. bl.a. bolag, föreningar och stiftelser – med ett tak på vanligtvis 250 000 euro för donationer till universitet och högskolor och 50 000 euro för donationer till av Skatteförvaltningen namngivna föreningar och stiftelser som främjar vetenskap, konst och bevarande av kulturarvet.

Under 2025 presenterade Finlands finansministerium ett förslag om att reformera och utvidga avdraget så att det omfattar fler mottagare. Enligt det föreslagna systemet skulle avdraget fortfarande omfatta gåvor som främjar vetenskap och konst, men även utvidgas till att omfatta donationer till sådana föreningar och stiftelser som Skatteförvaltningen namnger med ändamål att stödja exempelvis ungdomsarbete och ungdomsverksamhet, motion, idrott eller barns ställning.

För privatpersoner föreslogs dessutom att donationsavdraget i framtiden skulle göras som en skattereduktion i stället för ett avdrag. Förslaget innebar också att minimibeloppet för att få avdrag skulle sänkas till 500 euro, att skattereduktionen skulle vara 30 procent av gåvan och att det infördes årliga tak för avdrag: upp till 50 000 euro för donationer till universitet och högskolor och upp till 5 000 euro för donationer till föreningar och stiftelser. Samfundens avdrag skulle fortsatt göras på inkomsten med ett tak på 250 000 euro för gåvor till universitet och högskolor och 5 000 euro för gåvor till föreningar och stiftelser.

Dessa förslag presenterades och remissbehandlades under 2025 men har ännu inte antagits. I regeringens översikt över ändringar som ska träda i kraft vid årsskiftet (2025/2026) anges att beredningen av en utvidgning av donationsavdraget fortsätter och ikraftträdandet av ändringarna skjuts upp.¹ I praktiken innebär detta att Finland i skrivande stund är i en övergångsfas. De föreslagna änd-

---

¹ Se <https://valtioneuvosto.fi/sv/-/10623/andringar-som-trader-i-kraft-vid-arsskiftet-inom-finansministeriets-forvaltningsomrade> (senast kontrollerad 25 februari 2026).

ringarna som skulle förändra avdragets struktur, justera beloppsgränserna och utvidga mottagarkretsen är fortsatt under beredning och kan komma att träda i kraft först 2027.

5.1.3 Norge

I Norge har fysiska och juridiska personer som ger penninggåvor till vissa allmännyttiga organisationer rätt till avdrag. För att avdrag ska medges krävs att gåvan uppgår till minst 500 norska kronor per mottagare och år. Det sammanlagda avdragsgilla beloppet är begränsat till 25 000 norska kronor per år.

Den mottagande organisationer får vara en stiftelse eller en religiös eller annan trosbaserade organisation samt under vissa förutsättningar ett företag ("selskap"). Den mottagande organisationen får dock inte ha ett kommersiellt syfte och måste vara godkänd av den norska skattemyndigheten. Den mottagande organisationen måste ha rikstäckande verksamhet eller vara medlem i en centralorganisation för att anses vara rikstäckande. Vissa undantag görs för stiftelser, som dock måste ha mottagit bidrag från staten under gåvoåret för att kunna undantas från detta krav. En förutsättning för avdrag är vidare att mottagande organisation rapporterar gåvorna till skattemyndigheten.

Avdragsordningen omfattar flera godkända ändamål, exempelvis vård och hälsofrämjande och arbete för skydd av mänskliga rättigheter eller utvecklingsbistånd samt katastrofhjälp och verksamhet som syftar till att förebygga olyckor och skador. På kulturområdet är arbete för barn och ungdomar inom musik, teater, litteratur, dans, sport och friluftsliv, samt kulturvård, miljöskydd, naturvård eller djurskydd godkända ändamål.

5.2 Andra europeiska länder

5.2.1 Belgien

I Belgien kan fysiska och juridiska personer få skattereduktion för gåvor som ges till godkända mottagare. För att en gåva ska ge rätt till skattereduktion krävs att den uppgår till minst 40 euro per år och mottagare.

Ett godkännande kräver bl.a. att mottagaren måste vara etablerad i Belgien och inte ha något vinstsyfte, varken organisationen som sådan eller dess organ eller medlemmar. På kulturområdet krävs att mottagaren ska bedriva verksamhet som främjar spridningen av kultur. Det kan handla om konstnärlig verksamhet inklusive teater och film, kulturarv och museer eller andra kulturella institutioner, som bibliotek och liknande tjänster. Det kan också handla om radio- och tv-sändningar, ungdomspolitik, livslångt lärande, kulturaktiviteter, idrott och friluftsliv samt fritid och turism. För att kunna bli godkänd måste en organisation få direkt ekonomiskt stöd från staten eller en av gemenskaperna (den flamländska, franska eller tyskspråkiga) och ha ett verksamhetsområde som omfattar en hel gemenskap eller hela landet, vilket utesluter institutioner som endast verkar lokalt.

Skattereduktionen uppgår till 45 procent av det donerade beloppet. För fysiska personer får gåvounderlaget inte överstiga 10 procent av givarens beskattningsbara inkomst, med ett monetärt tak som sätts för respektive inkomstår (420 930 euro 2025). För juridiska personer är taket satt till fem procent av den skattepliktiga vinsten, med ett monetärt tak på 500 000 euro.

5.2.2 Frankrike

I Frankrike kan fysiska personer medges skattereduktion för gåvor till godkända mottagare. Skattereduktionen uppgår till 66 procent av gåvobeloppet, dock högst 20 procent av givarens beskattningsbara inkomst. Om det sammanlagda gåvobeloppet överstiger denna gräns får det överskjutande beloppet föras vidare till de fem följande beskattningsåren, där det ger rätt till skattereduktion på samma villkor. Systemet möjliggör därmed att även större gåvor kan omfattas av full skattereduktion, fördelad över flera år.

Juridiska personer är berättigade till en skattereduktion på 60 procent vid gåvor upp till två miljoner euro. Gåvor som överstiger denna gräns ger rätt till en skattereduktion på 40 procent. Reduktionen kan som mest uppgå till 20 000 euro per år, eller 0,5 procent av företagets omsättning om det senare beloppet leder till ett högre belopp än 20 000 euro. Om gåvobeloppet medför att det maximala taket för skattereduktionen överskrids kan det överskjutande beloppet, i likhet med vad som gäller för fysiska personer, föras vidare och utnyttjas

som skattereduktion under de fem följande beskattningsåren, med motsvarande villkor.

För att skattereduktion ska medges krävs att givaren erhåller ett särskilt skattekvitto ("reçu fiscal") från mottagaren. Endast organisationer som klassificeras som organisationer av allmänt intresse ("intérêt général") har rätt att utfärda sådana kvitton. För att uppfylla kraven för denna klassificering måste organisationen vara icke vinstdrivande, ha en självständig och oberoende ledning, gynna en bred offentlig krets samt bedriva verksamhet i Frankrike eller inom Europeiska unionen.

Till godkända mottagare hör bl.a. föreningar med humanitära, vetenskapliga, sociala, kulturella, pedagogiska, idrottsliga eller miljörelaterade ändamål, stiftelser som formellt erkänts som allmännyttiga ("utilité publique"), företagsstiftelser, offentliga institutioner såsom museer, universitet och forskningsinstitut samt religiösa och kulturella sammanslutningar. Förmodat kommersiella aktörer, som aktieföretag, omfattas däremot inte av systemet.

I Frankrike kan även anställda avstå från upp till tre semesterdagar per år till förmån för vissa allmännyttiga organisationer. Avståendet sker i samförstånd med arbetsgivaren, som i samråd med den anställda fastställer vilken organisation som i stället ska ta emot medel motsvarande lönekostnaden. De semesterdagar som avstått omvandlas till ett kontantbelopp, vilket arbetsgivaren därefter överför direkt till den mottagande organisationen.

5.2.3 Irland

På Irland finns varken skattereduktion eller skatteavdrag för privatpersoners gåvor till kultur men i stället ett system som kallas *Charitable Donation Scheme*. Systemet innebär att gåvomottagaren kan få en matchning av staten som motsvarar en del av den skatt som givaren har betalat på gåvan. Detta matchningssystem behandlas utförligare i kapitel 6.

När det gäller företagsgåvor så kan dock givaren ansöka om skatteavdrag för egen räkning. Gåvor från företag behandlas i skattesystemet som en avdragsgill kostnad förutsatt att gåvan uppgår till minst 250 euro och lämnas till en organisation som är godkänd enligt regelverket. Med sådana organisationer avses godkända välgörenhetsorgani-

sationer ("charities"), samt vissa utbildningsinstitutioner som godkänts särskilt enligt gällande bestämmelser. Avdraget görs mot företagets skattepliktiga vinst.

5.2.4 Italien

I Italien finns sedan 2014 ett särskilt skatteincitament för gåvor till kulturområdet, benämnt *Art Bonus*. Systemet innebär att fysiska och juridiska personer kan medges en "skattecredit" motsvarande 65 procent av gåvobeloppet för gåvor till kulturarvet. Skattekrediten innebär att en del av gåvobeloppet får räknas av direkt från den skatt som den skatteskyldige ska betala, vilket i praktiken motsvarar en skattereduktion.

Skattekrediten medges för gåvor som avser underhåll, skydd och restaurering av offentliga kulturarvsobjekt, såsom monument, historiska byggnader och konstverk. Vidare omfattas gåvor till offentliga kulturinstitutioner, däribland museer, bibliotek, arkiv, arkeologiska områden och parker, samt operahus, symfoniorkestrar och andra institutioner för scenkonst. Även gåvor som avser byggande, restaurering och förbättring av lokaler som tillhör offentliga institutioner som används för föreställningsverksamhet omfattas av systemet.

För fysiska personer är skattekrediten begränsad till högst 15 procent av givarens beskattningsbara inkomst. För juridiska personer, som företag, uppgår motsvarande tak till 0,5 procent av den årliga omsättningen.²

5.2.5 Nederländerna

I Nederländerna kan privatpersoner och företag under vissa förutsättningar ge avdragsgilla gåvor till allmännyttiga organisationer (ANBI, "Algemeen nut beogende Instelling") och relaterade insamlingsstiftelser. Avdrag för privatpersoner medges för den del av gåvorna som överstiger en procent av givarens beskattningsbara inkomst, med ett minimibelopp på 60 euro, och upp till en övre gräns på 10 procent av givarens beskattningsbara inkomst. För företag kan avdrag göras för gåvor upp till 50 procent av företagets skattepliktiga vinst, dock högst 100 000 euro per år.

---

² Se <https://artbonus.gov.it/english-brief.html> (senast kontrollerad 12 december 2025).

Fram till nyligen kunde företag dra av värdet för både monetära gåvor och exempelvis skänkta konstverk utan någon övre värdegräns, ett system som länge genererat stora investeringar i kultur. Nu är dock denna möjlighet avskaffad.³

Utöver dessa regler finns särskilda bestämmelser för s.k. periodiska gåvor. Det är gåvor som lämnas med fasta belopp minst en gång per år under en period om minst fem år. Till skillnad från engångsgåvor omfattas periodiska gåvor inte av den procentuella begränsningen på 10 procent av givarens beskattningsbara inkomst. I stället medges avdrag för hela det givna beloppet, med ett absolut tak som uppgår till 1,5 miljoner euro per år.

I Nederländerna har även en s.k. *multiplikator* införts för allmännyttiga organisationer inriktade på just kultur för att främja gåvor till dessa.⁴ Multiplikatorn innebär att det avdragsgilla beloppet ökas med 25 respektive 50 procent för privatpersoner och företag, upp till ett visst maximalt gåvobelopp. För privatpersoner är detta maxbelopp 5 000 euro per år (en sådan gåva skulle alltså med multiplikatorn kunna dras av till ett värde av 6 250 euro). Detta system gynnar givaren som kan slippa att betala skatt på mer än den summa som getts bort, men indirekt förstås även mottagande kulturinstitutioner genom att det blir förmånligare att ge till dessa.

5.2.6 Portugal

I Portugal kan privatpersoner få skatteförmåner när de ger pengar till vissa godkända organisationer. För att en organisation ska vara godkänd måste den vara registrerad i Portugal och ha rätt juridisk status, vilket innebär att den typiskt sett är en stiftelse, förening eller annan icke-vinstdrivande enhet med verksamhet som gynnar samhället. Exempel på verksamhetsområden som omfattas är kultur, forskning, utbildning, socialt arbete, humanitärt stöd och miljöskydd. Gåvor till organisationer utan registrering eller med rent kommersiella syften berättigar däremot inte till skatteförmåner.

---

³ Information från möte med givare från Nederländerna.

⁴ Överskådlig information om privat finansiering av kultur i Holland och en beskrivning av landets skattesystem finns på: <https://renebekkers.wordpress.com/charitable-deduction> och <https://www.cultuurmonitor.nl/en/thema/cultuur-en-geldstromen> (senast kontrollerade den 28 oktober 2025).

Fysiska personer är berättigade till en skattereduktion på 25 procent av gåvobeloppet, upp till ett tak på 15 procent av den totala egna inkomstskatten under ett år. Även företag kan få skattemässiga förmåner vid gåvor. En gåva från ett företag kan räknas som avdragsgill kostnad vid beräkning av företagets skattepliktiga vinst, bl.a. under förutsättning att mottagande institution är godkänd. Taket är satt till 0,8 procent av företagets årliga omsättning. För gåvomottagare inom områden som kultur, miljö, sport eller utbildning, får kostnaden beräknas till 120 procent av den faktiska gåvan, vilket innebär att dessa områden särskilt premieras.

5.2.7 Schweiz

Fysiska personer har i Schweiz rätt till skatteavdrag på gåvor som överstiger 100 schweiziska franc (cirka 1 200 kronor) till vissa mottagare. Skattelättnaden har ett tak på 20 procent av den enskildes beskattningsbara inkomst och kan tillämpas på gåvor till godkända välgörenhetsorganisationer. Ändamålet välgörenhet innefattar i detta sammanhang bl.a. kulturella, sociala och humanitära organisationer. Även skattebefriade religiösa institutioner inkluderas.

Schweiziska välgörenhetsorganisationer ger normalt sett relevanta givare ett intyg om gåvor som har gjorts under året, som de sedan kan skicka in till skattemyndigheten. Företag kan dra av gåvor upp till 20 procent av den skattepliktiga vinsten.

5.2.8 Spanien

I Spanien har privatpersoner rätt till skattereduktion när de ger monetära gåvor till godkända mottagare. Generellt sett är det stiftelser och ideella föreningar som har förklarats vara allmännyttiga som ingår i systemet. Kultur är ett allmännyttigt ändamål. Dessutom finns det särskilda kategorier av institutioner som omfattas, bl.a. offentliga universitet, myndigheter med allmännyttiga ändamål samt vissa museer som nämns uttryckligen i lagen.

För privatpersoner gäller att de första 250 euro som ges under ett år ger en skattereduktion på 80 procent av gåvobeloppet, medan gåvor som överstiger 250 euro ger en skattereduktion på 40 procent av detsamma. Om givaren har gett till samma organisation under

minst tre på varandra följande år, och beloppen varje år varit lika stora eller större än tidigare, höjs skattereduktionen på det belopp som överstiger 250 euro till 45 procent. Samtidigt finns det ett generellt tak: den totala skattereduktionen får inte överstiga 10 procent av den enskildes beskattningsbara inkomst.

Företag har i Spanien rätt till en skattereduktion på 40 procent av gåvobeloppet till godkända mottagare. Om företaget däremot ger pengar till samma organisation under tre på varandra följande räkenskapsår, och beloppen varje år är lika stora eller högre än tidigare, höjs skattereduktionen till 50 procent för dessa gåvor. Ett tak är dock satt till 15 procent av företagets skattepliktiga vinst.

5.2.9 Storbritannien

I Storbritannien fungerar det så kallade *Gift Aid*-systemet så att en gåvomottagare – som måste vara en registrerad ”charity” – kan ansöka om ersättning från staten för den skatt som antas ha betalats på en gåva från en skattskyldig givare. Systemet bygger på att den mottagande organisationen får tillbaka den skatt som givaren antas ha betalat på gåvobeloppet enligt den ordinarie grundskattesatsen (20 procent). Det innebär att gåvans värde i praktiken höjs med 25 procent (se vidare kap. 6).

Utöver denna matchningsdel kan gåvor som ges inom ramen för systemet med *Gift Aid*, om givaren betalar mer än grundläggande inkomstskatt, även ligga till grund för skattereduktion för givaren själv. Det innebär att givaren kan göra avdrag i sin egen skattedeklaration motsvarande skillnaden mellan den högre skattesats som personen betalar och det belopp motsvarande den grundläggande skattesats som redan har betalats till gåvomottagaren genom matchningen inom *Gift Aid*. På så sätt kan givare som betalar högre eller ytterligare inkomstskatt få en personlig skattefordel utöver den ersättning som tillfaller den mottagande organisationen.

5.2.10 Tjeckien

I Tjeckien kan fysiska personer få skatteavdrag för gåvor till godkända organisationer. Godkända mottagare är framför allt institutioner som bedriver verksamhet inom områden som utbildning,

vetenskap, kultur, socialt arbete, hälso- och sjukvård, miljöskydd, humanitärt arbete, ungdomsverksamhet och idrott. För att en organisation ska bli godkänd som mottagare måste den uppfylla vissa kriterier för allmännyttighet, bl.a. att verksamheten ska ha ett allmännyttigt syfte och att eventuell vinst inte får delas ut.

För att avdrag ska medges måste det sammanlagda värdet av gåvorna antingen överstiga två procent av givarens skattepliktiga inkomst eller uppgå till minst 1 000 tjeckiska kronor (cirka 450 svenska kronor). Det högsta avdragsgilla beloppet motsvarar normalt 15 procent av givarens beskattningsbara inkomst, men för beskattningsåren 2020–2026 höjdes denna gräns tillfälligt till 30 procent som en stimulansåtgärd med anledning av covid 19-pandemin.

För juridiska personer gäller liknande principer. Gåvor till allmännyttiga ändamål är avdragsgilla inom vissa ramar om de ges till godkända mottagare. Varje enskild gåva måste uppgå till minst 2 000 tjeckiska kronor för att vara avdragsgill och det sammanlagda avdraget får normalt inte överstiga 10 procent av företagets beskattningsbara inkomst. Även här har en tillfällig lagändring medfört att gränsen höjts till 30 procent av skattebasen för beskattningsperioder som avslutas mellan mars 2020 och februari 2027, i syfte att stimulera stöd till kultur, utbildning och sociala verksamheter efter pandemin.

5.2.11 Tyskland

I Tyskland kan fysiska personer göra avdrag för gåvor till godkända mottagare med ett belopp motsvarande högst 20 procent av givarens beskattningsbara inkomst. För företag gäller ett avdragstak på 20 procent av den skattepliktiga vinsten per år. Alternativt kan företag i stället tillämpa en gräns motsvarande fyra promille av årets omsättning samt utbetalda löner och arvoden, beroende på vilket alternativ som ger störst avdragsutrymme. Om gåvobeloppet överstiger tillämpligt tak får det överskjutande beloppet föras vidare och dras av under följande beskattningsår.

Avdragsrätt föreligger för gåvor till bl.a. ideella organisationer, välgörenhetsorganisationer och stiftelser, men även till offentlig-rättsliga juridiska personer såsom kommuner och universitet samt till organisationer som verkar i allmänhetens tjänst, exempelvis statliga museer och scenkonstinstitutioner. En grundläggande förut-

sättning är att mottagaren ska vara att betrakta som allmännyttig och ha skattegynnad status enligt tysk rätt.

En organisation i Tyskland anses bedriva allmännyttig verksamhet om dess verksamhet syftar till att osjälviskt främja allmänhetens intressen på det materiella, intellektuella eller moraliska området. Det föreligger inte något främjande av allmänhetens intressen om den krets av personer som gynnas är fast avgränsad, t.ex. hör till en familj eller ett företag, eller om den på grund av sin avgränsning, särskilt efter geografiska eller yrkesmässiga kriterier, endast kan vara liten. Främjande av konst och kultur utgör ett av flera godkända ändamål inom denna ram.

5.2.12 Österrike

I Österrike kan privatpersoner och företag göra avdrag för gåvor. Reformen som möjliggjorde detta genomfördes genom ändringar i den österrikiska inkomstskattelagen och trädde i kraft den 1 januari 2016. Endast så kallade ”Spendenbegünstigte Einrichtungen” (dvs. en form av godkända gåvomottagare) kan ta emot avdragsgilla gåvor.

Möjligheten till skatteavdrag gäller alla organisationer som bedriver konstnärlig verksamhet som främjar österrikisk konst och kultur och är tillgängliga för allmänheten (t.ex. en teaterförening som arrangerar föreställningar eller en regional organisation som anordnar en musikfestival). Mottagaren måste ha fått sitt stödberättigande bekräftat av offentliga myndigheter, vilket innebär att de får offentligt stöd minst vartannat år från den federala nivån, från delstaterna eller från staden Wien, och att de är listade i en ”transparensportal” för bidrag och stöd, dvs. ett offentligt online-register som administreras av finansministeriet. Mottagare måste även ha erhållit ett intyg från finansministeriet som bekräftar att de är berättigade att ta emot avdragsgilla gåvor.

Privatpersoner och företag kan dra av gåvor upp till 10 procent av den beskattningsbara inkomsten respektive vinsten.

5.3 En överblick i tabellform

Som framgår av genomgången ovan använder de europeiska länderna olika modeller och beloppsbegränsningar för skatteincitament vid gåvor. I tabell 5.1 och 5.2 presenteras en översikt över hur de grundläggande systemen för fysiska respektive juridiska personer är utformade i de länder som behandlats.

Systemen i Storbritannien och Irland skiljer sig väsentligt från övriga länder genom att de kombinerar både direkta avdrag för givaren och matchning av gåvor till mottagaren, vilket gör dem svåra att sammanställa i en tabell. Nederländerna har (som beskrivits ovan) en särskild reglering för periodiska gåvor samt en s.k. multiplikator för gåvor till just kultur. I Portugal får kostnaden för gåvor till kultur beräknas till 120 procent av den faktiska gåvan. Dessa regleringar och liknande ryms inte heller i tabellerna nedan. Inte heller rymmer tabellerna olikheterna gällande godkända ändamål eller mottagare.

Tabell 5.1 Skatteincitament för gåvor till bl.a. kultur, fysiska personer

Land	Typ	Nedre gräns	Övre gräns
Danmark	Avdrag	–	20 000 DKK
Finland	Avdrag	850 €	500 000 €
Norge	Avdrag	500 NOK	25 000 NOK
Belgien	Reduktion 45 %	40 €	10 % av beskattningsbar inkomst (max 420 930 €)
Frankrike	Reduktion 66 %	–	20 % av beskattningsbar inkomst
Irland	Skattebaserat matchningssystem		
Italien	Reduktion 65 %	–	15 % av beskattningsbar inkomst
Nederländerna	Avdrag	60 €	10 % av beskattningsbar inkomst
Portugal	Reduktion 25 %	–	15 % av beräknad skatt
Schweiz	Avdrag	100 CHF	20 % av beskattningsbar inkomst
Spanien	Reduktion 40–80 %	–	10 % av beskattningsbar inkomst
Storbritannien	Skattebaserat matchningssystem med möjlighet till eget avdrag		
Tjeckien	Avdrag	1 000 CZK	30 % av beskattningsbar inkomst
Tyskland	Avdrag	–	20 % av inkomst före skatt
Österrike	Avdrag	–	10 % av beskattningsbar inkomst

Källa: utredningens sammanställning.

Tabell 5.2 Skatteincitament för gåvor till bl.a. kultur, juridiska personer

Land	Typ	Nedre gräns	Övre gräns
Danmark	Avdrag	500 DKK	–
Finland	Avdrag	850 €	50 000–250 000 €
Norge	Avdrag	500 NOK	25 000 NOK
Belgien	Reduktion 45 %	40 €	5 % av skattepliktig vinst (max 500 000 €)
Frankrike	Reduktion 40–60 %	–	0,5 % av omsättning eller 20 000 €
Irland	Avdrag	250 €	–
Italien	Reduktion 65 %	–	0,5 % av omsättning
Nederländerna	Avdrag	–	50 % av skattepliktig vinst (max 100 000 €)
Portugal	Avdrag	–	0,8 % av omsättning
Schweiz	Avdrag	100 CHF	20 % av skattepliktig vinst
Spanien	Reduktion 35–40 %	–	10 % av skattepliktig vinst
Storbritannien	Avdrag	–	–
Tjeckien	Avdrag	2 000 CZK	30 % av skattepliktig vinst
Tyskland	Avdrag	–	20 % av skattepliktig vinst
Österrike	Avdrag	–	10 % av skattepliktig vinst

Källa: utredningens sammanställning.

En slutsats av den information som ryms i dessa tabeller är att i princip alla med Sverige jämförbara länder har någon form av avdragsmöjligheter eller skattereduktion för gåvor till kulturella ändamål. Inriktningen och omfattningen skiljer sig delvis åt men i många fall är dessa incitament omfattande. I några fall premierar de även gåvor till kultur mer än andra allmännyttiga ändamål, t.ex. genom särskilt generösa avdragsmöjligheter. Det är oklart om dessa skillnader mellan Sverige och andra europeiska länder i grunden beror på att konst och kultur värderats högre av det offentliga i andra länder än i Sverige eller snarare har att göra med mer generella traditioner vad gäller skatteincitament. I vilket fall innebär de gällande reglerna att kulturområdets betydelse i andra europeiska länder i dagsläget manifesteras tydligare än i Sverige.

6 Matchning som ekonomiskt incitament

Utöver incitament i form av skattelättnader finns det flera andra åtgärder för att främja privat finansiering av kultur. Bland annat handlar det om system där gåvor eller andra intäkter förstärks genom att det offentliga skjuter till medel till en viss mottagare enligt en viss proportion, s.k. matchning. Generellt kan man säga att om skattelättnader reducerar kostnaden för givaren så ger matchning i stället en hävstång till dennes gåva som gör den mer värd, eftersom mottagaren får en uppräknings utöver gåvobeloppet. Mottagande institution får också starkare incitament att få in gåvor eller andra intäkter om de medför matchning.

En vanlig typ av matchning är när det offentliga uppmuntrar till givande genom att förstärka enskilda gåvor med en förutbestämmande andel, exempelvis 25, 50 eller 100 procent av gåvobeloppet. Matchning i betydelsen medfinansiering kan också förekomma i andra former och gränsen mellan matchning och andra typer av gemensam finansiering mellan det offentliga och det privata är inte alltid helt klar. Trots att många enskilda gåvor eller donationer till kulturändamål i praktiken har matchats av det offentliga även i Sverige inom ramen för olika gemensamt finansierade projekt, finns det inte något egentligt *system* för matchning i dag. Därför får jämförelser i denna del sökas på andra områden och i andra länder. I det följande beskrivs i detta syfte bl.a. en rad initiativ från andra europeiska länder.

Det ska understrykas att den genomgång som följer huvudsakligen avser system för att främja gåvor och donationer från det privata, inte t.ex. matchning av andra offentliga bidragsgivare eller EU-medel. Den senare typen av matchning är vanligt förekommande inom ramen för offentliga kulturstöd i de flesta EU-länder, och förekommer även i Sverige, men eftersom denna typ av krav eller

mål om att projekt ska ha flera finansiärer inte primärt syftar till att främja privat givande behandlas de inte här. Som kommer att framgå finns det ett antal intressanta initiativ som befinner sig i gränslandet mellan matchning av gåvor och medfinansiering, t.ex. sådana som syftar till att uppmuntra gräsrotsfinansiering ("crowd funding") och även vissa system för forskningsfinansiering.

6.1 Initiativ på området i Sverige

Offentlig-privata samarbeten vid större satsningar på kulturområdet – som nybyggen av konserthus, museer och teatrar – har ofta varit viktiga i Sverige och det finns mängder av exempel på hur sådana samarbeten genom historien gjort det möjligt att bygga nytt och initiera ny verksamhet. I sammanhanget har det inte minst handlat om större investeringar, som samarbetet mellan staten, regionen, kommunen och privata företag vid bygget av Göteborgsoperan eller de omfattande donationer som nyligen erhållits för delar av renoveringen av operahuset i Stockholm.

I sådana sammanhang har överenskommelser alltså slutits om en slags matchning, där det offentliga – företrätt antingen av kulturinstitutionen i fråga eller representanter för den politiska nivån – kommit överens med privata givare om investeringar enligt vissa proportioner eller om enskilda donationer för viss spetsverksamhet mot att det offentliga satsar de grundläggande resurserna. Detta är dock överenskommelser från fall till fall och de kan inte ses som ett matchningssystem i den bemärkelse som utredningen har i uppdrag att undersöka.

I mindre skala har dock även mer systematisk matchning använts som metod för att fördela medel till enskilda projekt och institutioner på kulturområdet i Sverige. Redan 2012 testade t.ex. regionerna Blekinge, Sörmland och Dalarna att stödja projekt som samlat in medel genom tjänster för gräsrotsfinansiering genom att möta upp insamlade belopp med motsvarande offentliga medel (Klerby, 2012, s. 24). Ett annat matchningsinriktat system som använts på lokal nivå är också värt att nämna. Det handlar om bonussystem för egenintäkter, dvs. system där en kulturinstitution får anslaget uppräknat utifrån hur mycket privata investeringar eller intäkter som dragits in.

Det system med kultur- och senare publikbonus som Stockholms stad inrättade 2007 blev t.ex. omtalat. Inom ramen för systemet kunde fria kulturverksamheter få en bonus utöver ordinarie anslag om de stärkte sina egna intäkter – från publik, näringsliv och organisationer. Först beräknades bonusen utifrån flera parametrar, bl.a. andel av publiken som utgjordes av barn och unga, men senare ändrades det till en enda: ökade egna intäkter jämfört med föregående år. Ett kriterium för att komma ifråga för bonus var beviljat verksamhetsstöd från staden och institutioner som hade detta kunde skicka in en intresseanmälan om att ingå i bonusfördelningen. Systemet uppfattades enligt en utvärdering av vissa mottagare som styrande på ett problematiskt sätt, inte minst i sin tidiga form då det premierade just publikgruppen barn och unga (Lindqvist, 2010). Bonussystemet är numera avskaffat och medlen införlivade i stadens ordinarie kulturbudget.

Andra politikområden

På nationell nivå har också vissa matchningsliknande insatser prövats inom andra politikområden, även om inget renodlat sådant system tagits i bruk. Ett exempel finns inom utvecklingspolitiken. Civilsamhällesorganisationer som söker stöd från Sida för biståndsarbete behöver generellt sett kunna visa att minst 15 procent av budgeten består av icke-offentliga intäkter. Från den 1 januari 2026 är kravet, även om det finns undantag, att egenintäkter ska bestå av pengar som inte är öronmärkta till ett specifikt ändamål och som organisationen kan få in från t.ex. medlemmar, enskilda donatorer, företag och andra organisationer. Egenintäkter kan också komma från försäljningen av produkter och tjänster. Syftet med detta system är enligt regeringen bl.a. att premiera privata resurser och givande till biståndsändamål.

På forskningsområdet har ett matchningsliknande system institutionaliserats som är tänkt premiera excellent och innovativ forskning genom att anslag räknas upp utifrån bl.a. extern finansiering av universitet och högskolor. Forskningen vid svenska universitet och högskolor finansieras med en blandning av direkta anslag till lärosätena och externa bidrag från offentliga och privata finansärer. Andelen

direkta anslag varierar men är i genomsnitt mindre än hälften av lärosätenas totala forskningsfinansiering.

Sedan 2009 har regeringen i huvudsak fördelat ökade forskningsanslag till universitet och högskolor utifrån en modell med s.k. kvalitetsindikatorer, som baseras på erhållna externa medel och bibliometrisk statistik, samt en basresurs baserad på antalet helårsstudenter. Kvalitetsindikatorerna användes åren 2009–2016 även för en omfördelning av en del av de befintliga resurserna mellan universitet och högskolor och regeringen har i den senaste forskningspropositionen (prop. 2024/25:60, s. 48) aviserat att de åter ska användas på detta sätt. Samtidigt ska en justering av indikatorn för externa medel göras så att konkurrensutsatta medel från EU får en högre vikt i syfte att ge lärosätena incitament att söka EU-medel. Regeringen avser vidare att ge Vetenskapsrådet i uppdrag att bl.a. se över vilka bidragsmedel som ska ingå i indikatorn för externa medel för att säkerställa att endast konkurrensutsatta medel ingår.

Som framgår finns en slags matchning alltså inbyggt i den svenska forskningsfinansieringen. Samtidigt ska konstateras att denna gäller ”externa medel”, varav bara en del är privata och resten kommer från externa men offentliga finansörer. Det viktiga inom ramen för forskningsfinansieringssystemet är att de externa medlen ska vara erhållna i konkurrens, inte egentligen om de härrör från privata eller offentliga källor; detta eftersom de är tänkta att vare en indikator på sådant som excellens och innovationsförmåga.

Privata initiativ

Det bör i detta sammanhang, inte minst för fullständighetens skull, även nämnas att en rad *privata* initiativ har tagits i Sverige som bygger på matchningsprinciper eller en typ av medfinansiering som liknar matchning. Det gäller bl.a. vissa större kulturinvesteringar där olika privata aktörer gått ihop och finansierat ett projekt gemensamt enligt vissa proportioner. Ett av de mest framträdande sentida exemplen är bygget av det nya Nobelcentret i Stockholm. Nobelstiftelsen står där för basfinansieringen medan Knut och Alice Wallenbergs stiftelse och Erling-Perssons stiftelse ska bidra med över en miljard kronor vardera.

När det gäller ren gåvoförstärkning har de insatser som gjorts av entreprenören Roger Akelius via den allmännyttiga stiftelsen Akelius Foundation förmodligen störst omfattning. Under de senaste tio åren har Akelius Foundation under olika perioder matchat gåvor från allmänheten till Läkare utan gränser, Unicef i Sverige och Sverige för UNHCR, bl.a. till stöd för dem som drabbats av kriget i Ukraina. Dessa insamlingar har uppgått till många hundra miljoner totalt sett.

Det finns fler exempel på privat matchning i olika former, även om de generellt är mindre omfattande än ovan nämnda exempel. Flera privata företag i Sverige har t.ex., som en del av sitt sociala hållbarhetsarbete, beslutat att de ska matcha donationer som deras anställda gör till allmännyttiga ändamål under specifika perioder. Till exempel har tobaksföretaget Swedish Match och byggföretaget Cramo genomfört sådana kampanjer i samband med bl.a. humanitära katastrofer.

6.2 System för att förstärka gåvor i andra länder

Flera europeiska länder har i syfte att stimulera privat givande introducerat både tillfälliga och mer långsiktiga program där privata gåvor matchas av det offentliga. Programmen är av olika slag och ett antal exempel som är viktiga att känna till sammanfattas i det följande.

Inledningsvis behandlas de nordiska länderna Norge och Finland och särskilt fokus läggs sedan på Storbritannien som utvecklat ett omfattande matchningssystem.¹ Efter det beskrivs relaterade system på Irland och vissa insatser i Nederländerna och Spanien. Det ska framhållas att redogörelsen i det följande bara avser offentliga insatser och primärt kulturområdet, även om vissa undantag görs.

6.2.1 Norge

Under perioden 2014–2021 fanns i Norge ett matchningssystem, *Gaveforsterkningsordningen for kunst- og kulturformål*, som innebar att staten förstärkte privata penninggåvor till kulturverksamheter. Finansieringen skedde huvudsakligen genom överskott från Norsk Tippings spelverksamhet som avsatts för kulturändamål. Syftet var

---

¹ Utredningen har även tittat på Danmark men något regelrätt matchningssystem finns inte och förefaller inte heller ha diskuterats utförligare där. Däremot finns det olika möjligheter till skatteavdrag till konst- och kulturverksamhet (se vidare kap. 5).

att skapa ekonomiska incitament för ökad privat finansiering av konst och kultur.

Gåvoförstärkningsordningen reglerades genom särskilda riktlinjebeslut som fastställdes av det norska kulturdepartementet. Det var också departementet som förvaltade systemet och ansvarade för prövning av ansökningar, beslut och utbetalning av medel. I riktlinjerna angavs ett antal villkor för gåvoförstärkningen, såsom beloppsgränser och vilka aktörer som kunde komma i fråga för ersättningen. Godkända gåvomottagare var museer (de som ingick i det norska kulturrådets museistatistik), professionella konst- och kulturverksamheter med minst en årsarbetskraft inom områdena musik (arrangörer, festivaler, orkestrar, ensembler etc.), litteratur (bibliotek, festivaler etc.), scenkonst (teatrar, fria grupper etc.) och visuell konst (kulturfestivaler, gallerier, konstföreningar, film och dataspel) samt ägare eller förvaltare av vissa kulturfastigheter.

Villkor och beloppsgränser för gåvoförstärkningen var som mest generösa under systemets första år. Fram till 2021 angavs att en förstärkning på 25 procent av gåvobeloppet skulle utbetalas för gåvor på minst 100 000 norska kronor, förutsatt att villkoren var uppfyllda.² Gåvoförstärkningen kunde dock som mest uppgå till 2,5 miljoner kronor för gåvor från samma givare till samma mottagare under samma år.

För varje budgetår satte regeringen ett tak för den totala utbetalningen av gåvoförstärkningen. Taket begränsade hur mycket medel som kunde utbetalas under det aktuella året, men samtliga sökande som uppfyllde kriterierna hade rätt till förstärkningen och fick – i sinom tid – ta del av bidraget. Ansökningar som uppfyllde kraven hanterades i den ordning de hade kommit in till departementet (först till kvarn-principen). När budgetens brytpunkt var nådd, dvs. när de anvisade medlen var slut, överfördes de resterande ansökningar som uppfyllde villkoren till nästa budgetår och hanterades då enligt samma princip. Förfarandet med att handlägga ansökningarna löpande efter den ordning de kommit in och därefter överföra resterande ansökningar till kommande år resulterade i att det uppstod ”köer” och eftersläpningar i utbetalningarna. Utöver de överförda ansökningarna från tidigare år inkom det dessutom fler och fler nya ansökningar i takt med att intresset för gåvoförstärkningen ökade. I förlängningen innebar detta att budgeten inte räckte till och att anvisade medel behövde ökas för varje år.

---

² Retningslinjer: Gaveforsterkningsordningen for kunst- og kulturforemål (1 januari 2016).

För att få större kontroll över medelstillelningen blev systemet fr.o.m. den 1 januari 2021 ”rammestyrt”.³ Från och med nu fastslogs en bestämd budgetram på förhand, alla ansökningar behandlades samlat och inga överföringar av ansökningar gjordes längre till nästa år. Det gjordes också förändringar i beloppsgränserna. Till skillnad från tidigare garanterades inte längre en gåvoförstärkning på 25 procent för alla gåvor upp till 10 miljoner norska kronor. I stället utgick en gåvoförstärkning på 25 procent för gåvor till ett värde av max en miljon norska kronor från samma givare till samma mottagare under samma sökandeperiod. Gåvobelopp som överskred en miljon norska kronor (men var mindre än 10 miljoner kronor) fick gåvoförstärkning vid fördelningen av eventuellt restbelopp i anvisade medel. Förstärkningen för dessa gåvor justerades så att den totala ramen inte överskreds. Detta innebar att förstärkningen i dessa fall i praktiken blev mindre än 25 procent av gåvobeloppet.

Under perioden 2014–2022 utbetalades totalt 710 miljoner norska kronor i gåvoförstärkning till kulturverksamheter. Detta matchade privata gåvor på 2 956 miljoner norska kronor. Enbart under 2020 delades drygt 200 miljoner norska kronor ut i gåvoförstärkning som svar på privata gåvor till kultur till ett värde av över 820 miljoner norska kronor.

Tabell 6.1 Medel i den norska gåvoförstärkningsordningen (miljoner NOK)

Utbetalningsår	Gåvobelopp	Förstärkning	Totalt
2014	40	10	50
2015	121	30	152
2016	180	45	225
2017	237	59	296
2018	572	143	715
2019	320	80	400
2020	826	207	1 033
2021	264	66	330
2022	396	70	465
Totalt	2 956	710	3 666

Källa: Norska kulturrepartementet. Gåvoförstärkningsordningen upphörde den 31 december 2021, men medel avsattes och utbetalades ändå 2022. Dessa gick till ansökningar som mottagits under perioden 1 juli–31 december 2021.

³ Retningslinjer: Gaveforsterkningsordningen for kunst- og kulturforemål (23 juni 2021).

Gåvoförstärkningsordningen avskaffades i slutet av 2021 i samband med ett regeringsskifte, med argumentet att det inte ska vara förmågan att attrahera privat kapital som styr hur resurser fördelas samt riskerna för geografisk snedfördelning. Ordningen har inte utvärderats och det finns inte heller några samlade uppgifter om givarnas syn på systemet. Däremot finns det enligt uppgift från det norska kulturdepartementet flera exempel på givare som har donerat medel under förutsättning att den mottagande institutionen också sökte gåvoförstärkning.⁴ Vidare var systemet en succé såtillvida att fler och fler sökte och erhöll förstärkning, vilket tyder på omfattande gåvor från privata aktörer. Det kan, enligt uppgift, också konstateras att modellen ledde till att konst- och kulturinstitutioner utvecklade nya samarbeten med privata aktörer samt att attityden till breddad finansiering förändrades under tiden systemet fanns.

När det gäller förvaltningen av modellen understryker de tjänstemän som ansvarade för ordningen att handläggningen av ansökningar och utbetalning av medel var administrativt tungt och att uppgiften förmodligen hade lämpat sig bättre utanför departementet. Utifrån erfarenheterna förordas även en ordning med ett förutbestämt budgettak för året, i stället för att ställa ansökningar på kö. Om det är så att en framtida norsk regering skulle vilja införa ett nytt matchnings-system för att främja privat givande till kultur, skulle det enligt uppgift vara möjligt att återuppta systemet i sin vidareutvecklade form (det från 2021).

6.2.2 Finland

De matchningssystem som använts i Finland bygger till skillnad från i Norge på *insamlingskampanjer*, där staten under avgränsade tidsperioder förstärkt större privata donationer. Framför allt har det gällt gåvor till universitet och högskolor men i viss utsträckning även kulturinstitutioner. Kampanjerna har genomförts på politiskt initiativ via särskilda regeringsbeslut och med specifika budgetanslag. Det finska undervisnings- och kulturministeriet har ansvarat för att fastställa villkor, kampanjperioder och fördelningsprinciper.

Matchningsmedlen har hittills fördelats enligt två huvudsakliga modeller: proportionell fördelning eller fördelning efter en given

---

⁴ Möte med Kultur- och likestillingsdepartementet den 23 oktober 2025.

koefficient. Fördelning efter en given koefficient innebär att staten har tillämpat en fast matchningskoefficient, där förhållandet mellan statliga och privata medel har fastställts i förväg. Matchningskoefficienten har varierat mellan olika kampanjer, vanligtvis mellan 1:1 och 2,5:1, men staten har i regel trots dessa utfästelser angett ett övre tak för det totala belopp som kan matchas, vilket påverkat det faktiska utfallet.

Proportionell fördelning innebär att en fast statlig matchningspott delas mellan berörda institutioner i förhållande till hur mycket varje institution lyckats samla in i privata donationer under kampanjperioden. Således får den institution som har samlat in 30 procent av den totala donationssumman också 30 procent av den statliga matchningspotten. Systemet innehåller därmed ingen fast kvot (t.ex. 1:1), utan fördelningen bestäms först när insamlingen har summerats efter en viss period.

Hittills har flera matchningsprogram för gåvor till universitetssektorn och ett för yrkeshögskolorna genomförts i Finland. Dessa beskrivs inledningsvis nedan. Därefter redogörs för de matchningsprogram som hittills har genomförts inom kulturområdet.

Matchningsprogram inom forskning och utbildning

Ett första statligt matchningsprogram genomfördes under åren 2009–2011 och skedde som en direkt följd av den finska universitetsreformen 2009/2010 ("autonomireformen"). Inom ramen för reformen slogs ett antal universitet och högskolor ihop och flera lärosäten ombildades från statliga ämbetsverk till självständiga offentlighetsrättsliga organ eller stiftelser. Därmed förändrades också universitetens relation till statsmakterna. Som statliga verk hade de haft ett årligt anslag och staten hade det övergripande ansvaret för verksamhet och ekonomi. Genom ökad autonomi bedömdes universiteten dock kunna "utveckla sin ekonomiska bas så att den blir mångsidigare och skaffa mer extern finansiering" (Finlands regering, 2009, s. 28–38). Just införandet av en mer mångsidig finansieringsbas ansågs vara avgörande för lärosätenas möjlighet att utvecklas och för deras förmåga att konkurrera internationellt. Efter ombildningen var staten alltså inte längre garant för lärosätenas soliditet. Regeringen gjorde därför bedömningen att övergången till en ny status som juridisk

person krävde att staten inledningsvis tillförde kapital så att universitetens ekonomiska ställning kunde tryggas.

Mot den bakgrunden genomfördes en matchningskampanj. I ett rambeslut aviserade regeringen bl.a. att staten skulle tillföra ett kapital om 500 miljoner euro till stiftelsen för Aalto-universitetet – under förutsättning att andra finansiärer förband sig att investera 200 miljoner euro. Ett motsvarande åtagande gjordes för Tammerfors tekniska universitets stiftelsetillgångar där staten förband sig att tillföra 125 miljoner euro under förutsättning att privata investerare på ett rättsligt bindande sätt åtog sig att investera minst 50 miljoner euro. Matchningssystemet kom sedan att breddas till att omfatta fler universitet och högskolor. Principen för fördelning av medel var att staten åtog sig att göra finansiella investeringar i proportionen 2,5:1 till de universitet som före utgången av 2010 hade samlat in minst en miljon euro. Åtagandet gällde dock enbart inom ramen för avsatta medel.

En andra matchningsomgång för universiteten genomfördes under perioden 2014–2017. Även denna gång skulle statliga matchningsmedel fördelas enligt en fast koefficient, men nu justerades koefficienten till 3:1, dvs. staten skulle matcha varje insamlad euro med 3 euro. Samtidigt infördes dock ett tak som fastställdes till 150 miljoner euro. När universiteten samlade in cirka 130 miljoner euro under denna omgång, innebar det i praktiken att matchningen för varje insamlad euro blev cirka 1,15 euro i stället för 3 euro som tänkt.

Förutom dessa större matchningskampanjer har en rad andra initiativ där det offentliga förstärker privata donationer genomförts inom området forskning och utbildning i Finland. Ett exempel är engångssatsningen på spetsforskning och utbildning som initierades av innovationsfonden Sitra i slutet av 2019 och som innebar att Sitra avsatte 100 miljoner euro för att kapitalisera universiteten. En tredjedel av resurserna (33 miljoner euro) fördelades till universiteten baserat på kriterier om forskningens genomslag. Resterande del (67 miljoner euro) fördelades som matchningsmedel, där Sitras bidrag fördelades proportionellt till universiteten beroende på hur framgångsrika de varit på att samla in privata medel.

År 2018 genomfördes även ett matchningsprogram inriktat på yrkeshögskolorna, där staten bidrog med cirka 24 miljoner euro för att matcha yrkeshögskolornas insamlingar. Totalt samlade yrkes-

högskolorna in cirka 28 miljoner euro. Det statliga matchningsbidraget fördelades proportionellt i förhållande till hur mycket varje yrkeshögskola hade samlat in under kampanjen.

När det gäller de matchningsstöd till forskning och utbildning som beskrivits här kan konstateras att de generellt betalats ut via lärosätenas ordinarie statsanslag och tillförts som grundkapital till verksamheten. Rektor beslutar därmed om hur medlen ska användas på det egna lärosätet. Donatorerna har i regel haft möjlighet att ange syfte eller verksamhetsområde (t.ex. humaniora, medicin, konst) för sina donationer, men har utöver detta inte formellt haft något direkt inflytande över lärosätenas användning av medlen.

Matchningsprogram inom kulturområdet

I Finland har staten och privata finansiärer även samverkat utifrån matchningsprinciper kring större nysatsningar och investeringar på kulturområdet. Ett exempel är finansieringen av Finlands Nationalgalleri, Kansallisgalleriet (Finlands regering, 2022). Nationalgalleriet är, precis som Aalto-universitetet och Tammerfors tekniska universitet, en relativt nybildad stiftelse som har inrättats av staten efter att verksamheten tidigare bedrivits i form av ett statligt ämbetsverk. I samband med detta beviljade staten 2014 Nationalgalleriet 10 miljoner euro för kapitalisering av stiftelsen. Därutöver beslutade regeringen att under åren 2015–2019 tillföra stiftelsen ytterligare medel genom att investera 2,5 gånger det kapital som stiftelsen fick in som privata gåvor till grundkapitalet, dock högst 20 miljoner euro. Nationalgalleriet fick totalt 2,9 miljoner euro i donationer, vilket innebär att staten tillförde galleriet 7,2 miljoner euro i matchning.

Ett annat exempel på en offentlig-privat investering på kulturområdet, dock inte ett regelrätt matchningssystem, är inrättandet av det nya Arkitektur- och designmuseet i Helsingfors som bildades i januari 2024 genom ett finansieringssamarbete mellan finska staten, Helsingfors stad och privata finansiärer. Bakgrunden till projektet var ett sedan länge känt behov av ändamålsenliga museilokaler för två nationella ansvarsmuseer: Finlands arkitekturmuseum (grundat 1956) och Designmuseet (grundat 1873). Finska staten och Helsingfors stad inledde därför 2021 ett samarbete med museerna för att inrätta ett

nytt nationellt museum för arkitektur och design. Målet var att skapa ett museum på högsta internationella nivå.

Som en del i arbetet med att inrätta det nya museet bildade staten och Helsingfors stad Stiftelsen Finlands arkitektur och designmuseum. Stiftelsens grundkapital samlades in från staten, staden och privata finansiärer. I likhet med insamlingskampanjerna för universitet och högskolor öronmärktes ett anslag i statsbudgeten för ändamålet. I propositionen angav regeringen att ett villkor för statens finansiering var att Helsingfors stads finansieringsandel motsvarade statens finansieringsandel (sammanlagt 60 miljoner euro) och att de privata finansiärernas finansieringsandel var minst 30 miljoner euro. Projektet kom slutligen att finansieras till 40 procent av staten, 40 procent av staden och 20 procent av privata donationer.

6.2.3 Storbritannien

I Storbritannien finns ett omfattande matchningssystem som även är kopplat till en skattereduktion. Systemet kallas *Gift Aid* och introducerades första gången 1990, för att sedan ha utökats vid olika tillfällen. Systemet premierar både små och stora gåvor eftersom den enda övre beloppsgåränsen är hur mycket skatt den enskilde givaren betalat.

Om gåvor förmedlas via *Gift Aid* innebär det att mottagande organisation – som måste vara en registrerad ”charity” – utöver gåvobeloppet på begäran även kan få 25 procent extra från staten. Systemet är konstruerat som en återbäring av den skatt givaren förmodas ursprungligen ha betalat på gåvobeloppet utifrån nivån för grundläggande inkomstskatt (20 procent). Gåvor som ges inom ramen för systemet med *Gift Aid* kan, om givaren betalar mer än denna grundläggande inkomstskatt, även ligga till grund för skattereduktion för givaren själv (se vidare kap. 5). Tanken är att gåvomottagaren och givaren tillsammans ska få tillbaka motsvarande den skatt som betalats in på beloppet eftersom gåvan förmodas ha betalats i skattade pengar, och är givarens skattenivå högre än den grundläggande (som går till matchningen) kan denne även begära skattereduktion. Principerna framgår av följande exempel.

Någon ger 100 pund till välgörenhet. Denne är höginkomsttagare och betalar 40 procent inkomstskatt samt har gjort en *Gift Aid*-deklaration till en välgörenhetsorganisation. Resultatet blir då:

– En gåva på 100 pund behandlas som given efter betalning av grundläggande inkomstskatt på 20 procent. Bruttovärdet av gåvan före skatt ses som 125 pund – alltså det belopp en skattebetalare som betalade grundläggande skatt skulle behöva tjäna för att få 100 pund efter skatt.

– Välgörenhetsorganisationen kan begära de 20 procent av staten som skattebetalaren antas ha betalat i skatt på gåvans bruttovärde (125 pund $\times$ 20 procent = 25 pund). Detta ger alltså 25 pund i matchning utöver gåvan på 100 pund.

– Eftersom den som ger i detta exempel är höginkomsttagare kan denne också i sin skattedeklaration begära tillbaka de återstående 20 procent i inkomstskatt som antas ha betalats på gåvans bruttovärde (40 procent i inkomstskatt minus de 20 procent som välgörenhetsorganisationen redan begärt enligt schablon). Detta ger en skattereduktion till givaren på 25 pund med anledning av gåvan.

Sammanfattningsvis innebär detta, efter begärd matchning och reduktion, att givaren i detta exempel har gett 75 pund och mottagaren har fått 125 pund.

Källa: Wikipedia (bearbetat).

Mottagande organisation begär förstärkningen av gåvor inom ramen för *Gift Aid* baserat på en särskild deklARATION ("Gift Aid declaration") som givaren gör. I denna deklARATION kan givaren inkludera alla gåvor som gjorts under de senaste fyra åren och även ta upp kommande gåvor till en och samma mottagare. Alla donationer till godkända mottagare kommer vara kvalificerade för denna matchning så länge de inte är mer än fyra gånger så stora som givarens årliga skatt. Om givaren betalar mindre skatt än vad som krävs för matchningen måste detta meddelas mottagaren så att de inte ansöker om för mycket i matchning (då kan givaren själv bli skyldig ytterligare skatt).

Som komplement till det ursprungliga *Gift Aid*-systemet finns numera också något som kallas "Gift Aid Small Donations Scheme" (GASDS). Detta system gör det möjligt för ideella organisationer att ansöka om matchning på motsvarande sätt som i det huvudsakliga systemet fast utan behov av särskild deklARATION från givaren. Detta system gäller mindre gåvor på upp till 30 pund. En ideell

organisation kan sammantaget ta emot upp till 2 000 pund denna väg under ett beskattningsår.

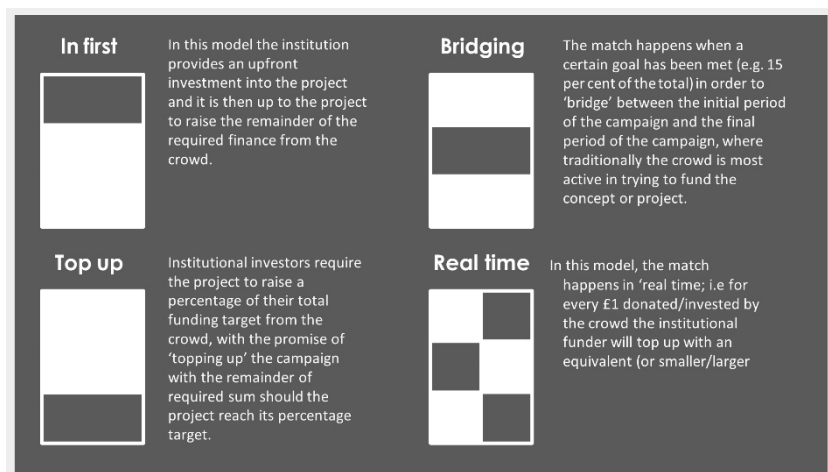
Andra matchningsmodeller på kulturområdet

Utöver det skattebaserade matchningssystemet har regeringen i Storbritannien också stöttat enskilda initiativ med matchning på projektbasis (för en sammanställning, se Walker, 2016, s. 10). På senare år har det på kulturområdet inte minst handlat om att utforska möjligheterna med social finansiering och gräsrotsfinansiering. Ett initiativ för att testa matchning i ett sådant sammanhang lanserades ursprungligen 2016 av den dåvarande brittiska kulturministern (se Department for Culture, Media & Sport, 2016) och ett flertal insatser genomfördes i samarbete mellan *Arts Council England*, *Heritage Lottery Fund* och den globala innovationsfonden *Nesta*.

Inom ramen för denna satsning på matchad gräsrotsfinansiering på kulturområdet samlades medel in till ett stort antal projekt av aktörer på både lokal och nationell nivå. Det offentliga avsatte drygt 250 000 pund, vilket matchade knappt 405 000 pund från privata givare. I en utvärdering av projektet visades att matchningen bidrog till större gåvor än normalt och även till att det kom in nya givare till kulturområdet (Baeck, Bone & Mitchell, 2017). Det visade sig dock även att en liten grupp av större givare var avgörande för hur mycket som samlades in totalt sett – den procent som gav mest stod för nästan en fjärdedel av totalen. Lokalt engagemang pekades särskilt ut som drivande i insamlingen.

De offentliga finansiärer som deltog med matchning i dessa pilotprojekt använde olika metoder för att attrahera, bedöma och fatta beslut gällande enskilda satsningar. I vissa fall tillkännagav huvudfinansiären enbart att de stödde satsningar med en viss summa givet att ytterligare medel samlades in, i andra fall tillkännagavs en strategi för hur och när allmänhetens gåvor skulle matchas. I det senare scenariot utformade huvudfinansiären och berörd finansieringsplattform en process där matchningar gjordes baserat på specifika villkor, vanligtvis att insamlingen nått en procentandel av sitt finansieringsmål eller ett visst antal finansiärer. Sammantaget kunde fyra viktigare strategier för matchning urskiljas (figur 6.1).

Figur 6.1 Olika modeller för matchning vid gräsrotsfinansiering

Källa: Baeck, Bone & Mitchell, s. 19.

Storbritannien har även flera andra offentliga insatser som kan nämnas i sammanhanget. Bland annat fanns under en period ett matchningsprogram inriktat på företagssponsring inom kulturområdet, kallat *The Pairing Scheme*. Det gick ut på att om en kulturinstitution fick in en ny sponsor, så sköt även staten till pengar. Programmet är nu avskaffat (jfr dock det skotska program som beskrivs nedan).

Matchning inom andra områden

Det finns i Storbritannien också omfattande offentliga matchningsprogram inom områden som bistånd och internationell solidaritet. Program som *UK Aid Match* använder statlig finansiering för att matcha medel som ges av allmänheten till organisationer inriktade på internationellt utvecklingsarbete och katastrofhjälp. För varje pund som ges till en välgörenhetskampanj utvald för medverkan i *UK Aid Match* bidrar staten också med lika mycket från biståndsbudgeten.

Den första fasen av *UK Aid Match* var mellan 2013 och 2016. Då matchades gåvor i 59 insamlingar som ungefär 3,6 miljoner personer i Storbritannien gav till. Totalt 120 miljoner pund samlades in till

42 välgörenhetsorganisationer. Den andra fasen av programmet pågick mellan 2016 och 2023.

Även på området forskning och högre utbildning har insatser gjorts som byggt på matchning. Storbritanniens tidigare premiärminister Tony Blair meddelade t.ex. 2007 att staten skulle satsa 200 miljoner pund under en treårsperiod i ”matchningsfonder” för att stimulera stiftelser och enskilda privata donatorer att ge anslag och gåvor till universiteten. År 2008 infördes det program som kallades *Matched Funding Scheme for Universities*, som administrerades av den dåvarande myndigheten *Higher Education Funding Council for England* (HEFCE). Syftet med programmet sades vara att ge lärosätena större ekonomiskt handlingsutrymme och fler finansieringskällor, så att de inte enbart skulle vara beroende av statliga anslag utan också kunna prioritera egna forsknings- och utbildningsinitiativ samt bygga långsiktiga kapitalresurser. Deltagandet var frivilligt och universiteten behövde ansöka om att omfattas av programmet.

Matchningen inom ramen för detta system skedde alltså inte automatiskt utan efter prövning och rapportering till HEFCE, som kontrollerade att gåvorna uppfyllde vissa fastställda kriterier. Fördelningen av statliga medel skedde i tre nivåer, där mindre och nyare lärosäten fick högre matchningsgrad än etablerade universitet, och med ett fastställt tak för hur mycket varje institution kunde erhålla. Utvärderingar har visat att programmet hade en hävstångseffekt: de statliga medlen på 200 miljoner pund genererade privata donationer på uppskattningsvis omkring 580 miljoner pund och bidrog till att antalet givare ökade under perioden. Efter att programmet avslutades 2011 har något motsvarande nationellt matchningssystem inte återinförts. Flera universitet ska dock ha behållit och vidareutvecklat sina interna strukturer för insamling av privata medel, vilket delvis kan tillskrivas den kapacitetsuppbyggnad som skedde inom ramen för reformen.

Även om redogörelsen här generellt avser offentliga matchningsprogram finns det även privata initiativ i Storbritannien som är värda att nämna eftersom de är så pass omfattande. Ett initiativ är det som heter *Big Give*. Det är ett privat initiativ som fungerar som en plattform för matchning av gåvor från allmänheten. *Big Give* är uppbyggt kring enskilda riktade kampanjer för gåvor till en fråga eller mottagare under en viss period och plattformen får större donatorer (filantroper, stiftelser eller företag) att utlova matchning av det som

kan samlas in från allmänheten eller större donatorer. Organisationen arbetar med flera olika modeller för vad som matchas (insamlade pengar eller löften om donationer t.ex.) och nivåerna på matchningen (dock oftast 1:1) samt hur länge olika kampanjer ska pågå. Mottagare och syfte med insamlingskampanjerna godkänns av *Big Give* efter ansökan, men genomgående är det brittiska "charities" som kan komma i fråga.

Ett annat program som är värt att nämna är det som drivs av den privata plattformen *Crowdfunder*. Denna tjänst för att samla in pengar till olika projekt har bl.a. ett program som heter "+Extra funding" som ger vissa projekt möjlighet att få matchning på gåvor från nationella och lokala partners till *Crowdfunder*. I dessa fall är det alltså vad partnerorganisationerna är intresserade av att matcha som styr vilka resurser som finns tillgängliga, men det kan bl.a. vara kulturprojekt. Utöver detta finns det flera andra privata matchnings-initiativ i Storbritannien som fungerar på likartade sätt, dvs. genom att matcha mindre bidrag med resurser från större donatorer eller finansierare inom utvalda områden.

Ett initiativ i Skottland

Icke vinstdrivande organisationer i Skottland med verksamhet på kulturområdet kan ansöka om matchning för "sponsorsamarbeten" med privata företag från den statligt finansierade *C&BS Fund (Culture and Business Fund Scotland)*. Kulturorganisationerna kan ansöka om upp till femtio procents påslag på värdet av sådana samarbeten med företag. Samarbeten i detta fall avser dock inte gåvor utan affärs-uppgörelser där kulturorganisationen erhåller medel eller tjänster från ett privat företag i utbyte mot egna prestationer i någon form – syftet är just att uppmuntra sådan samverkan snarare än givande.

Systemet är upplagt på så sätt att kulturorganisationen först begär en "principinbjudan" i samband med att diskussioner förs med potentiella samarbetspartners. I en sådan klargörs bl.a. att samarbetsavtalet i fråga uppfyller fondens riktlinjer och skulle kunna få stöd. Utifrån detta görs sedan en fullständig ansökan om matchning från fonden när avtal är tecknat. Den minsta matchningen är 1 000 pund, vilket innebär att själva gåvan alltså måste vara minst 2 000 pund. Kultur-

organisationer får ansöka om som mest 10 000 pund. Både monetära medel och tjänster kan ligga till grund för beräkningen.

6.2.4 Irland

I likhet med Storbritannien har Irland ett skattebaserat system för matchning av gåvor till bl.a. kultur. Systemet kallas *Charitable Donation Scheme* och innebär att gåvomottagaren kan få en matchning av staten som motsvarar en del av den skatt som givaren har betalat på gåvan. Om privatpersoner skänker minst 250 euro per år till en godkänd organisation, kan organisationen ansöka om en skatteåterbäring baserat på gåvan motsvarande 31 procent. Gåvo-underlaget som kan ligga till grund för skatteåterbäring är begränsat till högst 1 miljon euro per givare och år.

Systemet omfattar gåvor till organisationer som är godkända enligt irländsk skattelagstiftning ("approved bodies"), vilket bl.a. inkluderar organisationer inom kultur, utbildning och humanitärt arbete.

6.2.5 Nederländerna

I Nederländerna finns inget regelrätt matchningssystem på nationell nivå, men däremot har en s.k. *multiplikator* för skatteavdrag införts för allmännyttiga organisationer inriktade på just kultur för att främja inte minst mindre donationer till dessa. Multiplikatorn innebär att avdragsgilla belopp ökas med 25 respektive 50 procent för privatpersoner och företag, upp till ett visst maximalt gåvobelopp (se vidare kap. 5).

På kommunal och regional nivå har dock en rad initiativ tagits för matchning av kulturprojekt via digitala plattformar för gräsrotsfinansiering (se Loots, Piecyk & Wijngaarden, 2023). Bland annat har de tre största städerna och minst tolv regioner använt sig av sådan matchning inom kulturområdet. Majoriteten av projekten har stötts genom den nederländska finansieringsplattformen *Voordekunst*, som funnits sedan 2010 och förmedlat stöd till tusentals kulturprojekt. Enligt uppgift har olika modeller använts för matchning i dessa satsningar, främst har det handlat om att det offentliga lovat gå in och täcka upp kostnader om ett projekt på egen hand lyckas samla in

upp till en viss nivå (det som i figur 6.1 ovan kallats ”bridging” eller ”top up”). I de flesta fall har de kommunala och regionala matchningsstöden i Nederländerna gått till avgränsade projekt med relativt liten budget (genomsnittet ligger kring 6 500 euro).

6.2.6 Spanien

I Spanien finns det inte något matchningsprogram som drivs direkt av staten även om insatser för att främja privat kulturfinansiering görs via t.ex. skattereduktion (se vidare kap. 5). Värt att särskilt nämna i detta sammanhang är dock den spanska plattformen för gräsrotsfinansiering, *Goteo*, som ofta lyfts fram som ett exempel på hur offentlig matchning kan användas för att mobilisera privat kapital.

En central del av plattformens affärsmodell är matchning där en offentlig institution, exempelvis en kommun eller ett universitet, initialt avsätter ett belopp för att utveckla ett visst område, t.ex. inom kultur eller utbildning. Den offentliga institutionen genomför där efter en utlysning där aktörer uppmanas att lämna in projektförslag inom området. De projekt som väljs ut får möjlighet att genomföra insamlingskampanjer på plattformen, samtidigt som allmänheten uppmanas att bidra till dessa ekonomiskt. När stöd kommer in till ett specifikt projekt matchas det direkt av institutionen, oftast med motsvarande belopp. Totalt kan denna löpande matchning fortsätta upp till ett på förhand av institutionen satt takbelopp. Detta innebär alltså en form av matchning i realtid (det som i figur 6.1 kallas ”real time”) där givaren direkt får veta att den egna gåvan kommer att räknas upp enligt en viss proportion. Nås inte, trots detta, insamlingsmålet för kampanjen betalas gåvor dock, som ofta vid gräsrotsfinansiering, tillbaka till givaren och den matchande institutionen behöver inte heller betala ut sina avsatta medel.

6.3 Olika modeller för matchning

Av ovanstående genomgång framgår att det finns olika system för att med offentliga medel matcha privat givande eller motsvarande intäkter. Den gemensamma tanken är att skapa incitament att ge, men uppläggen varierar. Olika aspekter av dessa insatser kan lyftas

fram men på en generell nivå kan man ändå urskilja ett antal olika matchningsmodeller – en slags idealtyper som i praktiken kan förekomma i både renodlad och hybrid form. Dessa idealtypiska modeller sammanfattas här som utgångspunkt för utredningens egna överväganden och förslag.

6.3.1 Automatiska system

Matchning kan organiseras så att fysiska och/eller juridiska personers gåvor förstärks utifrån på förhand definierade regler utan bedömning i sak – dvs. i vad som kan kallas automatiska system. Det behövs för att åstadkomma ett renodlat sådant system ett tydligt regelverk för att avgränsa vilka gåvomottagarna ska vara samt en – helst enkel – administrativ procedur för att dessa ska kunna begära matchning av det offentliga i varje relevant fall. Som i fallet med det brittiska systemet *Gift Aid* behöver ett automatiskt, och därmed på förhand kostnadsmässigt svårbedömt system, förmodligen en koppling till statsbudgetens intäktssida via skattesystemet så att utgifter för matchningen motsvaras av intäkter i andra änden.

6.3.2 Semiautomatiska system

En annan matchningsvariant, som liknar den tidigare norska gåvo-förstärkningsordningen, är att någon typ av offentligt organ ges möjlighet att matcha enskilda gåvor från privata aktörer (fysiska eller juridiska personer) inom vissa ramar och utifrån vissa på förhand kända allmänna kriterier. I ett sådant upplägg görs en bedömning av om ett projekt uppfyller kriterierna men någon bedömning av innehållets kvalitet eller relevans i övrigt görs inte. Realistiskt sett krävs det att det offentliga organ som tar emot ansökningarna har ett visst ramanslag för detta, alltså en begränsad påse pengar. Matchningsmedlen kan sedan fördelas enligt olika principer, t.ex. utifrån en först till kvarn-princip eller enligt principen störst/minst går först.

6.3.3 Kampanjmatchning

Som framgår ovan har även offentlig matchning av gåvor inom ramen för temporära insamlingskampanjer varit vanligt förekommande under senare år. Till exempel i Finland har staten på detta sätt angivit ett visst prioriterat ändamål för en begränsad period och satt upp mål för en insamling som utlovats matchning under vissa förutsättningar. Företrädesvis har detta gällt större nysatsningar på eller ombildningar av institutioner där det offentliga har velat skapa resurser för ett byggnadsarbete eller en självständig förmögenhetsmassa som kan ligga till grund för långsiktig drift.

Kampanjmatchning av detta slag är möjligen mer att betrakta som ett politiskt åtagande än som ett regelstyrt system eftersom det är tillfälligt och snarast bygger på offentliga utfästelser. Ska kampanjer av detta slag fungera som incitament för givande behöver de dock en stor tydlighet kring villkoren. Formatet förefaller lämpa sig särskilt väl för större donationer som av budgettekniska skäl kan vara svåra att rymma inom ramen för löpande automatiska eller semi-automatiska system och där det är viktigt att inriktningen sätts av den politiska nivån.

6.3.4 Matchad gräsrotsfinansiering

Som en specifik form av kampanjmatchning kan man betrakta matchning av projekt via plattformar för gräsrotsfinansiering. Sådana matchningskampanjer har på senare år prövats i en rad europeiska länder, ofta som i Spanien och Nederländerna i mer lokala sammanhang och för att stödja mindre projekt. Exempel finns både på löften om matchning innan en insamling påbörjats ("in first"), löpande för varje gåva som ges ("real time"), för att uppnå ett finansieringsmål om en viss tröskel nås ("bridging") och för att förstärka projektet om det når en viss miniminivå ("top up").

I likhet med stora, nationella matchningskampanjer innefattar matchning av gräsrotsinitiativ via digitala plattformar generellt att beslut fattas angående vilka enskilda insamlingar som ska stödjas. Detta sätt att fördela pengar skiljer sig såtillvida från automatiska och semiautomatiska matchningssystem.

6.3.5 Bonussystem

Som en alternativ form av automatiskt matchningssystem skulle man kunna beskriva de bonussystem för att genom höjda offentliga verksamhetsbidrag premiera privat finansiering som utvecklats på både kultur- och forskningsområdet. I ett sådant upplägg får vissa verksamheter som totalt sett attraherar mycket externt eller privat kapital (eller mer generellt: egenintäkter) ett påslag utöver ordinarie anslag.

Bonussystem tar i första hand sikte på att skapa incitament för gåvomottagaren att hitta privata intäkter, snarare än incitament för givaren att ge. Eftersom det är viktigt för många givare att deras gåvor inte fungerar som ersättning för offentlig finansiering kan bonussystem dock tänkas vara ett incitament även för givande då de gör det troligare att donerade medel verkligen går till att stärka eller bygga ut den verksamhet givaren vill stödja.

6.3.6 Matchad kulturfond

En särskild typ av matchning som föreslagits vid ett flertal tillfällen i en svensk kontext (SOU 2021:77; Malm & Johansson, 2023) är att matchningen ska ske genom att resurser samlas i en kulturfond. Tanken i dessa fall är att det offentliga antingen matchar privata insatser i uppbyggnaden av fonden eller löpande i samband med att privata tillskott ges till fonden. Fonden som sådan däremot är tänkt att fungera som vilken kulturfinansiär som helst och behöver inte i sin tur nödvändigtvis matcha andras gåvor eller investeringar.

Vissa matchade fonder som diskuterats förefaller vara inspirerade av de stora kulturfonder som finns i våra nordiska grannländer, och tänkts ha generella verksamhetsområden, även om diskussioner också förts om fonder med mer lokal inriktning. Ingenting hindrar heller att ett liknande upplägg skulle kunna tänkas för kulturfonder inriktade på en viss konstart eller ett visst kulturområde.

6.4 Vad vet vi om effekterna?

Det finns både utvärderingar av genomförda matchningsprogram och viss forskning om effekterna av matchning att tillgå. Huvudsakligen härstammar dessa undersökningar från den anglosaxiska världen där både privat och offentlig matchning hittills varit vanligast förekommande.

Utvärderingar

En utvärdering av ett stort initiativ med offentlig matchning för att främja gräsrotsfinansiering på kulturområdet i Storbritannien visar att matchning bidrog till att sannolikheten ökade för att projekt uppnådde sina finansieringsmål jämfört med projekt i en kontrollgrupp (Baeck, Bone & Mitchell, 2017). Matchningen medförde att enskilda gåvor ökade i genomsnittlig storlek och data visar även att nya givarkategorier tillkom. I undersökningen framgick vidare att stora enskilda givare var avgörande för den totala finansieringen även i dessa gräsrotsfinansieringsprojekt, liksom att lokal anknytning var viktigt för givarna.

I en annan brittisk sammanställning (Walker, 2016), som dock inte handlar om kulturområdet specifikt, visas att initiativ som *Big Give* gett incitament för ökat givande och fler givare. Undersökningen bygger på både en litteraturstudie, statistisk analys av gåvomönster och survey-data där givare själva fått uppge vad som motiverat givande i en viss situation. Det framhålls i rapporten bl.a. att matchningssystem för att fungera väl måste vara enkla att förstå, innefatta en substantiell matchning och gärna vara tidsbegränsade så att det skapas en känsla av att möjligheten måste tas innan den försvinner. I samma anda varnar rapporten för att använda löften om matchning för ofta så att det blir den nya normen, vilket kan leda till att känslan av ett unikt tillfälle minskar.

Uppgifter från den spanska plattformen för gräsrotsfinansiering *Goteo* visar att kampanjer med institutionellt stöd i genomsnitt får in väsentligt mycket mer i gåvor från allmänheten än kampanjer utan sådant stöd. Matchningsprogram på denna plattform hade enligt sammanställningen således en tydlig multiplikatoreffekt. Bland annat ska det ha att göra med att ett projekts trovärdighet ökar när det har stöd från en offentlig institution. Projektet får därigenom större förtro-

ende hos allmänheten och har bättre förutsättningar att attrahera gåvor (Morell, Hidalgo & Rodríguez, 2020).

Forskningsresultat

I den ekonomiska forskningen har ett antal studier genomförts som haft som syfte att undersöka effekterna av bl.a. matchning. En meta-studie av vad forskningen säger om effekterna av incitament för att främja privat givande, företrädesvis i USA, drar också slutsatsen att det finns tydliga belägg för att både skatteincitament och matchningserbjudanden har positiva effekter när det gäller att öka givandet (Chapman & Thai, 2025). I artikeln argumenterar författarna också för att effektiviteten av olika incitament varierar beroende på synen på filantropi och verksamhetsområde, men att incitament som gynnar andra – alltså i detta fall den mottagande institutionen – generellt är mer effektiva än sådana som gynnar givaren själv. Enligt denna forskningsöversikt har tidigare studier också genomgående visat att matchningssystem är mer effektiva än skatteincitament i att främja givande (s. 15–17).

Vidare framhölls i den refererade metastudien att matchningen måste vara substantiell (helst över 25 procent) om den ska ha mätbar effekt, men att den relativa nyttan samtidigt avtar om den är för stor (mer än 1:1). Denna slutsats underbyggs av mer detaljerade resultat i andra studier. I en ofta refererad undersökning i form av ett naturligt fältexperiment inriktat på att undersöka effekterna av matchning (Karlán & List, 2006), visades t.ex. att matchning generellt hade en tydlig mätbar effekt på givandet, men att högre förstärkningskoefficienter (som 3:1 och 2:1) inte hade någon påvisbar ytterligare effekt jämfört med lägre (som 1:1). Motsvarande har bekräftats i flera andra studier av givares beteende (se t.ex. Ahles, Lahey & Palma, 2025).

I den kulturpolitiska forskningen har det även diskuterats vad effekterna blir av den omfördelning av beslutsmakt som olika matchningssystem innebär. I dessa sammanhang har det bl.a. framhållits att offentlig matchning av gräsrotsfinansierade projekt kan vitalisera och diversifiera bidragsgivningen genom att låta människors kollektiva kunskap få inflytande över hur medel fördelas (Dalla Chiesa & Alexopoulou, 2022). Detta samtidigt som det innebär utmaningar

för planeringen av insatser inom ramen för en målstyrd kulturpolitik. Det har också betonats att matchningen av just gräsrotsfinansierade initiativ kan bidra till legitimitet för offentliga finansieringsbeslut eftersom de projekt som får stöd har förankring i breda grupper och beslutsprocessen är transparent (Loots, Piecyk & Wijngaarden, 2024). Särskilt framhålls att matchning av sådana initiativ kan bidra till finansieringen av mindre projekt som inte skulle bli aktuella i traditionella ansökningsomgångar och att de digitala finansieringsplattformarna som används appellerar till och aktiverar en yngre generation.

I dessa sammanhang har det vidare bl.a. argumenterats för att matchning kan vara ett sätt för det offentliga att undvika att bidrag till kulturverksamheter orsakar det som brukar kallas ”crowding out”, dvs. att viljan att ge privat eller ambitionen att få in privata intäkter minskar i takt med att det offentliga stödet ökar. I en studie på ett stort antal anglosaxiska välgörenhetsorganisationer framkom att sådana effekter var påtagliga av ökat offentligt stöd, framför allt på grund av att det bidrog till att minska arbetet med insamling av privata medel men också p.g.a. att potentiella givare såg det som att de redan betalat för verksamheten via skattsedeln (Andreoni & Payne, 2011). Ett effektivt sätt att motverka dessa tendenser var dock, enligt artikelförfattarna, krav på att välgörenhetsorganisationerna skulle öka sina privata intäkter med en viss andel för att få ökat offentligt stöd (alltså ett ekonomiskt incitament liknande de bonussystem som diskuterats ovan).

7 Förslag och bedömningar

Som framgått av tidigare kapitel är det mycket som tyder på ett stort privat engagemang för kulturen i Sverige på olika nivåer. Dels står enskildas konsumtion för en stor andel av kulturområdets totala finansiering, dels finns många exempel på att privata gåvor och donationer bidragit på avgörande sätt till uppbyggnaden av det landskap av kulturinstitutioner vi har i landet.

Trots denna positiva bild vad gäller privata medel till kultur, tillförs detta område ändå totalt sett relativt lite monetära resurser i form av sponsring och gåvor jämfört med hur det ser ut i många av våra europeiska grannländer. Förutsättningarna för att sponsra kulturverksamhet kan enligt vår bedömning komma att väsentligen förbättras om de förslag som Utredningen om skatteincitament för juridiska personers gåvor till ideell verksamhet nyligen lämnat om en utvidgad avdragsrätt för sponsring (SOU 2026:5) blir verklighet. Även kulturen kring givande och förutsättningarna för gåvor och donationer till kulturell verksamhet behöver dock förbättras om privat finansiering på en nivå som motsvarar andra framgångsrika länder ska komma kultursektorn i Sverige till del.

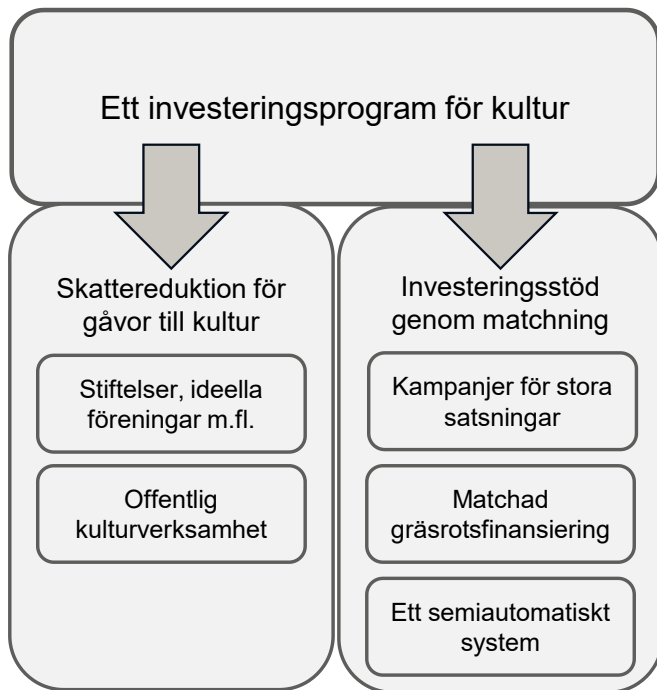
Utredningen har för avsikt att bidra till förändringar i detta avseende genom att här lägga fram ett antal konkreta förslag som ger alla – dvs. både *små och stora givare* – starkare drivkrafter och bättre förutsättningar att investera i kultur, och som innebär att alla – dvs. både *små och stora kulturverksamheter* – ska kunna ta del av gåvor på likartade villkor. I detta syfte lämnas i det följande förslag som dels avser möjligheten att få skattereduktion för gåvor till kulturell verksamhet (avsnitt 7.2) och dels insatser för att främja privata investeringar genom offentlig förstärkning av gåvor (avsnitt 7.3).

För att främja framtidsinriktade nysatsningar och ge ett verkligt uppsving för kultursektorn är det även utredningens bedömning att det behövs ett bredare perspektivskifte i Sverige, och att resurser

till kultur i högre grad än i dag ses som just *investeringar* med potential att generera både kulturell, social och ekonomisk avkastning. Särskilt gäller detta i fall då offentliga satsningar kan få mer privat kapital att söka sig till sektorn och på så vis medföra dynamiska effekter som mångfaldigar värdet av satsade offentliga medel. För att åstadkomma detta perspektivskifte behövs ändringar av lagstiftningen men även att kulturens värde lyfts fram tydligare på politisk nivå generellt.

Som medel för att åstadkomma detta föreslår utredningen, som en övergripande ram för andra insatser, att det tas fram ett brett investeringsprogram för kultur som även innefattar att medel – enligt utredningens förslag i storleksordningen en miljard kronor över en fyraårsperiod – avsätts på statsbudgeten för konkreta reformer. Inom investeringsprogrammet bör dels en permanent skattereduktion för gåvor till kultur införas, och dels olika insatser för matchning av gåvor prövas.

Figur 7.1 Schematisk presentation av utredningens förslag

7.1 Ta fram ett investeringsprogram för kultur

Förslag

Regeringen bör ta fram ett samlat investeringsprogram för kultur som dels innefattar en permanent utvidgning av möjligheten till skattereduktion för gåvor till kultur, dels temporära insatser för att förstärka privata gåvor till kulturområdet. I programmet bör särskilt prioriterade områden för offentlig-privat samverkan under de kommande åren pekas ut och statliga medel avsättas för insatserna.

För att möjliggöra större och för samhället som helhet värdeskapande framtidssatsningar behövs ett mer strategiskt inriktat arbete med breddad finansiering av kultur. Utredningens förslag är därför att regeringen tar fram ett särskilt strategidokument: ett investeringsprogram för kultur som har fokus på offentlig-privat samverkan. I detta sammanhang bör både offentliga och privata medel tydligt beskrivas och hanteras som investeringar, dvs. som resurser som krävs för att på sikt generera avkastning, både i kulturella, sociala och ekonomiska termer. De offentliga insatser som tas upp i programmet bör – till skillnad från den kulturpolitiska basfinansiering som i grunden är avgörande – direkt syfta till att attrahera mer privat kapital och på så sätt förmeras.

Som en del av investeringsprogrammet för kultur bör, för det första, en permanent skattereform genomföras så att gåvor till kulturverksamheter premieras genom skattereduktion (avsnitt 7.2 nedan). Detta som en generell grund för att främja privata investeringar i kultur från både enskilda och företag. För det andra bör investeringsprogrammet innefatta de olika riktade stöd genom matchning som beskrivs i det följande (se avsnitt 7.3). Det handlar dels om riktade investeringskampanjer för både stora och små gåvor, dels om ett generellt utformat matchningsstöd av mer automatisk karaktär. För dessa ändamål är det motiverat att avsätta i storleksordningen totalt en miljard kronor fördelat över fyra år (nedan beskrivs närmare hur utredningen menar att detta bör fördelas).

Ett investeringsprogram av det slag som här föreslås bör bygga på övergripande strategiska målsättningar som utgår från kulturområdets värde för samhället som helhet och dess utvecklingspoten-

tial. Sådana målsättningar kan naturligtvis uttryckas på många olika sätt men i denna del kan programmet lämpligen utgå från den beskrivning som finns av områdets samhälleliga betydelse i regeringens strategi för företag i kulturella och kreativa branscher (skr. 2023/24:111) samt nyare statistik om kultursektorns betydelse för landet (se t.ex. Kreativ Sektor, 2025).

Ett investeringsprogram bör också innefatta en bedömning av på vilka områden det är prioriterat att genomföra särskilda satsningar för att åstadkomma utveckling. Dessa utpekade områden bör både kunna vara breda (en viss del av kultursektorn eller ett konstområde med särskild potential) och mer specifika (inrättandet av en ny kulturinstitution eller genomförandet av ett visst byggprojekt av stor betydelse). Även om det inte behöver vara begränsat till detta bör dessa prioriteringar kopplas direkt till de system för offentlig matchning av privata gåvor som utredningen föreslår ska prövas för att främja privat finansiering. Inriktningen för denna typ av insatser lämpar sig väl för att tillkännages inom ramen för ett politiskt beslutat investeringsprogram.

Investeringsprogrammet bör föreläggas riksdagen i form av en proposition. Det kan också ta form av en skrivelse, men då behöver lagförslag och medelstilldelning hanteras i annan ordning, t.ex. i budgetpropositionen.

7.2 Inför en skattereduktion för gåvor till kultur

För att göra det mer attraktivt för både enskilda och företag att ge till kultur behövs en utvidgad skattereduktion som även omfattar kulturområdet. Utredningen har haft i uppdrag att föreslå hur en sådan skattereduktion skulle kunna utformas och hur organisationer som har som ändamål att främja eller bedriva kulturell verksamhet ska kunna godkännas som gåvomottagare (se bilaga 1). I det följande lämnas i detta syfte flera delförslag och bedömningar, dels om ett införande av kultur som ändamål inom ramen för befintligt regelverk, dels om en utvidgning av möjligheten att bli gåvomottagare till vissa andra typer av organisationer som är viktiga på kulturområdet. Vidare diskuteras behovet av en höjd beloppsgräns. Dessa förändringar utgör, enligt utredningens bedömning, en viktig skattemässig bas som bör kunna läggas fram inom ramen för ett investerings-

program för kultur som även innefattar insatser för matchning och eventuellt även andra riktade satsningar på särskilt prioriterade områden.

7.2.1 Kultur som ändamål för gåvor som kan ge skattereduktion

Förslag

Det befintliga regelverket för skattereduktion ska utvidgas så att även gåvor till mottagare som har som ändamål att främja kultur eller helt eller delvis bedriver sådan verksamhet kan ge rätt till skattereduktion.

Med kultur avses detsamma som i 7 kap. 4 § IL.

Utredningen föreslår att det befintliga regelverket för skattereduktion för gåvor ska utvidgas på så sätt att kultur införs som ett ändamål för gåvor som kan ge rätt till skattereduktion. Det innebär att kultur, tillsammans med de redan godkända ändamålen social hjälpverksamhet och vetenskaplig forskning, ska inordnas som ett ändamål som kan medföra godkännande som gåvomottagare.

Utredningens förslag i denna del innebär inte någon ändring i övrigt av de krav som gäller för godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva. Således ska det krav på viss organisationsform som gäller enligt nuvarande lagstiftning gälla även för organisationer som har som ändamål att främja kultur eller bedriva kulturell verksamhet. För att en organisation verksam på kulturområdet ska bli godkänd som gåvomottagare krävs alltså att den är en stiftelse, en ideell förening eller ett registrerat trossamfund. Förslaget innebär även att de krav som följer av 6 § punkterna 1 och 3–5 i lagen om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva ska gälla även för organisationer som främjar eller bedriver kulturell verksamhet. Det innebär bl.a. krav på inskränkt skattskyldighet.

En utvidgning av regelverket för skattereduktion för gåvor till förmån för allmännyttig kultur på detta sätt bedöms, som framhållits ovan, vara motiverat av flera skäl. Förslaget innebär att samma regler för godkännande av gåvomottagare ska gälla för organisationer som främjar ändamålet kultur som för organisationer som främjar de i dag

godkända ändamålen social hjälpverksamhet och vetenskaplig forskning. En sådan ordning framstår som lämplig och önskvärd eftersom det är rimligt att samma regler så långt som möjligt gäller för olika allmännyttiga ändamål. Lagtekniskt föreslås att reglerna ska inordnas i befintlig lagstiftning. Förslaget är utformat så att det kan tillämpas för gåvor från både fysiska och juridiska personer.

Kultur som ändamål

För att avgränsa det relevanta området föreslås att samma term ska användas som i 7 kap. 4 § IL, dvs. kultur. Ordets innebörd bör också vara densamma. Frågan om vad som omfattas av ändamålet kultur i detta sammanhang utgår alltså från skatterättsliga överväganden.

Som framhållits i doktrin (se Berglund, s. 351–356) innebär det både att det är nödvändigt att beakta hur *allmännyttighet generellt* ska förstås i skattehänseende och hur *ett specifikt ändamål* (i detta fall kultur) ska avgränsas. Allmännyttighet är ett begrepp som inte definieras i lagstiftningen men det har kommit att ges en innebörd som kan sammanfattas i bl.a. följande. För att det ska vara fråga om allmännyttig verksamhet kan, för det första, det egentliga syftet inte vara att främja *enskilda ekonomiska intressen*. Allmännyttig verksamhet får inte ha vinstsyfte även om den kan bedrivas för att generera överskott som används i själva verksamheten. Vidare ska det handla om verksamhet som är av *sambälleligt beaktansvärt slag*. Med detta avses enligt förarbetena till 1977 års regler om beskattning av ideella föreningar och 2014 års nya inkomstskatteregler för ideell sektor att verksamheten allmänt *anses* vara allmännyttig och ”från allmän synpunkt” är förtjänt av det understöd som t.ex. en skattebefrielse innebär.¹ Verksamheten ska ligga i linje med det svenska samhällets grundläggande värderingar och aktiviteter som tar sig uppenbart oacceptabla uttryck (t.ex. genom att öppet propagera för brott) kan inte anses vara allmännyttiga. En faktor som har ansetts tala för t.ex. skattefrihet som allmännyttig verksamhet är om verksamheten tar emot stöd från det allmänna.

Inte heller vad som avses med ändamålet kultur i 7 kap. 4 § IL är, som angetts ovan, definierat i lagstiftningen. I rättspraxis har bl.a. en stiftelse som lämnat bidrag till Kungl. Operan ansetts främja det all-

---

¹ Se bet. 1976/77:SkU45, s. 27 f., och prop. 2013/14:1, s. 288.

männnyttiga ändamålet kultur (se HFD 2024 not. 53). Även viss föreningsverksamhet till främjande av konst har i rättspraxis ansetts främja allmännyttig kultur (se RÅ 2002 ref. 6). Den rättspraxis som identifierats kan dock inte sägas ge någon tydlig vägledning kring vad som omfattas av ändamålet mer generellt.

Förarbetena till nu gällande lagstiftning klargör både direkt och indirekt hur termen kultur ska förstås. Regeringen hänvisade i den proposition som innefattade förslaget om att kultur skulle vara ett skattegynnade ändamål även för stiftelser (prop. 2013/14:1, s. 303) bl.a. till de av riksdagen beslutade nationella kulturpolitiska målen. Regeringen framhöll att ett sätt att underlätta uppfyllandet av dessa mål var att låta främjandet av kultur vara ett särskilt skattegynnade ändamål även för stiftelser.

De kulturpolitiska målen är strävansmål som tar sikte på vad offentliga insatser ska åstadkomma och innehåller inte annat än indirekt någon avgränsning av själva kulturområdet. Det ska dock noteras att det i kommentarerna till de kulturpolitiska målen (prop. 2009/10:3, s. 26–32) talas om att de avser både amatörkultur och professionell kultur samt verksamhet som sträcker sig från konstnärligt skapande till bevarande av kulturarvet. Bevarande av kulturarv sägs i sin tur omfatta allt från fysiska miljöer och arkiv- och föremåls-samlingar till berättelser, traditioner och föreställningar. På annat håll i propositionen (s. 12) anför regeringen att det inte är politikens uppgift att definiera kulturbegreppet, men att det är nödvändigt att göra en avgränsning och definition av vad som bör rymmas inom kulturpolitiken. Även om gränserna hela tiden överskrids och omprövas har kulturpolitiken fortfarande som huvudsyfte att stödja insatser som görs inom ordets, scenens, bildens och tonens områden samt för kulturarvet. I samma anda beskrivs också ”kulturlivet” senare i propositionen (s. 16) som bestående av bl.a. dans, musik, teater, litteratur, bildkonst, utställningar och kulturmiljöer. De nämnda områdena är också i stort desamma som återfinns i både den statliga kulturbudgeten och t.ex. i bidragsgivningen hos myndigheter som Statens kulturråd, Konstnärsnämnden och Riksantikvarieämbetet.

De områden som är i fokus för den offentliga kulturpolitiken – som enligt vad regeringen anfört alltså är en viktig utgångspunkt för hur kulturområdet ska förstås – består som synes av verksamhet inom både konststartsområdet och kulturarvsområdet. Samman-

taget kan konstateras att området för konstarterna innefattar institutioner inriktade på både de klassiska bildande konsterna som måleri, skulptur och arkitektur, och musikinstitutioner och scenkonst som teater, dans och cirkus. Allt som kan betecknas som konstnärlig verksamhet innefattas naturligen, vilket även avser verksamhet på litteraturområdet samt hantverk och slöjd. Kulturarvsområdet innefattar å sin sida bevarandet av både byggnader, föremål, miljöer och traditioner. Institutionellt drivs sådan verksamhet typiskt sett i form av arkiv, bibliotek och museer eller inom ramen för kulturmiljövården. På dessa områden finns särskild lagstiftning som också kan tjäna som ledning för att bedöma vilken verksamhet som ingår: arkivlagen (1990:782), bibliotekslagen (2013:801), museilagen (2017:563) och kulturmiljölagen (1988:950). Det finns skäl att i detta sammanhang även framhålla att det finns viss verksamhet som ibland kan hänföras till medieområdet men som utan tvekan är att räkna till det kulturområde som ovan beskrivits. Det handlar om verksamhet inom områden som fotografi, film och dataspel.

Det framstår som tillräckligt även vid ett införande av en möjlighet att få skattereduktion att utgå från den bestämning av kulturområdet som regeringen gjorde 2009. Utan att slå fast vad som är eller inte är kultur i allmän mening, bör de praktiskt motiverade avgränsningar av området som indirekt gjordes i tidigare proposition genom hänvisning till de kulturpolitiska målen kunna användas som ledning också för tolkningen av termens betydelse även i detta sammanhang. Därför föreslår utredningen att samma begrepp används i gåvomottagarlagen som i 7 kap. 4 § IL. Att inskränka eller utvidga den möjliga gåvomottagarkretsen genom en annorlunda beskrivning av ändamålet i den förra lagstiftningen framstår som omotiverat i sak. Den föreslagna ordningen innebär också att en koppling kan upprätthållas mellan Skatteverkets hantering av godkända gåvomottagare och den kontroll som, i fråga om svenska subjekt, den ordinarie beskattningen utgör (jfr prop. 2011/12:1, s. 454).

Avsikten med utredningens överväganden i denna del är inte att förändra omfattningen av eller innehållet i det skattegynnade område som omfattas av det allmännyttiga ändamålet kultur i 7 kap. 4 § IL. Avsikten är snarare att i förtydligande syfte utifrån tidigare förarbeten ge exempel på sådan verksamhet som omfattas av ändamålet. Vad som omfattas av ändamålet kultur blir ytterst en fråga för rättstillämpningen, men som framhållits i doktrin (Berglund,

s. 617–618) bör bedömningen av vad som ska anses ingå i allmännyttig verksamhet i skatterättsligt hänseende normalt sett kunna göras generöst. Det bör inte heller vid bedömning av status som gåvomottagare inom området kultur bli fråga om att göra någon kvalitetsbedömning av vad som ska anses vara konstnärlig verksamhet, utan det räcker att det kan klarläggas att en viss verksamhet t.ex. har ett konstnärligt syfte för att den ska omfattas. Eftersom många konstnärliga verksamheter kan uppfattas som säregna eller syftar till att provocera, bör det finnas en acceptans för detta i bedömningen.

Vem kan bli gåvomottagare?

Förslaget i denna del träffar som nämnts inskränkt skattskyldiga stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som har som ändamål att främja kultur eller helt eller delvis bedriver sådan verksamhet. Under beskattningsåren 2023 och 2024 angav 14 160 respektive 12 302 stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund att de främjar det allmännyttiga ändamålet kultur i sin inkomstdeklaration.² Det innebär att det finns ett stort antal ideella organisationer på kulturområdet som potentiellt sett skulle kunna träffas av utredningens förslag, under förutsättning att övriga villkor för godkännande som gåvomottagare är uppfyllda.

Av den genomgång av större kulturverksamheter runt om i landet som utredningen gjort (kap. 3), framgår också att många sådana bedrivs i form av stiftelser och ideella föreningar, dvs. i organisationsformer som träffas av regelverket för skattereduktion för gåvor. Det gäller både från det offentliga helt fristående verksamheter och t.ex. stiftelser som inrättats av eller styrs av det allmänna. Även detta talar för att förslaget i denna del skulle kunna få ett brett genomslag på kulturområdet. Till detta kommer dock att en försvarlig del av den relevanta kulturverksamheten i Sverige bedrivs i offentlig regi men i andra former än stiftelse, ideell förening eller registrerat trossamfund. För att även göra det möjligt att ge gåvor med skattereduktion till dessa kulturverksamheter skulle det dock krävas en särskild reglering som diskuteras närmare nedan (avsnitt 7.2.2).

---

² Enligt uppgift från Skatteverket.

Förslaget innebär alltså att gåvor kan ges med skattereduktion både till organisationer som har som ändamål att främja kultur och till organisationer som helt eller delvis bedriver sådan verksamhet. Främjande av allmännyttiga ändamål kan ske direkt eller indirekt (se avsnitt 4.2.2). Ett exempel på direkt främjande av kultur skulle kunna vara en stiftelse som delar ut stipendier till verksamma kulturutövare eller en ideell förening som bedriver teaterverksamhet. Ett exempel på indirekt främjande av kultur skulle kunna vara en stiftelse som lämnar bidrag till allmännyttig kulturverksamhet som bedrivs av en annan organisation. Av rättspraxis från Högsta förvaltningsdomstolen framgår att bidrag som lämnas från en ideell organisation till aktiebolag och enskilda näringsidkare under vissa förutsättningar kan kvalificera som ett indirekt främjande. Bidrag från en stiftelse till Kungl. Operan, som är ett av staten helägt aktiebolag, har som nämnts t.ex. kvalificerat som ett indirekt främjande av det allmännyttiga ändamålet kultur (se HFD 2024 not. 53). Detta skulle i praktiken kunna komma att visa sig vara viktigt eftersom många större allmännyttiga kulturverksamheter, inte minst på scenkonstområdet, organiserats i bolagsform (se vidare nedan).

Enligt nuvarande regler kan även stiftelser och ideella föreningar som är skattegynnade enligt andra bestämmelser i 7 kap. IL bli godkända som gåvomottagare, under förutsättning att deras förhållanden är sådana att de skulle ha blivit och skulle komma att bli inskränkt skattskyldiga vid tillämpning av 7 kap. 3 § IL. Även utländska motsvarigheter kan godkännas som gåvomottagare om övriga förutsättningar är uppfyllda. Detta kommer inte att förändras genom utredningens förslag.

7.2.2 Gåvor till kulturverksamhet som bedrivs av det offentliga

Förslag

Utöver förslaget om en utvidgning av regelverket i avsnitt 7.2.1 införs det även särskilda bestämmelser som innebär att statliga förvaltningsmyndigheter, regioner, kommuner och kommunalförbund samt offentligt ägda aktiebolag som bedriver för allmänheten öppen kulturverksamhet som motsvarar allmännyttig verksamhet ska kunna godkännas som gåvomottagare.

Utredningen har haft i uppdrag att lämna förslag på hur regelverket kan utvidgas så att ”organisationer” som har som ändamål att främja eller bedriva kulturell verksamhet kan godkännas som gåvomottagare (se bilaga 1). Utöver stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund finns flera andra organisationsformer som är mycket viktiga på just kulturområdet.

En stor del av kulturlivet i Sverige bärs upp av privata företag och enskilda näringsidkare som driver för allmänheten öppna gallerier, bokhandlar, biografier, restauranger, barer, nöjesanläggningar, etc. Till detta kommer alla de företag som är verksamma i produktionsledet, från musikproducenter till bokförlag. Dessa verksamheter är avgörande för landets kulturliv, men även om gränsen mot det allmännyttiga kan vara flytande drivs dessa verksamheter i grunden på kommersiell basis och de är därför inte aktuella som mottagare av gåvor med skattereduktion.

Däremot finns det även ett stort antal publika kulturverksamheter som drivs i juridiska former som implicerar egen vinning – t.ex. aktiebolag – men utan egentligt vinstintresse och där verksamheten har en allmännyttig inriktning. Att det förhåller sig så framgår ofta tydligt om man ser till vilken typ av verksamhet som faktiskt bedrivs och hur den är finansierad i det enskilda fallet (t.ex. när det gäller aktiebolag som Kungl. Operan, Unga Klara, Helsingborgs stadsteater och Göteborgsoperan). Om enbart det grundläggande förslag som beskrivits ovan (avsnitt 7.2.1) genomförs skulle dessa fortfarande inte kunna vara direkta mottagare av gåvor som ger rätt till skattereduktion. Detsamma gäller ett stort antal andra kulturverksamheter som

drivs av det allmänna – ofta just de institutioner som står i centrum för diskussionerna om breddad finansiering.

Många viktiga kulturverksamheter drivs i Sverige av historiska skäl – som har att göra med den svenska kulturpolitikens utveckling – i offentlig regi, som myndigheter under regeringen eller som en del av regionala eller kommunala förvaltningar. Det finns också exempel på kulturverksamhet som bedrivs av kommunalförbund. Även om vi bortser från organ med rena förvaltningsuppgifter och sådana som syftar till att främja kulturverksamhet genom t.ex. bidragsfördelning, och fokuserar på institutioner som bedriver kulturell verksamhet, handlar det om minst ett trettiotal sådana kulturverksamheter av större betydelse i landet (se kap. 3). Ofta är dessa stora och innefattar var och en flera olika museer, scener, besöksmål etc. Det handlar om allt från myndigheterna Nationalmuseum och Moderna museet, till kommunala och regionala verksamheter som Malmö museer, Ystad konstmuseum och Västmanlands teater. De subjekt som bedriver nämnda typer av verksamheter kan dock med hänsyn till bl.a. sin organisationsform inte godkännas som gåvomottagare enligt befintligt regelverk för skattereduktion för gåvor.

Om regeringen bedömer att det är viktigt att skapa skatteincitament för gåvor som lämnas direkt till dessa verksamheter kommer det alltså att bli nödvändigt att reglera detta i särskild ordning. I syfte att ge ett underlag för en sådan reform har utredningen även arbetat fram ett utvidgat förslag som innebär att vissa offentliga subjekt och offentligt ägda aktiebolag som bedriver viss kulturverksamhet ska kunna godkännas som gåvomottagare för gåvor som ger rätt till skattereduktion.

Gåvor till kulturverksamhet som bedrivs av det offentliga

Förslaget i denna del är att utvidga regelverket för skattereduktion för gåvor på så sätt att även statliga förvaltningsmyndigheter, regioner, kommuner och kommunalförbund samt offentligt ägda aktiebolag som bedriver för allmänheten öppen kulturverksamhet ska kunna godkännas som gåvomottagare efter ansökan. Med ett offentligt ägt aktiebolag avses här ett aktiebolag där staten, en region, en kommun eller ett kommunalförbund, var för sig eller gemensamt, direkt eller indirekt äger samtliga aktier.

För att en statlig förvaltningsmyndighet, en region, en kommun, ett kommunalförbund eller ett offentligt ägt aktiebolag ska kunna godkännas som gåvomottagare föreslås att fem krav ska vara uppfyllda. Kraven anges i punktform och samtliga krav måste vara uppfyllda för att godkännande ska kunna meddelas.

För det första krävs att subjektet i fråga bedriver för allmänheten öppen kulturverksamhet som motsvarar allmännyttig verksamhet enligt 7 kap. 4 § IL. Således avses kulturverksamhet som motsvarar sådan verksamhet som anses främja det allmännyttiga ändamålet kultur i 7 kap. 4 § IL. Det förutsätts dock att det är fråga om bedrivande av kulturverksamhet som är öppen för allmänheten, dvs. det måste vara fråga om publik verksamhet som allmänheten har tillträde till och som är av kulturell karaktär. Som exempel på sådan verksamhet kan nämnas museiverksamhet liksom verksamhet som bedrivs av institutioner på scenkonstområdet. Det är alltså inte tillräckligt att den sökande enbart främjar kulturverksamhet genom t.ex. fördelning av bidrag eller stipendier. Vad avser aktiebolag krävs att bolagets verksamhetsföremål enligt bolagsordningen och den faktiskt bedrivna verksamheten motsvarar sådan verksamhet som anses främja allmännyttig kultur i den mening som avses i 7 kap. 4 § IL. Det krävs även att bolaget inte syftar till att bereda vinst åt ägarna, dvs. att eventuell vinst inte kommer ägarna till del genom utdelning.

Denna typ av kulturverksamhet får i sig anses utgöra allmännyttig verksamhet eftersom den bedrivs av det offentliga (jfr övervägandena i prop. 2013/14:1, s. 289). Med hänsyn till det och till den stora betydelse som dessa verksamheter bedöms ha för hela landets kulturliv liksom allas möjlighet att ta del av kultur bedömer utredningen att det finns starka skäl att göra det möjligt för enskilda och företag att stötta denna typ av kulturverksamhet genom skattegynnade gåvor.

Utöver kravet på bedrivande av viss kulturverksamhet krävs att det är sannolikt att den sökande kommer att använda gåvorna på det sätt givarna avsett. Det krävs även att det av den sökandes bokföring eller räkenskaper är möjligt att avgöra vilka gåvor som har tagits emot och hur de har använts. Motsvarande krav avseende användning av gåvor samt krav på ordnad bokföring finns för godkännande av stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund i 6 § 3 b och 4 lagen om godkännande av gåvomottagare vid skatte-reduktion för gåva.

Därutöver krävs att den sökande har minst en auktoriserad eller godkänd revisor eller är föremål för årlig revision. Bestämmelser om auktoriserade och godkända revisorer finns i revisorslagen (2001:883). I lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. finns bestämmelser om revision av statliga förvaltningsmyndigheter. Bestämmelser om revision i kommuner och regioner finns i 12 kap. kommunallagen (2017:721).

Vidare föreslås att en ansökan ska kunna avslås om det kommer fram någon omständighet som talar emot att godkänna den sökande som gåvomottagare. Regeln utgör en ventil som gör det möjligt att vägra godkännande om det kommit fram någon omständighet som medför att det framstår som olämpligt att godkänna sökanden som gåvomottagare för skattegynnade gåvor.

Ansökan, skyldighet att lämna särskilda uppgifter, återkallelse av godkännande m.m.

Det är tänkbart att sökande av de slag som omfattas av utredningens förslag i denna del – statliga förvaltningsmyndigheter, regioner, kommuner, kommunalförbund och offentligt ägda aktiebolag – bedriver flera sådana kulturverksamheter som möjliggör godkännande som gåvomottagare enligt 6 a § lagen om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva. Det är därför viktigt att det är tydligt – såväl för givare som för Skatteverket – vilken kulturverksamhet som organisationen är godkänd som gåvomottagare för. Utredningen föreslår därför att det i en ansökan om godkännande som gåvomottagare från en sådan sökande ska anges vilken verksamhet som gåvorna är avsedda för. Vidare föreslås att en sökande som bedriver flera kulturverksamheter och önskar bli godkänd för flera sådana verksamheter ska ansöka om godkännande som gåvomottagare för varje verksamhet. Bestämmelser om detta föreslås införas i 9 a § lagen om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva.

Syftet med detta förfarande är att det ska gå att säkerställa att gåvorna faktiskt används för att bedriva den verksamhet som de är avsedda för och att det ska vara tydligt särskilt för givare att gåvorna går till avsedd verksamhet och inte någon annan verksamhet som bedrivs av gåvomottagaren. En gåva ska alltså inte kunna användas

i en verksamhet som givaren inte destinerat gåvan till eller en verksamhet som gåvomottagaren inte är godkänd som gåvomottagare för.

Utredningen föreslår vidare att de organisationer som omfattas av utredningens förslag om en utvidgad gåvomottagarkrets ska lämna särskilda uppgifter till Skatteverket om vilka gåvor som har tagits emot under det senast avslutade räkenskapsåret och i vilken utsträckning de har använts för att bedriva den verksamhet de är avsedda för. Detta förfarande är tänkt att likna den årliga kontroll som sker av stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund genom den ordinarie beskattningen. Syftet är att göra det möjligt för Skatteverket att årligen kontrollera att gåvomottagaren använder mottagna gåvor till den verksamhet som de är avsedda för.

Om gåvomottagaren är ett aktiebolag ska uppgifterna ha kommit in till Skatteverket senast den sista dagen för inkomstdeklaration enligt 32 kap. 2 § skatteförfarandelagen (2011:1244). Om gåvomottagaren är en statlig förvaltningsmyndighet ska uppgifterna ha kommit in senast den 22 februari. För regioner, kommuner och kommunalförbund ska uppgifterna ha kommit in senast den 15 april. Bestämmelser om detta föreslås införas i 33 kap. 9 d och 10 b §§ skatteförfarandelagen.

Utredningen föreslår vidare att Skatteverket ska återkalla ett godkännande som gåvomottagare om innehavaren inte lämnar särskilda uppgifter till Skatteverket i enlighet med skatteförfarandelagen. Om det finns synnerliga skäl får Skatteverket dock avstå från sådan återkallelse. Vidare föreslås att ett beslut om godkännande av organisationer som omfattas av utredningens förslag i denna del ska kunna överklagas enligt de regler som gäller för beslut om godkännande för stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund.

Godkännande av utländska gåvomottagare m.m.

Vad gäller utländska mottagare föreslås att utländska motsvarigheter till sådana statliga förvaltningsmyndigheter, regioner, kommuner, kommunalförbund och offentligt ägda aktiebolag, som kan bli godkända gåvomottagare, ska kunna godkännas som gåvomottagare under förutsättning att de hör hemma i en stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller i en stat med vilken Sverige har ingått ett skatteavtal som innehåller en artikel om infor-

mationsutbyte eller ett avtal om informationsutbyte i skatteärenden. Utredningen föreslår vidare som krav för godkännande att ett skriftligt åtagande om att lämna kontrolluppgifter ska ha kommit in till Skatteverket. Motsvarande ordning gäller för utländska motsvarigheter till svenska stiftelser, ideella föreningar och registrerade trosamfund enligt befintliga regler.

Härutöver föreslår utredningen att det för godkännande av en utländsk sökande som motsvarar en svensk statlig förvaltningsmyndighet, en region, en kommun, ett kommunalförbund eller ett offentligt ägt aktiebolag som kan godkännas som gåvomottagare, ska ställas krav på att ett skriftligt åtagande om att lämna särskilda uppgifter enligt skatteförfarandelagen ska ha kommit in till Skatteverket. Särskilda uppgifter ska lämnas om vilka gåvor som har tagits emot under det senast avslutade räkenskapsåret och i vilken utsträckning de har använts för att bedriva den verksamhet de är avsedda för. Uppgifterna ska ha kommit in till Skatteverket senast den 31 januari.

Några särskilda frågeställningar

Donationsförordningen (1998:140) gäller för myndigheter under regeringen och innehåller bestämmelser om bl.a. mottagande och förvaltning av donationer (1 §). Med en donation avses i förordningen varje slag av överlåtelse av egendom till en myndighet genom gåva eller testamentariskt förordnande som sker utan krav på motprestation eller särskild förmånsställning och där egendomen inte bildar en stiftelse (2 §). Donationsförordningen reglerar under vilka förutsättningar en myndighet får eller inte får ta emot en donation och ställer i vissa fall krav på att mottagande av en donation kräver medgivande av regeringen (se 4–7 §§).

Utredningens förslag innebär att statliga förvaltningsmyndigheter frivilligt kan ansöka om att bli godkända som gåvomottagare för gåvor som ger rätt till skattereduktion. Med hänsyn till att det att alltså rör mottagande av penninggåvor till följd av ett frivilligt initiativ från en myndighets sida bedömer utredningen att gåvor som ger rätt till skattereduktion inte ska omfattas av donationsförordningen.

Utredningens förslag innebär att bl.a. aktiebolag där staten, en region, en kommun eller ett kommunalförbund, var för sig eller

gemensamt, direkt eller indirekt äger samtliga aktier ska kunna godkännas som gåvomottagare under vissa förutsättningar. Aktiebolag som ingår i en koncern kan under vissa förutsättningar lämna koncernbidrag mellan varandra. Regler om koncernbidrag finns i 35 kap. IL. Koncernbidrag innebär en värdeöverföring från ett företag till ett annat inom en koncern utan att det sker någon motprestation i form av varor eller tjänster. Genom koncernbidrag finns det alltså en möjlighet för företag inom en koncern att under vissa förutsättningar skattemässigt utjämna resultaten.

I det fall ett aktiebolag, som har godkänts som gåvomottagare för skattereduktionsgrundande gåvor, ingår i en koncern och har rätt att lämna koncernbidrag finns det en teoretisk möjlighet att medel som i grunden härrör från gåvor förs över till ett annat företag inom koncernen. Ett exempel på en situation där detta skulle kunna tänkas uppstå är aktiebolag som är godkänd som gåvomottagare för kulturverksamhet och som ingår i en kommunal koncern. Med hänsyn till det som är känt om att kulturverksamheter typiskt sett går med underskott och att det föreslås krav på att det ska vara sannolikt att den sökande kommer att använda gåvorna för att bedriva den aktuella kulturverksamheten bedömer utredningen att risken för sådana typer av värdeöverföringar är försumbar. Det bedöms därför inte vara aktuellt att lämna några särskilda förslag med anledning av detta.

Vilka hamnar trots detta utanför?

Det bör noteras att det finns ett antal från det allmänna fristående kulturinstitutioner som är inrättade som t.ex. aktiebolag eller ekonomiska föreningar men som ändå skulle kunna anses vara av allmännyttig karaktär. Dessa verksamheter är, som nämndes redan i kapitel 3, enligt utredningens bedömning svåra att inkludera som möjliga mottagare av gåvor med skattereduktion med mindre än att systemets grundkonstruktion görs om – detsamma gäller enskilda kulturutövare och verksamhet som bedrivs i enskild firma. Inget av detta finns heller med i andra europeiska länder där det finns system för skattegynnade gåvor. Anledningen är genomgående att särskilda stöd till dessa subjekt skulle kunna gynna enskilda på ett otillbörligt sätt.

Om man bortser från mindre verksamheter som drivs av enskilda eller i form av fåmansföretag, är dock de aktiebolag och ekonomiska föreningar vi talar om här – som är helt fristående från det allmänna men ändå bedriver vad som skulle kunna beskrivas som allmännyttig kulturverksamhet utan vinstsyfte – ändå förmodligen relativt sett få. De tydliga exempel vi hittat i vårt urval (se kap. 3) är framför allt ett visst antal fria professionella grupper på scenkonstområdet och musikgrupper som drivs som ekonomiska föreningar, samt viss ideellt syftande biografverksamhet som drivs i bolagsform och viss aktiebolagsägd museiverksamhet. Även om dessa verksamheter är svåra att inkludera som mottagare av gåvor med rätt till skattereduktion kan de ändå gynnas av bättre möjligheter att få finansiering via stiftelser som kan vara mottagare. De skulle också kunna gynnas av de förslag till matchning utredningen lämnar nedan.

7.2.3 Beloppsgränsen för fysiska personer

Bedömning

För att få effekt borde samma nivå för skattereduktion för gåvor till kultur gälla för privatpersoner och företag.

Ska en skattereduktion för gåvor till kultur på ett betydande sätt kunna öka givandet, är utredningens bedömning att det krävs att det nuvarande takbeloppet höjs för fysiska personer. Med ledning av den information vi samlat in får det konstateras att det krävs en påtaglig höjning om reduktionen ska kunna fungera som incitament för de gåvor som skulle vara önskvärda och som skulle göra verklig skillnad för sektorn. Vidare är enkelhet och överskådlighet ett viktigt värde i dessa sammanhang eftersom givarna måste känna till och förstå systemet om det ska ha önskvärd effekt. Detta sammantaget talar för en reform där det totala gåvobelopp som kan ligga till grund för skattereduktion höjs väsentligt och där samma beloppsgränser införs för både fysiska och juridiska personer. Att lämna direkta förslag om detta har inte ingått i uppdraget men utredningen vill ändå lyfta fram denna bedömning.

Eftersom enkelhet och tydlighet är avgörande i dessa sammanhang bedömer utredningen att ett tak på en miljon kronor med 25 procents

skattereduktion vore att föredra. Detta skulle vara tydligt för alla och ge även större enskilda givare incitament att ge mer. Om detta är svårt att genomföra i dagsläget kan regeringen i stället överväga att sätta taket till 800 000 kronor för alla givare samtidigt som skattereduktion även för privatpersoner medges med samma nivå som bolagsskatten, dvs. 20,6 procent snarare än som i dag 25 procent. På så sätt skulle även de större gåvor från enskilda som utredningen bedömer är särskilt viktiga att attrahera kunna ges till kulturell verksamhet under fördelaktiga skatteförhållanden.

En sådan reform medför – även med den lägre föreslagna nivån – en viss direkt minskning av statens intäkter. Detta torde dock för statsbudgeten som helhet på sikt vägas upp av det faktum att ändringen bör göra att mer kapital kommer till produktiv användning i ekonomin (se kap. 8). Om medel som i dag sparas för framtiden kan fås att bli investeringar i kulturell verksamhet genererar det direkt bl.a. löneinkomster och därmed skatteintäkter för staten som på totalen skulle göra förslaget väsentligt mindre kostsamt. En möjlighet är också att just kulturområdet premieras i detta läge genom att taket enbart höjs för detta gåvoändamål. Ett motiv till det är att det finns en stor potential att på just kulturområdet attrahera nya privata investeringar och för detta behövs en politisk markering av att det kommer stödjas särskilt under en övergångsperiod.

7.2.4 Ikraftträdande

Förslag

Reglerna föreslås träda i kraft den 1 juli 2027.

Skattereduktionen gäller för gåvor som lämnas efter den 30 juni 2027.

Utredningens förslag om att regelverket för skattereduktion ska utvidgas på så sätt att kultur införs som ett ändamål för gåvor till stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som kan ge rätt till skattereduktion föranleder ändring av 67 kap. 24 och 24 a §§ inkomstskattelagen samt 6 § lagen om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva.

Utredningens tilläggsförslag om att viss kulturverksamhet som bedrivs av det offentliga ska kunna godkännas som gåvomottagare föranleder ändringar i 67 kap. 24 och 24 a §§ inkomstskattelagen samt införandet av tre nya paragrafer, 3 a, 6 a och 9 a §§ i lagen om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva, samt ändringar i 8, 14 och 19 §§ samma lag. Förslaget föranleder även ändringar i 33 kap. 1 och 2 §§ skatteförfarandelagen samt införandet av fyra nya paragrafer, 33 kap. 9 d, 9 e, 10 b och 10 c §§, samt ändring av 2 § donationsförordningen.

Alla ändringar bör kunna träda i kraft samtidigt. Med hänsyn till sedvanlig remisstid och normal beredning av förslagen inom Regeringskansliet bedömer utredningen att tidigast möjliga ikraftträdandedatum är den 1 juli 2027. Förslagen tillämpas på gåvor som lämnas från och med ikraftträdandet.

7.3 Skapa nya incitament genom matchning

Ett sätt att skapa incitament för ökat givande är matchningssystem där det offentliga åtar sig att förstärka enskilda gåvor och donationer enligt en viss proportion. Som framhållits i kapitel 6 finns det tydliga belägg för att just detta kan bidra till att öka benägenheten att investera privata medel i allmännyttig verksamhet och satsningar på sådana system kan således, rätt utformade, vara effektiva som incitament för ökat givande. Exempel från både Storbritannien, Norge och Finland, visar att matchningsprogram kan vara effektiva.

Den internationella utblick utredningen genomfört visar också att förstärknings- eller matchningssystem kan vara utformade på många olika sätt. Inte minst fungerar de med olika grader av automatik, med olika tydligt fokus och med olika varaktighet. För att dessa system verkligen ska skapa incitament för givande är det dock generellt sett avgörande att de är både lättförståeliga och förutsebara samt innefattar tillräckliga resurser.

Utifrån den analys som gjorts är det utredningens bedömning att vi i Sverige skulle tjäna på att både matcha gåvor till särskilt utpekade områden inom ramen för kampanjer och på att inrätta ett system för mer automatisk förstärkning av gåvor till kultur. Förslag om detta lämnas nedan och vilka specifika kulturområden som ska

prioriteras inom dessa olika system kan preciseras i det investeringsprogram för kultur som utredningen föreslår.

De insatser för matchning som utredningen föreslår bör kunna genomföras inom ramen för en fyraårig investeringsprogramperiod och sedan utvärderas för att se vad som gett störst effekt. När ett nytt investeringsprogram sedan tas fram under påföljande mandatperiod kan insatserna fortsätta eller modifieras utifrån erfarenheterna från det första försöket. För dessa ändamål är det, som redan nämnts ovan, också utredningens bedömning att det krävs en väsentlig budget så att förstärkningskvoten inte blir för låg (då kommer inte insatserna att ha någon effekt). Bedömningen är att totalt cirka en miljard kronor över perioden för de olika insatserna som ryms i det föreslagna investeringsprogrammet skulle vara rimligt (se vidare kap. 8).

Med denna utgångspunkt skulle något mer än hälften av den föreslagna miljarden kunna avsättas för matchning inom ramen för riktade insamlingskampanjer, förslagsvis 500 miljoner kronor totalt över fyra år. Att avsätta den största delen av resurserna till detta är motiverat eftersom kampanjerna ska avse stora investeringar. Matchning av gräsrotskampanjer och system för mer automatisk matchning kommer naturligen att avse något mindre gåvor. Med ledning av internationella exempel är bedömningen att i genomsnitt 100 miljoner kronor per år bör vara tillräckligt för att i dessa delar åstadkomma en tillräcklig matchning för att det ska ha effekt som incitament.

Nedan beskrivs de tre olika matchningssystem som utredningen menar bör prövas inom ramen för investeringsprogrammet: riktade insamlingskampanjer för stora gåvor, matchad gräsrotsfinansiering samt ett semiautomatiskt gåvoförstärkningssystem. Förslagen presenteras mot bakgrund av de internationella erfarenheter som beskrivits i kapitel 6 och representerar vad utredningen bedömer är tre framgångsrika strategier för att attrahera nytt kapital till kulturen – både från mindre och från större givare. Att systemen innebär olika tydlig kulturpolitisk styrning är en viktig poäng. Eftersom det finns både fördelar och nackdelar med tydliga prioriteringar i detta avseende är det bl.a. motiverat att pröva olika modeller för att se vilka som ger bäst effekt. Genomgående är de modeller som diskuteras nedan sådana som bedömts vara realistiska att införa i Sverige. Förvisso framgångsrika men väsentligt mer komplicerade automatiska skattebaserade system, t.ex. de som finns i Storbritannien och på Irland, har därför inte tagits till utgångspunkt för förslagen.

7.3.1 Insamlingskampanjer för stora satsningar

Förslag

I syfte att premiera satsningar av nationell betydelse på kulturområdet bör regeringen ta initiativ till att stödja insamlingskampanjer där gåvor till särskilt utpekade ändamål förstärks.

Som nämnts ovan är det utredningens bedömning att den finska traditionen med stöd till temporära matchningskampanjer för att få in kapital till större prioriterade satsningar har varit framgångsrik. Dessa satsningar har haft effekt på givandet och de har på avgörande sätt lyft större nysatsningar på både forsknings- och kulturområdet.

Även i Sverige bör, enligt utredningens bedömning, privat kapital i större utsträckning än i dag kunna mobiliseras till kulturen om staten åtar sig att matcha insatserna på motsvarande sätt. När det gäller större gåvor bör det alltså i första hand ske inom ramen för stöd till särskilda insamlingskampanjer inriktade på vissa utpekade prioriterade ändamål. Kampanjer som fokuserar på satsningar av tydlig nationell betydelse bör ha goda möjligheter att få med sig stora givare med intresse för kultur. Det kan handla om lanseringen av helt ny kulturverksamhet, större byggnadsprojekt, renoveringar, m.m. Exempel på pågående projekt av denna art finns i kapitel 3. En insamlingskampanj med matchning skulle t.ex. också kunna handla om uppbyggnaden av en kulturfond som är samfinansierad av det privata och det offentliga.

Nationell betydelse ska här dock inte förstås som att den verksamhet som bör prioriteras nödvändigtvis måste ha hela landet som verksamhetsfält; tvärtom finns det många exempel på att offensiva kultursatsningar lyft en viss stad eller enskild region på ett sådant sätt att det kommit att bli av tydlig nationell betydelse. Det kan även handla om att en viss satsning skulle vara konstnärligt nydanande på ett sätt som har betydelse för landet som helhet.

Stöd till riktade insamlingskampanjer gör det möjligt att mobilisera gåvor som är större än de som ryms inom de olika mer eller mindre automatiskt verkande gåvoförstärkningssystem som också prövats i olika länder. Stöd till kampanjer av detta slag är även en väl avvägd åtgärd för att få in privat kapital just eftersom det gör det möjligt för kulturpolitiken att styra på en övergripande nivå samtidigt

som det bygger på privat engagemang. En synpunkt som kommit in upprepade gånger under utredningstiden är att matchningssystem som innefattar stora gåvor skulle kunna förskjuta makten från det offentliga till det privata på ett problematiskt sätt. Om insatserna utgår från tydliga politiska prioriteringar i ett investeringsprogram ligger dock initiativet kvar hos det offentliga även om det är privata medel som utlöser matchningen och även själva insamlingen till ett visst ändamål kan skötas av privata aktörer.

Stöd till insamlingskampanjer borde alltså utgå från sittande regerings centrala prioriteringar och utgöra en central del av det investeringsprogram som föreslås. Att större satsningar får uppbackning från staten på detta sätt tydliggör enligt utredningens bedömning kulturens värde och bör ge goda förutsättningar att motivera även privata finansierare att engagera sig, då det även garanterar ett starkt offentligt intresse.

Administrativt är vårt förslag att förstärkning inom ramen för insamlingskampanjer ska hanteras av en myndighet som har system och rutiner för bidragsfördelning. Den ansvariga myndighetens roll begränsas i dessa fall till att administrera och verkställa kampanjen inom de ramar som regeringen beslutat. Eftersom det handlar om temporära kampanjer inriktade på specifika ändamål, där villkoren i termer av matchningsprocent etc. kan variera beroende på faktorer som är svåra att bedöma på förhand, är utredningens förslag att saken hanteras genom att regeringen ger berörd myndighet i uppgift att sköta detta i ett särskilt regeringsbeslut där kampanjens syfte beskrivs. Det ligger, enligt vår bedömning, inom regerings kompetens att besluta om de närmare formerna för ett stöd av denna karaktär.

7.3.2 Matchad gräsrotsfinansiering

Förslag

För att främja kulturverksamhet i mindre skala och uppmuntra enskildas engagemang, bör offentlig matchning av gräsrotsfinansieringskampanjer prövas. Berörd myndighet bör efter ansökan kunna ställa ut löfte om matchning av insamlade gåvor inom ramen för sådana finansieringskampanjer.

Ett framgångsrikt sätt att engagera den breda allmänheten i insamlingen av medel till kulturell verksamhet har i flera europeiska länder visat sig vara att det offentliga stöder kampanjer på digitala plattformar för gräsrotsfinansiering (se kap. 6). Detta verkar i flera fall ha genererat mer medel från det privata än vad som annars skulle ha varit fallet och det förfaller också ha gjort det möjligt att finansiera en delvis ny typ av kulturprojekt. Utredningen föreslår därför att liknande stöd prövas även i Sverige. Det kan vara ett särskilt effektivt sätt att involvera även personer som i vanliga fall inte skulle ge pengar till kultur och det kan även öppna upp för nya typer av projekt som skulle ha svårt att komma i fråga för stöd inom ramen för de ordinarie bidragssystemen.

I likhet med hur matchning av detta slag är organiserat i flera andra länder är tanken att en offentlig myndighet ges möjlighet att ställa ut löften om medfinansiering av insamlingskampanjer inom för myndigheten prioriterade områden – enskilda kulturverksamheter eller specifika projekt – efter ansökan av den som driver insamlingen. Detta ska då ske enligt en viss på förhand uppgjord proportion (för störst effekt förmodligen helst 1:1) och först efter att en viss brytpunkt i insamlingen uppnåtts. Till skillnad mot statlig matchning av större insamlingskampanjer, där regeringen bör fastställa inriktning och ändamål, bör ändamålet med matchning av gräsrotsinsamlingar bestämmas av en ansvarig myndighet som utifrån sitt uppdrag självständigt kan välja ut prioriterade områden inom vilka utlysningar av stöd görs. Detta måste då naturligen vara en myndighet på kulturområdet med relevant uppdrag och som har kunskap om kulturområdets struktur samt etablerade kontakter med kultursektorn och vana vid att arbeta med bidragsfördelning.

Utredningen föreslår att ett system för matchad gräsrotsfinansiering regleras i förordning (se författningsförslaget, avsnitt 1.5) men att berörd myndighet i övrigt ges frihet att utlysa stödet och utforma förfarandet utifrån sitt uppdrag, allmänna kulturpolitiska mål och identifierade behov. I detta syfte föreslås i förordning allmänt hållna bestämmelser om att berörd myndighet, efter beviljad ansökan, kan ställa ut löften om förstärkning av insamlade gåvor inom ramen för finansieringskampanjer (13–17 §§). Tanken är att själva insamlingskampanjerna, liksom i Spanien t.ex., i första hand ska kunna bedrivas på från myndigheten fristående digitala plattformar och att det offentliga enbart utfäster sig att matcha gåvor

under vissa förutsättningar. När insamlingen inte upp till uppställda kriterier bör t.ex. inga pengar utgå. Att utnyttja befintliga, privat utvecklade plattformar för insamling av gåvor eller mikrofinansiering kommer att bli viktigt om inte förslaget ska medföra stora kostnader för utveckling av egna tekniska lösningar.

7.3.3 Ett semiautomatiskt system

Förslag

Ett system för löpande förstärkning av privata gåvor till kultur bör införas. Inom ramen för denna ordning förstärker staten privata gåvor i spannet 1–10 miljoner kronor genom att till mottagande kulturverksamhet skjuta till motsvarande 25 procent av gåvans värde.

Utöver de kampanjinriktade insatser som beskrivits ovan – för stora respektive små investeringar – finns det också skäl att pröva ett system för löpande förstärkning av gåvor till kulturområdet generellt. Även om det är viktigt med tydliga politiska prioriteringar för att nå de kulturpolitiska målen och att skicka signaler om kulturens betydelse, finns det också ett stort engagemang att dra nytta av för kulturen som inte nödvändigtvis fångas upp av sådana insatser. Därför är det även rimligt att avsätta en viss del av de medel som ska användas för matchning för ett system av semiautomatisk karaktär, där alla gåvor till kulturverksamhet inom ett visst spann kan få matchning.

Erfarenheter från både Norge och länder som Storbritannien och Irland (som förvisso har helautomatiska, skattebaserade lösningar) talar för att sådana system kan ha stor betydelse för givandet. I Norge visade det sig t.ex. snabbt att givandet blev väsentligt högre än vad som först förutsågs och medlen till matchning var därmed tvungna att utökas vid flera tillfällen för att kunna svara upp mot det stora intresset. I grunden är offentliga utgifter inom ett sådant system en positiv sak eftersom det tyder på ett inflöde av privat kapital till kulturen – matchningen utgår ju först när en privat givare bestämt sig för att ge pengar till en kulturverksamhet.

När det gäller ett svenskt semiautomatiskt system så bör det, enligt utredningens bedömning, konstrueras likt den tidigare norska

gåvoförstärkningsordningen samtidigt som det tar tillvara erfarenheterna av denna, bl.a. genom att redan från början införa ett tak för storleken på de gåvor som ska matchas och en broms som reducerar storleken på matchningen om anslaget blir ”översökt”. Hur en svensk ordning skulle kunna vara utformad och regleras beskrivs närmare i det förslag till förordning som finns i kapitlet med författningsförslag (avsnitt 1.5).

Som framgår av förordningsförslaget bedömer utredningen att en semiautomatisk ordning för matchning av privata gåvor bör omfatta kulturområdet generellt – alla kulturverksamheter som uppfyller vissa grundläggande kriterier oavsett associationsform – och att ordningen alltså bör regleras oberoende av vem som kan vara mottagare av skattegynnade gåvor. Detta innebär att både stiftelser, ideella föreningar, myndigheter, aktiebolag och ekonomiska föreningar kan vara aktuella som mottagare. Ett grundläggande krav bör dock, liksom i Norge, vara att verksamheten har avlönad personal motsvarande minst en årsarbetskraft (6 §) för att det inte ska bli fråga om gåvor till verksamhet som är för nära knuten till enskilda personer och för att förstärkningen primärt ska komma professionell verksamhet till del.

Gåvoförstärkningen omfattar enligt förslaget privata gåvor i spannet 1–10 miljoner kronor från samma givare till samma mottagare under ett års tid (7 §). De föreslagna beloppsgränserna bygger på en avvägning som utgår från att systemet ska kunna uppmuntra substantiella gåvor utan att bli budgetmässigt svårhanterligt p.g.a. alltför stora donationer. Samtidigt måste det även bli hanterligt i termer av mängden ansökningar och varje gåva måste vara i den storleksordningen att det är värt att både söka och administrera en matchning.

Gåvor från både fysiska och juridiska personer som inte är en del av det allmänna kan i förslaget bli föremål för matchning. Givaren får dock inte ha egna ekonomiska intressen i den verksamhet som ett bidrag har getts till. Vad detta innebär anges i en särskild bestämmelse (8 §). Bland annat får givaren inte direkt eller indirekt äga andelar i eller ha rätt till ekonomisk avkastning från verksamheten. Inte heller på annat sätt får givaren kunna antas få en påtaglig ekonomisk fördel av att statsbidrag lämnas.

Utgångspunkten är enligt förordningsförslaget att staten ger mottagande kulturverksamhet en förstärkning av gåvan genom att skjuta till motsvarande 25 procent av gåvans eller gåvornas värde

(10 §). Detta skulle innebära en offentlig matchning på 250 000 kronor vid en privat gåva på det minsta aktuella beloppet, en miljon kronor, och 2,5 miljoner kronor i offentlig matchning vid en gåva på det maximala beloppet, 10 miljoner kronor.

Särskilda bestämmelser införs dock i förordningen som reglerar att statsbidrag betalas ut inom ramen för tilldelade medel och vad som händer om avsatta medel inte räcker till för att matcha gåvor som uppfyller kriterierna med 25 procents förstärkning. I likhet med vad som gällde i den senaste versionen av den norska gåvoförstärkningsordningen innebär denna bestämmelse att förstärkningsprocenten kan reduceras om tillgängliga medel inte räcker till (10–11 §§). I denna del anges det särskilt att myndigheten i dessa fall då ska fördela kvarvarande tillgängliga medel proportionellt mellan stödberättigade sökande.

Vidare regleras i förordningen bl.a. att det är mottagaren som ansöker om förstärkning och vad som gäller vid felaktigt utbetalt stöd (12 och 19–20 §§). Ansökan ska bl.a. innehålla uppgifter om gåvans belopp och datum samt vem givaren är och en försäkran om att givaren inte har ekonomiska intressen i mottagarens verksamhet. Ansökan ska också innehålla uppgifter om hur gåvan avses användas i verksamheten, och andra uppgifter som behövs för prövningen.

Av förordningsförslaget framgår inte vilken myndighet som bör administrera förstärkningsordningen. Flera myndigheter både på det kultur- och näringspolitiska området liksom en allmän förvaltningsmyndighet som Kammarkollegiet är dock tänkbara alternativ, eftersom detta ska vara ett till stor del automatiskt verkande stöd och hanteringen därmed i första hand ska vara administrativ. Utredningen kan se olika för- och nackdelar med olika alternativ, men vill i detta sammanhang framför allt framhålla att det är av vikt att gåvoförstärkningens semiautomatiska karaktär respekteras – om den ska fungera som *incitament* för privat kapital – och hanteras fristående från innehållsliga bedömningar av mottagande kulturverksamheter. Detta eftersom sådana bedömningar skulle medföra en osäkerhet om vilken förstärkning som kan påräknas och därmed underminera ordningens incitamentskaraktär. Samtidigt kan det av effektivitetsskäl vara en god idé att låta samma myndighet hantera detta matchningssystem som det som är inriktat på gräsrotskampanjer, dvs. att lägga även detta på en myndighet med ett kulturpolitiskt uppdrag.

8 Konsekvensanalys

Enligt direktiven ska utredningen utföra kostnadsberäkningar, beskriva andra samhällsekonomiska konsekvenser och lämna förslag till finansiering i enlighet med kommittéförordningen (1998:1474) och förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar. Utredningen ska analysera och beskriva förslagets konsekvenser för kultur i hela landet, konstnärlig frihet, samt hur de bedöms påverka olika kulturaktörer utifrån storlek och konstområde. Om förslagen som lämnas medför kostnadsökningar eller intäktsminskningar för staten, kommuner eller regioner, ska förslag till finansiering lämnas.

I detta kapitel diskuteras först förslagets tänkbara effekter vad gäller att främja gåvor till kultur (avsnitt 8.1) samt därefter de vidare kulturella, samhällsekonomiska och offentligfinansiella konsekvenserna (8.2). I ett sista avsnitt behandlas förslagets förenlighet med EU-rätten (8.3). Analysen utgår från relevanta bestämmelser i både kommittéförordningen och förordningen om konsekvensutredningar.

8.1 Allmänna effekter

Utredningens förslag syftar till att främja privata gåvor till kultur och därmed en livaktig kulturverksamhet i hela landet. Detta ska göras genom att förbättra de ekonomiska incitamenten för gåvor och främja en kultur av givande. Eftersom det handlar om förslag som syftar till att skapa nya drivkrafter för ekonomiska beslut hos både enskilda och företag, och beror av dessa parter framtida agerande, är de exakta effekterna i flera fall svåra att uppskatta. Det är dock rimligt att anta att minskade kostnader för en gåva (skatte-reduktion) både bidrar till att fler aktörer ger gåvor och att de som ger kan tänka sig att ge större belopp. Vidare är det rimligt att anta

att offentlig matchning av privata gåvor främjar ökat givande. Det bygger på att de som ger gör det för att de är engagerade i ett visst ändamål och motiveras av att deras gåvor förstärks. För detta antagande finns det empiriska belägg (se kap. 6).

8.1.1 Problemet och alternativ som har övervägts

Många allmännyttiga kulturverksamheter har i dag svårt att enbart med hjälp av offentliga bidrag hitta finansiering till både basverksamhet och nysatsningar. Sverige har också en jämfört med andra länder en låg nivå av privat finansiering av kulturell verksamhet och många institutioner är ensidigt beroende av offentliga bidrag. Denna relativa brist på mångfald i finansieringskällorna beror på många faktorer – som synen på privat givande kontra offentligt stöd, kompetensen hos kulturinstitutionerna när det gäller att samla in gåvor, etc. Ett problem är dock utan tvekan även att det länge saknats särskilda ekonomiska incitament för att främja gåvor till just kultur.

Utredningen har haft i uppdrag att lämna förslag på hur sådana ekonomiska incitament ska kunna tillskapas för att öka inflödet av privat kapital i kultursektorn. I detta arbete har flera lösningar övervägts, både vad gäller system för skattereduktion och för offentlig matchning av privata gåvor.

När det gäller skattereduktionssystemet har flera förändringar övervägts och utredningen lämnar tre separata förslag och bedömningar. Dels om en utvidgning av det nuvarande systemet till ändamålet kultur, dels om en ytterligare utvidgning till nya kategorier av mottagare, och dels om en höjd beloppsgräns. Bedömningen är att dessa tre delar borde genomföras tillsammans för att ge störst effekt på den totala nivån på givandet. Denna bedömning bygger på de uppgifter utredningen inhämtat från givare om vad som skulle kunna motivera dessa att ge mer samt den sammanställning av uppgifter om organisationsstrukturen på kulturområdet som utredningen gjort. Som förslagen är utformade är de dock möjliga att ta vidare var för sig om regeringen skulle bedöma att det är att föredra.

Även när det gäller offentlig matchning av privata gåvor har utredningen övervägt flera alternativ och valt att lämna förslag som kan hanteras oberoende av varandra. I denna del har utredningen vägt fördelarna med automatiskt verkande system – t.ex. att incitamenten

för givande blir tydliga – mot behovet av kulturpolitiska prioriteringar och möjligheter att kunna matcha så stora gåvor som möjligt. Utredningens bedömning är att det är svårt att införa matchningssystem som är fullt ut automatiska och innefattar stora gåvor med mindre än att matchningen inkluderas i själva skattesystemet och att detta omformas så att det t.ex. mer liknar det brittiska (där givarens skattebetalningar sätter den enda övre gränsen för den offentliga matchningen). Detta skulle vara ytterst komplicerat att göra i Sverige.

Bland annat detta resonemang har lett fram till att flera förslag lämnas på matchningsområdet: dels om matchning av stora gåvor inom ramen för insamlingskampanjer, dels om matchad gräsrotsfinansiering, och dels om ett semiautomatiskt gåvoförstärkningsystem. Bedömningen är att dessa förslag sammantaget bäst kan ta tillvara fördelarna med de olika system som prövats i våra grannländer samtidigt som reformerna är realistiska givet svensk förvaltningstradition, skattesystemets utformning och regelverket för statsbudgeten.

Andra alternativ har också övervägts, t.ex. om det skulle vara motiverat att arbeta med någon form av bonussystem knutet till offentliga anslag (jfr kap. 6) för att ge kulturinstitutioner incitament att samla in privata medel. I denna del har dock bedömningen varit att detta skulle kunna skapa oönskade effekter eftersom förutsättningarna ser så olika ut på olika konst- och kulturområden, i olika delar av landet, etc. Utredningen vill dock understryka att det är viktigt att anslagsgivande instanser inte bidrar till negativa incitament för fundraising genom att dra ner på de offentliga anslagen till de kulturinstitutioner som lyckas väl med sin insamling av privata medel.

8.1.2 Betydelse för att nå de kulturpolitiska målen

Utredningen ska enligt direktiven analysera hur förslagen bidrar till att uppnå de nationella kulturpolitiska målen och särskilt beskriva förslagets konsekvenser för kultur i hela landet, konstnärlig frihet, samt hur de bedöms påverka olika kulturaktörer utifrån storlek och konstområde.

Som konstaterats i kapitel 7 kan ökade privata kulturinvesteringar generellt förväntas bidra till en bättre måluppfyllelse givet att det inte för med sig att offentliga bidrag samtidigt minskar. Utredning-

ens bedömning är också att särskilt det nationella kulturpolitiska målet att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft gynnas av en större mångfald av finansieringskällor än i dag. Utvecklingen i flera med Sverige jämförbara länder har visat att det kan vara ett problem om kulturinstitutionerna enbart förlitar sig på offentligt stöd, då inriktningen på detta kan skifta snabbt. Mest resilient är förmodligen en institution med många olika intäktskällor och det är just det utredningens förslag förväntas bidra till eftersom de syftar till att bredda finansieringen jämfört med i dag. I förlängningen kommer ekonomiskt självständiga institutioner också att vara bäst för den konstnärliga friheten då de ger utrymme för skapande verksamhet som varken är styrd av privata eller offentliga medel.

Andra nationella mål är att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska präglade samhällets utveckling. Kulturinstitutioner som är mer välfinansierade än i dag kan bättre bidra även till dessa mål och utredningens förslag är tänkta att främja just detta. I sammanhanget kan det särskilt påpekas att ett investeringsprogram som lyfter värdet av kultur för hela samhällets utveckling ligger väl i linje med nämnda mål.

Delaktigheten i kulturlivet hänger också samman med kulturverksamheternas fördelning över landet och vilka konstformer som gynnas av olika förslag. När det gäller det sistnämnda är det väl känt att gåvor är lättare att uppbringa till vissa verksamheter än andra. Det kan dels handla om konstformer som appellerar till en mer resursstark publik, dels om kulturverksamhet som vänder sig till barn och unga eller har ett socialt engagerat tilltal. Dessa skillnader kan inte utredningens förslag påverka och bedömningen är också att det vore olyckligt att alltför mycket rikta t.ex. skattereduktions-system för att främja viss typ av kultur på bekostnad av annan. Det är viktigt att önskemål och intressen från de som ger kan få genomslag och om det uppstår obalanser i medelstillgången på grund av detta får det vara en uppgift för politiken att hantera.

När det gäller frågan om regional fördelning har det uttryckts farhågor (t.ex. i utredningens enkät, se kap. 2) om att det främst är kulturinstitutioner i storstäderna som gynnas av förslag om t.ex. skattereduktion för gåvor. Det stämmer förvisso att många större kulturinstitutioner, som ofta är framgångsrika när det gäller att samla in gåvor, är belägna i storstadsregioner och att förslag om

t.ex. skattereduktion därför skulle kunna gynna sådana i högre utsträckning än verksamheter på landsbygden. Samtidigt finns det faktorer som talar emot detta. Bland annat har många kulturverksamheter på orter utanför storstadsregionerna en stark lokal förankring som ofta motiverar givare. Det ska också påpekas att även förhållandevis små gåvor kommer att premieras av de förslag som lämnas, vilket innebär att verksamhet av olika storlek kommer att kunna gynnas.

Sammantaget är det utredningens bedömning att förslagen kan främja investeringar på både mindre, medelstora och större orter. Vidare att det – även om större institutioner tenderar att ligga i storstadsregioner – räknat per capita inte finns något som talar för mer omfattande och systematisk regional snedfördelning.

8.1.3 Konsekvenser för det brottsförebyggande arbetet

Utredningens förslag har tagits fram med utgångspunkten att systemen inte ska kunna utnyttjas i brottsligt syfte eller uppmuntra till oegentligheter. Bedömningen är att det främst är grundförslaget om en utvidgning av skattereduktionssystemet till ändamålet kultur som skulle kunna ge upphov till problem. En utvidgning till nya ändamål skulle t.ex. kunna göra det enklare för enskilda att använda sig av stiftelser, ideella föreningar eller registrerade trossamfund för att ge skattegynnade gåvor till sig själva eller andra för egen vinning. Det får dock förmodas att den bedömning som Skatteverket gör av om organisationer uppfyller verksamhets-, fullföljds- och öppenhetskravet enligt 7 kap. inkomstskattelagen är tillräckligt för att hindra ett sådant missbruk, även om ett nytt ändamål för skattegynnade gåvor tillförs.

Av betydelse i sammanhanget är dock att ändamålet kultur är väl avgränsat så att denna bedömning ges stadga. Utredningens förslag om att inkludera kultur som ändamål i gåvomottagarlagen bör underlätta Skatteverkets bedömning jämfört med i dag eftersom den åtföljs av en beskrivning utifrån tidigare förarbeten av vad som ska räknas som kulturell verksamhet. I nuläget saknas en utförligare beskrivning av vad som ska räknas till kulturområdet. Det ska i detta sammanhang särskilt framhållas (se avsnitt 7.2) att aktiviteter som tar sig uppenbart oacceptabla uttryck (t.ex. genom att öppet propagera

för brott) inte bör kunna anses utgöra allmännyttig kulturverksamhet. Detta bör kunna förhindra att skattegynnade gåvor kommer organisationer till del vars verksamhet kan uppfattas som stötande för det allmänna rättsmedvetandet.

När det gäller utredningens tilläggsförslag om att även offentlig kulturverksamhet ska kunna godkännas som gåvomottagare, uppstår inte samma problem som nämnts ovan. I denna del bedöms utrymmet för oegentligheter vara litet eftersom det enbart avser offentligt styrd verksamhet, även om problem – som generellt vid gåvor – kan uppstå om medel inom ramen för en viss kulturverksamhet inte används till det som givaren avsett. Detta får dock hanteras analogt med vad som redan i dag gäller enligt gåvomottagarlagen, dvs. Skatteverket får vid ett godkännande bedöma om det är sannolikt att gåvorna kommer att användas på det sätt givarna avsett och om det av den sökandes bokföring och räkenskaper är möjligt att avgöra vilka gåvor som har tagits emot och hur de har använts.

Bedömningen är att de förslag som lämnas om olika system för offentlig matchning av gåvor till kultur inte bör vara problematiska ur brottsförebyggande synvinkel. Dessa transaktioner kommer med utredningens förslag att vara transparenta och möjliga att granska på grund av de ansöknings- och bedömningsförfaranden som föreslagits och genom själva storleken på gåvorna. Att det ofta handlar om större gåvor gör det möjligt för utbetalande myndighet att mer på djupet granska varje enskild ansökan och verifiera att mottagarna bedriver den verksamhet som uppges. Skulle statsbidrag ändå betalas ut på felaktiga grunder innebär utredningens förslag en möjlighet för ansvarig myndighet att kräva tillbaka medlen.

8.2 Ekonomiska konsekvenser

Utöver positiva effekter när det gäller att nå de kulturpolitiska målen och vissa konsekvenser för sådant som brottsbekämpningen, medför utredningens förslag också ekonomiska effekter. Enligt 7 § förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar ska en utredning bl.a. beskriva och beräkna ett förslags kostnader och intäkter för staten, kommuner, regioner, företag och andra enskilda. Vidare ska det beskrivas hur och när konsekvenserna av förslaget kan utvärderas.

De förslag som lämnas i betänkandet gynnar generellt företag och andra enskilda som ger gåvor till kultur eftersom de innebär antingen skattereduktion eller statsbidrag som matchning för gåvor som ges. Dessa allmänna, för givarna positiva, effekter är viktiga men tämligen självklara och kommenteras därför inte ytterligare i det följande. Förslagen har dock även både direkta och indirekta budgeteffekter för det offentliga. Det gäller främst för staten, men även i viss mån för kommuner och regioner. Dessa beskrivs närmare nedan. Inledningsvis är det dock viktigt att framhålla att förslagen även för med sig positiva generella samhällsekonomiska effekter.

8.2.1 Värdet av kulturinvesteringar

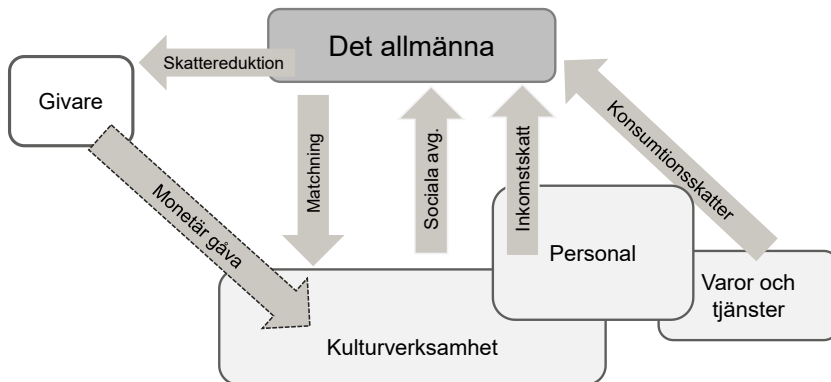
Värdet av ekonomiska satsningar på kulturell verksamhet är i första hand icke-monetärt, dvs. de ger möjlighet till konstnärlig och kulturell verksamhet som i sig är värdefull och bidrar med sådant som estetiska upplevelser, kunskap och en känsla av identitet och samhörighet (för en bred diskussion av ”värde” i dessa sammanhang, se Löfgren 2016). Detta är en viktig del av just sådan samhällsnytta som redan existerande skatteincitament för att uppmuntra givande till allmännyttiga ändamål är tänkt att främja (jfr prop. 2025/26:1, s. 334).

Även i rent ekonomiska termer kan satsningar på kultur ge positiva effekter och skapa nya intäkter. Det är dock ofta andra parter än de som investerar pengarna som får ta del av denna ”avkastning”; det kan t.ex. handla om de positiva effekterna för näringslivet på en viss ort av att det där skapas ett framgångsrikt kulturellt besöksmål. Sådana allmänna samhälleliga eller uppskjutna effekter är svåra att beräkna även om de framhållits sedan lång tid (se t.ex. Ds 1991:22) och är väl dokumenterade i forskningen (Thelwall 2013; Sacco 2013). Ofta genererar investeringar i kultur även intäkter till det allmänna, både från skatt knuten till den kulturverksamhet som utförs och via den tillväxt verksamheten ger upphov till i det omgivande samhället.

I det här sammanhanget är det viktigt att notera att de förslag som läggs fram i betänkandet har direkta offentligfinansiella kostnader, men också kommer att generera nya intäkter. Detta kan illustreras som i följande schablonartade modell. Modellen representerar hur en gåva utlöser ekonomisk aktivitet inom mottagande

kulturverksamhet, vilket i sin tur genererar intäkter för det allmänna (stat, region, kommun) som sedan kan stimulera ytterligare gåvor via skattereduktion eller matchning.

Figur 8.1 Ekonomiskt kretslopp vid monetära gåvor

En monetär gåva till en kulturinstitution kommer att användas för verksamhet, vilket innebär att den omsätts i antingen personalkostnader eller konsumtion av varor och tjänster. Denna omvandling av gåvan i verksamhet kommer att ge upphov till olika typer av intäkter för det allmänna. Som antyds i modellen är det rimligt att anta att största delen av de kostnader som kommer att täckas med gåvan är lönekostnader eftersom kulturinstitutioner normalt sett är personalintensiva. Därmed kommer merparten av de ökade skatteintäkterna förmodligen att tillfalla kommunerna via den kommunalskatt personalen betalar, men detta kan naturligtvis variera beroende på hur personalen är avlönad och kontrakterad. Sociala avgifter och konsumtionsskatter kommer att betalas in direkt från verksamheten till främst staten även om det också kan innefatta sådant som kommunal fastighetsavgift.

Vad denna modell illustrerar är dels att det allmänna får tillbaka resurser i form av skattebetalningar om ett ökat givande kan främjas, dels att de ökade utgifter eller bortfall på intäktssidan som matchning eller skattereduktion medför uppstår först då någon beslutar sig för att ge medel till en kulturverksamhet. Således kommer inte en skattereduktion eller matchning att behöva finansieras utan denna

aktivitet och åtföljande intäkter för det allmänna. Mot denna bakgrund föreslår vi inte heller någon ny finansiering av de föreslagna reformerna genom omfördelning. Däremot anser utredningen att den ”skatteutgift” som uppkommer för staten med anledning av förslaget bör prövas när det står klart hur utfallet av reformen blir. Detta kan ske inom ramen för ordinarie budgetprocess där även stöd på budgetens inkomstsida, bl.a. skatteutgifter, regelbundet omprövas (jfr prop. 2025/26:1, s. 343).

Direkta offentligfinansiella effekter

Både utredningens förslag om en utvidgad skattereduktion och ett investeringsprogram som innefattar matchning av privata gåvor, innebär vissa direkta offentligfinansiella effekter. I linje med Finansdepartementets beräkningskonventioner (jfr prop. 2025/26:1, s. 343) utgår beskrivningen av dessa nedan, med något undantag, från att beteendet hos individer och företag inte ändras till följd av förändringar i skattereglerna.

Skattereduktion för gåvor till kultur

De direkta offentligfinansiella effekterna av de skattereduktionsförslag som lämnas är ytterst svåra att uppskatta eftersom det saknas detaljerad statistik över givandet på just kulturområdet.

Enligt Giva Sveriges medlemsstatistik kan under en halv procent av ett totalt givande på 9,5 miljarder 2024 från allmänheten och företag hänföras till kulturområdet, men denna låga siffra får förmodas bero på att just kulturverksamheter i liten utsträckning är medlemmar i Giva Sverige (Giva Sverige, 2025). Inte heller Myndigheten för kulturanalys har någon detaljerad allmän statistik om gåvor till kulturverksamheter. Den närmaste uppskattningen av detta myndigheten gjort avser sponsring och gåvor samlat för de tre områdena scenkonst, museer och bild och form (Myndigheten för kulturanalys, 2024, s. 84–87). För dessa kulturområden redovisas samlade sådana intäkter på cirka 85 miljoner kronor. Om vi antar att kring hälften av detta utgörs av sponsring skulle drygt 40 miljoner vara att hänföra till gåvor. De tre områden det finns statistik från är förvisso de viktigaste när det gäller privat givande men för en mer komplett bild

skulle siffror även behövas för vissa andra sektorer, som kulturmiljövården. Det största problemet med dessa siffror är dock att de saknar de enskilda stora donationer som vi vet förekommer i samband med större satsningar på området och värdet av sådant som skänkta föremål, dvs. värdefull egendom som medel samlats in till utanför den egna verksamheten (som ofta sker vid t.ex. konstmuseer).

Är syftet att uppskatta hur mycket pengar i löpande mindre gåvor som tillförs kulturområdet kan de redovisade siffrorna dock ge en indikation. Inte minst visar statistiken att det rena givandet till kultur (till skillnad mot att t.ex. köpa kulturprodukter, arbeta för eller privat driva kulturinstitutioner) är förhållandevis begränsat jämfört med de andra redan godkända ändamålen vetenskaplig forskning och social hjälpverksamhet (jfr de utgifter för detta som redovisas i SOU 2024:90, tabell 4.7). Detta kan bl.a. förutsättas beror på att den breda allmänheten inte skänker gåvor till kultur som t.ex. månads-givare på det sätt som sker vad gäller andra allmännyttiga ändamål. En slutsats av detta är alltså att ett införande av kultur som godkänt ändamål skulle resultera i en betydligt lägre skatteutgift än för de befintliga områdena.

Att kostnaderna skulle bli begränsade vid samma nivå på givandet som i dag kan illustreras med ett räkneexempel. Om vi med ledning av uppgifterna från Myndigheten för kulturanalys grovt uppskattar givandet till kultur till totalt 40–60 miljoner kronor per år samt utgår från, det förvisso osannolika, antagandet att *alla* dessa gåvor skulle medföra skattereduktion, skulle det ge en skatteutgift för staten på mellan 10 och 15 miljoner kronor, om skattereduktionen var 25 procent för *alla* typer av givare. Detta är alltså i sammanhanget högt räknat eftersom det förutsätter att alla givare har rätt till skattereduktion, att det finns skatt att reducera i alla fall, att alla mottagare är godkända som gåvomottagare och att alla enskilda gåvor räknas, dvs. utan några beloppsgränser, samt att alla givare får en reduktion på 25 procent snarare än 20,6 procent som i dag egentligen gäller för juridiska personer. Å andra sidan ska man, alltså, vara medveten om att inte alla kulturområden finns med i det underlag som skattningen bygger på samt att stora enskilda gåvor saknas i underlaget.

Om de förslag som läggs fram i denna utredning skulle genomföras är det även rimligt att anta att givandet till kultur skulle öka, vilket skulle kunna innebära en högre skatteutgift än vid en upp-

skattning utifrån historisk statistik. Även om det är mycket svårt att beräkna dessa möjliga, framtida effekter kan några scenarier – en fördubbling respektive tredubbling av det relevanta givandet – ändå beskrivas för att illustrera vad det skulle kunna innebära i termer av skatteutgifter. Även dessa scenarier får anses vara högt räknade.

Tabell 8.1 Utgifter för skattereduktion för gåvor till kultur (miljoner kr)

	Gåvor, totalt	Skatteutgift
Nuläge enligt tillgänglig statistik	40–60	10–15
Fördubbling	80–120	20–30
Tredubbling	120–180	30–45

Som synes skulle det förmodligen krävas en stor beteendeförändring och en väsentlig ökning av givandet för att skatteutgiften skulle bli mer omfattande. Med ledning av dessa resonemang är den samlade bedömningen att den direkta offentligfinansiella kostnaden för en utvidgning av skattereduktionssystemet till kultur åtminstone i dagsläget är relativt liten.

Det ska noteras att kostnaderna för en skattereduktion för gåvor till kultur skulle bli väsentligt mycket högre än vad som här angivits om systemet skulle omfatta den typ av större, enskilda gåvor som förekommer på området. I det senare fallet kan enskilda gåvor, som exemplifierats ovan, uppgå till mycket högre belopp än de som legat till grund för beräkningen. I utredningens förslag skulle dock stora donationer premieras genom matchning snarare än skattereduktion med tanke på beloppsgränsen för det senare. Riktigt stora donationer ges dessutom ofta av stiftelser, vilka alltså som redan skattegynnade subjekt inte kan få skattereduktion för gåvor.

Matchning

Kostnaden för utredningens matchningsförslag är direkta eftersom de innebär att medel ska avsättas på statsbudgetens utgiftssida. Förslaget i denna del innebär som angetts i kapitel 7 att anslag i storleksordningen strax under en miljard kronor avsätts fördelat över en period av fyra år.

Ska en ekonomisk satsning liknande den som här föreslås kunna genomföras på ett för kulturen gagneligt sätt är det dock viktigt att den inte sker genom omfördelning av befintliga medel inom utgiftsområde 17 (kultur). Om regeringen finner det nödvändigt att finansiera insatser för matchning genom omfördelning föreslår utredningen, med tanke på dess samhällsekonomiska nytta, att det i stället övervägs om medel kan avsättas för detta inom ramen för utgiftsområde 24 (näringsliv). Utgiftsområdet omfattar näringspolitik, utrikeshandel, export- och investeringsfrämjande och syftet med politiken på detta område är att stärka den svenska konkurrenskraften och skapa förutsättningar för fler jobb, vilket mer privat kapital i kultursektorn skulle kunna bidra effektivt till.

8.2.2 Administrativa kostnader

Som en följd av utredningens förslag tillkommer också vissa begränsade kostnader för ökad administration. Det handlar dels om viss ökad arbetsbörda för Skatteverket och de allmänna förvaltningsdomstolarna, dels om arbete vid den eller de myndigheter som ska administrera de system för matchning som föreslås.

Om utredningens förslag genomförs kommer Skatteverket behöva anpassa formulär och informationsmaterial. Detta bör kunna ingå i den årliga anpassning som görs på grund av ny eller förändrad lagstiftning (jfr prop. 2025/26:1, s. 347). Kostnaden för den löpande hanteringen kommer också att öka något eftersom fler instanser kommer att ansöka om status som gåvomottagare och ett modifierat system för att bedöma ansökningar från offentligt drivna kulturverksamheter behöver byggas upp. De senare är dock relativt sett få till antalet och transparenta i sin redovisning, vilket gör att ansökningar från dessa sökande bör vara mindre betungande att hantera efter en initial uppbyggnadsfas. En utvidgad skattereduktion kan också innebära något fler ärenden att hantera för de allmänna förvaltningsdomstolarna. Utredningen bedömer, sammantaget, att dessa tillkommande kostnader är av den storleken att de bör kunna hanteras inom dessa myndigheters befintliga ekonomiska ramar och lämnar därför inga andra finansieringsförslag i denna del.

Utredningens förslag om matchning förutsätter att viss ny administrativ kompetens byggs upp vid lämplig myndighet eller myndig-

heter. Detta kommer uppskattningsvis medföra ett behov av cirka två helårstjänster för att informera om systemen samt hantera ansökningar och beslut om utbetalningar. Lön inklusive sociala avgifter samt omkostnader för två heltidstjänster i relevant löneläge kan uppskattas till cirka 3 miljoner kronor per år. Att kostnaderna inte blir högre för dessa förslag bygger på att befintliga it-system m.m. kan utnyttjas vid den eller de aktuella myndigheterna samt vidare att gräsrotsinsamlingar genomförs på externa plattformar. Utredningens bedömning är att även denna tillkommande administrativa kostnad är i den storleksordningen att den antingen bör kunna finansieras inom berörda verksamheters ram eller kan tas från de medel som avsätts för det föreslagna investeringsprogrammet.

8.3 Förslagets förenlighet med EU-rätten

Konsekvensutredningen ska innehålla en bedömning av om förslagen överensstämmer med eller går utöver de skyldigheter som följer av Sveriges anslutning till Europeiska unionen.

I den del som gäller en utvidgning av regelverket för skattereduktion för gåvor lämnar utredningen två förslag. Det ena förslaget innebär att kultur inom ramen för befintligt regelverk ska införas som ett ändamål för gåvor som ger rätt till skattereduktion. Enligt nuvarande regler kan utländska motsvarigheter till sådana svenska stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som kan bli godkända gåvomottagare under vissa förutsättningar godkännas som gåvomottagare (se kap. 4). Detta kommer inte att förändras genom utredningens förslag.

Det andra förslaget innebär att regelverket för skattereduktion för gåvor ska utvidgas så att statliga förvaltningsmyndigheter, regioner, kommuner och kommunalförbund som bedriver viss kulturverksamhet ska kunna godkännas som gåvomottagare under vissa förutsättningar. Detsamma gäller aktiebolag där staten, en region, en kommun eller ett kommunalförbund, var för sig eller gemensamt, direkt eller indirekt äger samtliga aktier. Även utländska motsvarigheter till sådana subjekt ska kunna godkännas som gåvomottagare under förutsättning att vissa krav är uppfyllda. De föreslagna kraven motsvarar i allt väsentligt dem som ställs enligt nuvarande regler om godkännande av utländska subjekt.

Ett skatteincitament i form av skattereduktion för gåvor till förmån för viss verksamhet skulle kunna utgöra ett stöd enligt reglerna om statsstöd. En förutsättning för att det ska vara fråga om statsstöd är att mottagaren är ett företag i statsstödsrättslig mening, dvs. en enhet som bedriver ekonomisk verksamhet. I denna del konstateras att de föreslagna reglerna träffar allmännyttiga kulturverksamheter med offentlig huvudman som är öppna för allmänheten. De verksamheter som typiskt sett avses här är kulturverksamheter som fyller ett rent socialt och kulturellt syfte av icke-ekonomisk art och som huvudsakligen finansieras genom offentliga budgetmedel. Verksamhet av detta slag bedöms inte utgöra ekonomisk verksamhet som träffas av reglerna om statsstöd.

Det är dock tänkbart att det finns exempel på publik kulturverksamhet som bedrivs av det offentliga utan vinstsyfte, men där verksamheten huvudsakligen finansieras med besöksavgifter. Utredningen bedömer att det i sådana fall kan vara fråga om sådan ekonomisk verksamhet som träffas av artikel 107.1 EUF-fördraget. Det behöver i sådana fall prövas om övriga kriterier för statsstöd är uppfyllda. I detta avseende kan noteras att de föreslagna reglerna gynnar enbart viss kulturverksamhet med offentlig huvudman, vilket skulle kunna utgöra ett selektivt gynnande i statsstödsrättslig mening. Vad gäller frågan om ett stöd påverkar handeln mellan medlemsstaterna kan det antas att så inte är fallet om kulturverksamheten bedrivs enbart på en lokal marknad. Är det däremot fråga om stöd till en välkänd institution, som t.ex. ett museum med många internationella besökare, kan det tala för att samhandelskriteriet är uppfyllt.

Sammanfattningsvis bedömer utredningen att det inte kan utslutas att en åtgärd i form av skattereduktion av aktuellt slag till förmån för vissa offentliga subjekt samt offentligt ägda aktiebolag skulle kunna komma att bedömas som statsstöd enligt 107.1 EUF-fördraget. Utredningen bedömer dock att ett sådant stöd bör kunna förklaras vara förenligt med den inre marknaden som ett stöd för att främja kultur och bevara kulturarvet enligt artikel 107.3.d EUF-fördraget.

Utredningen bedömer sammantaget att förslagen om skattereduktion för gåvor till kulturell verksamhet inte står i strid med rätten till fri rörlighet för kapital eller reglerna om statsstöd. Även i övrigt är förslagen förenliga med EU-rätten.

Även förslagen om matchning bedöms vara förenliga med EU-rätten. Stöden har utformats i enlighet med EU:s statsstödsregler med strävan att stöden utformas så att de faller inom ramen för den allmänna gruppundantagsförordningen (GBER) alternativt de minimisförordningen.

9 Författningskommentar

9.1 Förslaget till lag om ändring i inkomstskattelagen (1999:1229)

67 kap.

24 §

Rätt till skattereduktion enligt 25 och 26 §§ har efter begäran fysiska personer som

1. vid beskattningsårets utgång har fyllt 18 år,
2. är obegränsat skattskyldiga under någon del av beskattningsåret, och
3. har haft utgifter för gåva avseende främjande av *kultur*, social hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning till en godkänd gåvomottagare eller ska ta upp värdet av sådan gåva som inkomst.

Sådan rätt till skattereduktion har efter begäran också de som är begränsat skattskyldiga enligt 3 kap. 18 § första stycket 1, 2 eller 3, om deras överskott av förvärvsinkomster i Sverige och i andra länder, uteslutande eller så gott som uteslutande, utgörs av överskott av förvärvsinkomster i Sverige.

Även dödsbon har efter begäran rätt till skattereduktion för gåva som har lämnats före dödsfallet.

I paragrafen anges vilka fysiska personer som kan få skattereduktion för gåva.

Ändringen i paragrafens *första stycke* är en följd av att främjande av kultur respektive bedrivande av viss allmännyttig kulturverksamhet införs som ändamål som kan medföra godkännande som gåvomottagare enligt 6 respektive 6 a §§ lagen (2019:453) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva. Bedrivande av sådan kulturverksamhet som avses i 6 a § lagen om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva ska i detta sammanhang räknas som främjande av kultur. Ändringen innebär att utgifter för gåva avseende främjande av kultur räknas som sådana utgifter som kan ge rätt till skattereduktion för fysiska personer.

Övervägandena finns i avsnitt 7.2.1 och 7.2.2.

24 a §

Rätt till skattereduktion enligt 25 a och 26 a §§ har efter begäran juridiska personer som har lämnat en gåva avseende främjande av *kultur*, social hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning till en godkänd gåvomottagare om inte annat följer av andra eller tredje stycket.

Om ett kommissionärsföretag i kommissionärsverksamhet har lämnat gåvan har i stället kommittentföretaget rätt till skattereduktion. Vad som avses med kommissionärsföretag, kommittentföretag och kommissionärsverksamhet framgår av 36 kap.

Den som omfattas av bestämmelserna om undantag från skattskyldighet i 7 kap. har inte rätt till skattereduktion för gåva.

I paragrafen anges vilka juridiska personer som kan få skattereduktion för gåva.

Ändringen i paragrafens *första stycke* är en följd av att främjande av kultur respektive bedrivande av viss allmännyttig kulturverksamhet införs som ändamål som kan medföra godkännande som gåvomottagare enligt 6 respektive 6 a §§ lagen (2019:453) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva. Bedrivande av sådan kulturverksamhet som avses i 6 a § lagen om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva ska i detta sammanhang räknas som främjande av kultur. Ändringen innebär att utgifter för gåva avseende främjande av kultur räknas som sådana utgifter som kan ge rätt till skattereduktion för juridiska personer.

Övervägandena finns i avsnitt 7.2.1 och 7.2.2.

9.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2019:453) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva

3 a §

Med offentligt ägt aktiebolag avses i denna lag ett aktiebolag där staten, en region, en kommun eller ett kommunalförbund, var för sig eller gemensamt, direkt eller indirekt äger samtliga aktier.

Paragrafen är ny och innehåller lagens definition av offentligt ägt aktiebolag.

Av paragrafen framgår att det med offentligt ägt aktiebolag avses ett aktiebolag där staten, en region, en kommun eller ett kommunalförbund, var för sig eller gemensamt, direkt eller indirekt äger samtliga aktier.

Övervägandena finns i avsnitt 7.2.2.

6 §

En svensk stiftelse, en svensk ideell förening eller ett svenskt registrerat trossamfund ska efter ansökan godkännas som gåvomottagare under förutsättning att

1. den sökande vid beslutet om slutlig skatt året före det år då ansökan görs är inskränkt skattskyldig enligt 7 kap. 3 § inkomstskattelagen (1999:1229),

2. den sökande har som ändamål att främja *kultur*, social hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning eller helt eller delvis bedriver sådan verksamhet,

3. det är sannolikt att den sökande

a) även vid de två beslut om slutlig skatt som fattas efter det beslut som avses i 1 kommer att bli inskränkt skattskyldig enligt den bestämmelse som anges i samma punkt, och

b) kommer att använda gåvorna på det sätt givarna avsett,

4. det av den sökandes bokföring eller räkenskaper är möjligt att avgöra vilka gåvor som har tagits emot och hur de har använts, och

5. den sökande har minst en auktoriserad eller godkänd revisor.

Paragrafen omfattar fem punkter i vilka anges de grundläggande förutsättningarna för att en svensk stiftelse, en svensk ideell förening eller ett svenskt registrerat trossamfund av det slag som avses i 7 kap. 3 § inkomstskattelagen (1999:1229) ska godkännas som gåvomottagare.

Ändringen i paragrafens *andra punkt* följer av att kultur införs som ett ändamål som kan medföra godkännande för stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund som gåvomottagare vid skattereduktion för gåvor. Av ändringen framgår att den sökande för att bli godkänd som gåvomottagare måste ha som ändamål att främja kultur eller helt eller delvis bedriva sådan verksamhet.

Med kultur avses detsamma som i 7 kap. 4 § inkomstskattelagen. Det finns inte någon definition av vad som avses med kultur i inkomstskattelagen. Avgörande är att det är fråga om kultur som är

allmännyttig. Med allmännyttig verksamhet avses typiskt sett verksamhet som är av samhälleligt beaktansvärt slag. Syftet med verksamheten får inte att främja enskilda ekonomiska intressen. Verksamheten får inte heller bedrivas med vinstsyfte. Vidare ska verksamheten ligga i linje med det svenska samhällets grundläggande värderingar. Aktiviteter som tar sig uppenbart oacceptabla uttryck (t.ex. genom att öppet propagera för brott) kan inte anses vara allmännyttiga. En faktor som har ansetts tala för att det är fråga om allmännyttig verksamhet är om verksamheten tar emot stöd från det allmänna.

Kulturbegreppet bör förstås i bred bemärkelse. Konststartsområdet och kulturarvsområdet omfattas liksom allt som kan betecknas som konstnärlig verksamhet. Till konstnärlig verksamhet ska även räknas verksamhet på litteraturområdet samt hantverk och slöjd. Kulturarvsområdet innefattar bevarandet av både byggnader, föremål, miljöer och traditioner. Institutionellt drivs sådan verksamhet typiskt sett i form av arkiv, bibliotek och museer eller inom ramen för kulturmiljövården. På dessa områden finns särskild lagstiftning som också kan tjäna som ledning för att bedöma vilken verksamhet som ingår: arkivlagen (1990:782), bibliotekslagen (2013:801), museilagen (2017:563) och kulturmiljölagen (1988:950). Till kulturområdet ska vidare räknas viss verksamhet som ibland kan hänföras till medieområdet, som verksamhet inom områden som fotografi, film och dataspel.

Övervägandena finns i avsnitt 7.2.1.

6 a §

En statlig förvaltningsmyndighet, en region, en kommun, ett kommunalförbund eller ett offentligt ägt aktiebolag ska efter ansökan godkännas som gåvomottagare under förutsättning att

- 1. den sökande bedriver för allmänheten öppen kulturverksamhet som motsvarar allmännyttig verksamhet enligt 7 kap. 4 § inkomstskattelagen,*
- 2. det är sannolikt att den sökande kommer att använda gåvorna på det sätt givarna avsett,*
- 3. det av den sökandes bokföring eller räkenskaper är möjligt att avgöra vilka gåvor som har tagits emot och hur de har använts,*
- 4. den sökande har minst en auktoriserad eller godkänd revisor eller är föremål för årlig revision, och*
- 5. förhållandena i övrigt inte talar emot ett godkännande.*

Paragrafen, som är ny, omfattar fem punkter i vilka anges de grundläggande förutsättningarna för att en statlig förvaltningsmyndighet, en region, en kommun, ett kommunalförbund eller ett offentligt ägt aktiebolag ska kunna godkännas som gåvomottagare. Samtliga krav i paragrafen måste vara uppfyllda för att ett godkännande ska kunna meddelas.

I *första punkten* uppställs krav på att den sökande ska bedriva för allmänheten öppen kulturverksamhet som motsvarar allmännyttig verksamhet enligt 7 kap. 4 § inkomstskattelagen. Det innebär att kulturverksamhet som motsvarar sådan verksamhet som anses främja det allmännyttiga ändamålet kultur i 7 kap. 4 § inkomstskattelagen omfattas. Det krävs dock att det är fråga om bedrivande av kulturverksamhet som är öppen för allmänheten, dvs. det måste vara fråga om publik verksamhet som allmänheten har tillträde till och som är av kulturell karaktär. Som exempel på sådan verksamhet kan nämnas museiverksamhet liksom verksamhet som bedrivs av institutioner på scenkonstområdet. Det är alltså inte tillräckligt att den sökande enbart främjar kulturverksamhet genom t.ex. fördelning av bidrag eller stipendier. Vad avser aktiebolag krävs att bolagets verksamhetsföremål enligt bolagsordningen och den faktiskt bedrivna verksamheten motsvarar sådan verksamhet som anses främja allmännyttig kultur i den mening som avses i 7 kap. 4 § inkomstskattelagen. Det krävs även att bolaget inte syftar till att bereda vinst åt ägarna, dvs. att eventuell vinst inte kommer ägarna till del genom utdelning.

I *andra punkten* uppställs krav på att det är sannolikt att gåvorna kommer att användas på det sätt givarna avsett, dvs. att gåvorna används för att bedriva för allmänheten öppen kulturverksamhet som motsvarar allmännyttig verksamhet enligt 7 kap. 4 § inkomstskattelagen.

I *tredje punkten* finns ett krav som tar sikte på den sökandes bokföring eller räkenskaper. Det ska av dessa vara möjligt att avgöra vilka gåvor som har mottagits och hur de har använts.

I *fjärde punkten* uppställs ett krav på att den sökande har minst en auktoriserad eller godkänd revisor eller är föremål för årlig revision. Bestämmelser om auktoriserade och godkända revisorer finns i revisorslagen (2001:883). Bestämmelser om revision av statlig verksamhet finns i lagen (2002:1022) revision av statlig verksamhet m.m. I 12 kap. kommunallagen (2017:725) finns bestämmelser om revision i kommuner och regioner.

Av femte punkten framgår att en ansökan kan avslås om det kommer fram någon omständighet som talar emot att den sökande ska godkännas som gåvomottagare. Syftet med bestämmelsen är att utgöra en ventil som gör det möjligt att avslå en ansökan om det har kommit fram någon omständighet som medför att det framstår som olämpligt att godkänna den sökande som gåvomottagare för skattegynnade gåvor.

Övervägandena finns i 7.2.2.

8 §

Som gåvomottagare ska efter ansökan godkännas även utländska sökande om förutsättningarna i 6 eller 6 a §§ är uppfyllda och den sökande hör hemma i en stat

1. inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, eller

2. med vilken Sverige har ingått ett skatteavtal som innehåller en artikel om informationsutbyte eller ett avtal om informationsutbyte i skatteärenden.

Prövningen enligt 6 § 1 och 3 a ska då gälla om förhållandena är sådana att den sökande skulle ha blivit och skulle komma att bli inskränkt skattskyldig enligt 7 kap. 3 § inkomstskattelagen (1999:1229) om denne skulle beskattas i Sverige.

För att den sökande ska kunna godkännas som gåvomottagare gäller dessutom att ett skriftligt åtagande enligt 23 kap. 7 § och 38 kap. 1 § skatteförfarandelagen (2011:1244) ska ha kommit in till Skatteverket.

För att en utländsk sökande som motsvarar en sådan sökande som avses i 6 a § ska kunna godkännas som gåvomottagare krävs, utöver vad som följer av första och tredje stycket, att ett skriftligt åtagande om att lämna särskilda uppgifter enligt 33 kap. 9 e § skatteförfarandelagen ska ha kommit in till Skatteverket.

Paragrafen reglerar förutsättningarna för att godkänna utländska sökande som gåvomottagare.

Ändringen i första stycket innebär att även utländska motsvarigheter till sådana statliga förvaltningsmyndigheter, regioner, kommuner, kommunalförbund och offentligt ägda aktiebolag, som kan bli godkända som gåvomottagare enligt 6 a §, ska godkännas som gåvomottagare under förutsättning att kraven i 8 § är uppfyllda.

Bestämmelsens fjärde stycke, som är nytt, är en följd av införandet av en skyldighet i skatteförfarandelagen (2011:1244) för utländska sökande som motsvarar en sådan sökande som avses i 6 a § att lämna ett skriftligt åtagande om att lämna särskilda uppgifter i samband

med en ansökan om godkännande som gåvomottagare. Av bestämmelsen framgår att det för att en utländsk sökande som motsvarar en sådan sökande som avses i 6 a § ska kunna godkännas som gåvomottagare krävs att ett skriftligt åtagande om att lämna särskilda uppgifter enligt 33 kap. 9 e § skatteförfarandelagen ska ha kommit in till Skatteverket.

Övervägandena finns i avsnitt 7.2.2.

9 a §

Utöver vad som följer av 9 § ska den som vill bli godkänd som sådan gåvomottagare som avses i 6 a § ange i ansökan vilken kulturverksamhet som gåvorna är avsedda för.

En sökande som bedriver och önskar bli godkänd som gåvomottagare för flera sådana kulturverksamheter ska ansöka om sådant godkännande för varje verksamhet.

Paragrafen, som är ny, kompletterar bestämmelsen i 9 § och tar sikte på frågor relaterade till ansökningsförfarandet för en sökande som avses i 6 a § lagen (2019:453) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva.

Av *första stycket* framgår att den som vill bli godkänd som sådan gåvomottagare som avses i 6 a §, utöver vad som följer av 9, ska ange i ansökan vilken kulturverksamhet som gåvorna är avsedda för.

Av *andra stycket* framgår att en sökande som bedriver och önskar bli godkänd som gåvomottagare för flera sådana kulturverksamheter ska ansöka om sådant godkännande för varje verksamhet.

Bakgrunden till bestämmelsen är att det är tänkbart att statliga förvaltningsmyndigheter, regioner, kommuner, kommunalförbund och offentligt ägda aktiebolag bedriver flera sådana kulturverksamheter som möjliggör godkännande som gåvomottagare enligt 6 a §. Ett sådant subjekt ska därför i en ansökan om godkännande som gåvomottagare ange vilken verksamhet som gåvorna är avsedda för. En sökande som bedriver flera kulturverksamheter och önskar bli godkänd för flera sådana verksamheter ansöka om godkännande för varje verksamhet. Syftet med detta förfarande är att det ska gå att säkerställa att gåvorna faktiskt används för att bedriva den verksamhet som de är avsedda för. En gåva ska alltså inte kunna användas i en verksamhet som givaren inte destinerat gåvan till.

Övervägandena finns i avsnitt 7.2.2.

14 §

Skatteverket ska återkalla ett godkännande som gåvomottagare

1. om innehavaren begär det,
2. förutsättningarna för godkännande inte längre är uppfyllda,
3. innehavaren vid ett beslut om slutlig skatt som fattats under den tid som avses i 10 § inte är inskränkt skattskyldig enligt 7 kap. 3 § inkomstskattelagen (1999:1229) eller, när det gäller en svensk mottagare som är inskränkt skattskyldig enligt någon annan bestämmelse i 7 kap. inkomstskattelagen än 3 § eller en utländsk mottagare, inte skulle ha blivit inskränkt skattskyldig vid tillämpning av 7 kap. 3 § inkomstskattelagen,
4. innehavaren inte följer ett föreläggande enligt 13 §,
5. innehavaren inte lämnar kontrolluppgifter enligt 22 kap. 22 § skatteförfarandelagen (2011:1244), *eller*
6. *innehavaren inte lämnar särskilda uppgifter enligt 33 kap. 9 d eller 9 e §§ skatteförfarandelagen.*

Om det finns synnerliga skäl, får Skatteverket avstå från återkallelse enligt första stycket 2, 3, 5 *eller* 6.

I paragrafens första stycke regleras förutsättningarna för att ett beslut om godkännande som gåvomottagare ska kunna återkallas.

Av *sjätte punkten*, som är ny, följer att Skatteverket ska återkalla ett godkännande som gåvomottagare om innehavaren inte lämnar särskilda uppgifter. Detta gäller också utländska gåvomottagare, vilka enligt 8 § fjärde stycket ska lämna ett skriftligt åtagande om att lämna särskilda uppgifter.

I *andra stycket* finns en regel som innebär att Skatteverket om det finns synnerliga skäl kan avstå från att återkalla ett godkännande i vissa fall. Av ändringarna i andra stycket följer att Skatteverket får avstå från att återkalla ett godkännande i ett fall då förutsättningarna för godkännande inte är uppfyllda enligt sjätte punkten. Undantaget är avsett att tillämpas restriktivt.

Övervägandena finns i avsnitt 7.2.2.

19 §

I fråga om beslut om godkännande enligt 6 *eller* 6 a §§, om förlängning av godkännande enligt 10 § och om återkallelse av godkännande enligt 14 § tillämpas bestämmelserna i 66 och 67 kap. skatteförfarandelagen (2011:1244) om omprövning och överklagande av beslut avseende på vilket sätt preliminär skatt ska betalas.

I fråga om beslut om kontrollavgift enligt 16 § tillämpas bestämmelserna i 66 och 67 kap. skatteförfarandelagen. Tidsfristen i 66 kap. 24 §

skatteförfarandelagen ska dock räknas från den dag beslutet om kontrollavgift meddelades.

Andra beslut enligt denna lag får inte överklagas.

Paragrafen anger vilka av Skatteverkets beslut enligt lagen som får omprövas och överklagas samt att skatteförfarandelagens bestämmelser gäller för omprövning och överklagande.

Ändringen i paragrafens *första stycke* innebär att i fråga om beslut om godkännande enligt 6 a § tillämpas bestämmelserna i 66 och 67 kap. skatteförfarandelagen om omprövning och överklagande av beslut avseende på vilket sätt preliminär skatt ska betalas.

Övervägandena finns i avsnitt 7.2.2.

9.3 Förslaget till lag om ändring i skatteförfarandelagen (2011:1244)

33 kap.

1 §

I detta kapitel finns bestämmelser om

- syftet med särskilda uppgifter (2 och 2 a §§),
- uppgifter som ska lämnas av stiftelser, ideella föreningar och registrerade trossamfund (3–5 §§),
- uppgifter som ska lämnas av svenska handelsbolag och i utlandet delägarbeskattade juridiska personer (6 §),
- uppgifter som ska lämnas av en fysisk eller juridisk person som hör hemma i en annan stat och inte bedriver verksamhet från ett fast driftställe i Sverige (6 a och 6 b §§),
- uppgifter om ersättningsbostad i utlandet (7 §),
- uppgifter om periodiseringsfond och ersättningsfond (7 a §),
- uppgifter om skogsavdrag på fastighet i utlandet (7 b §)
- uppgifter som ska lämnas av redare (8 §),
- uppgifter om nedsättning av utländsk skatt (9 §)
- uppgifter som ska lämnas av den som har fått ett godkännande för tonnagebeskattning återkallat (9 a §)
- uppgifter i fråga om vissa förhandsbesked i skattefrågor (9 b §),
- *uppgifter som ska lämnas av vissa gåvomottagare vid skattereduktion för gåva (9 d §),*
- *uppgifter som ska lämnas av vissa utländska gåvomottagare vid skattereduktion för gåva (9 e §),*
- när särskilda uppgifter ska lämnas (10–11 §§), och
- redares uppgiftsskyldighet vid ändrade förhållanden (12 §).

Paragrafen inleder kapitlet och förklarar dess innehåll.

Listan över de bestämmelser som finns i kapitlet utökas med två nya strecksatser, en *tolfte* och en *trettonde strecksats*, för att upplysa om de nya bestämmelserna 9 d och 9 e §§.

Övervägandena finns i avsnitt 7.2.2.

2 §

Särskilda uppgifter ska lämnas till ledning för

1. bedömning av stiftelsers, ideella föreningars och registrerade trosamfunds skattskyldighet enligt inkomstskattelagen (1999:1229),

2. beskattning av delägare i svenska handelsbolag och i utlandet delägarbeskattade juridiska personer

3. bedömning av skattskyldigheten enligt inkomstskattelagen för fysiska eller juridiska personer som hör hemma i en annan stat och inte bedriver verksamhet från ett fast driftställe i Sverige,

4. bestämmande av vilket fartområde ett fartyg går i,

5. kontroll av uppskovsbelopp enligt 47 kap. inkomstskattelagen när ersättningsbostaden är belägen utomlands,

6. kontroll av avdrag för avsättning till periodiseringsfond och ersättningsfond,

7. beslut om avräkning av utländsk skatt,

8. beslut om beskattning för den som har fått ett godkännande för tonnagebeskattning återkallat,

9. kontroll av skogsavdrag på fastigheten i utlandet, och

10. kontroll av vissa gåvomottagares användning av gåvor som ger rätt till skattereduktion.

Paragrafen förklarar när särskilda uppgifter ska lämnas.

Ändringen i en *nionde* punkten är en följd av att punktlistan utökas med ytterligare en punkt.

Tionde punkten, som är ny, anger att särskilda uppgifter ska lämnas till ledning för Skatteverkets kontroll av vissa gåvomottagares användning av gåvor som ger rätt till skattereduktion.

Övervägandena finns i avsnitt 7.2.2.

Vissa gåvomottagares användning av gåvor som ger rätt till skattereduktion

9 d §

En gåvomottagare som avses i 6 a § lagen (2019:453) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva ska lämna särskilda uppgifter om

- 1. vilka gåvor som har tagits emot under det senast avslutade räkenskapsåret, och*
- 2. i vilken utsträckning de har använts för att bedriva den verksamhet de är avsedda för.*

Paragrafen, som är ny, reglerar en skyldighet för svenska förvaltningsmyndigheter, regioner, kommuner, kommunalförbund och offentligt ägda aktieföretag, som kan godkännas som gåvomottagare enligt 6 a § lagen (2019:453) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva, att lämna särskilda uppgifter.

Av bestämmelsen framgår att en gåvomottagare som avses i 6 a § lagen om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva ska lämna särskilda uppgifter om vilka gåvor som har tagits emot under det senast avslutade räkenskapsåret och i vilken utsträckning de har använts för att bedriva den verksamhet de är avsedda för.

Övervägandena finns i 7.2.2.

9 e §

En utländsk gåvomottagare som motsvarar en sådan gåvomottagare som avses i 6 a § lagen (2019:453) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva ska i samband med en sådan ansökan som avses i 9 § samma lag samtidigt ge in ett åtagande om att lämna särskilda uppgifter.

Särskilda uppgifter ska lämnas om

- 1. vilka gåvor som har tagits emot under det senast avslutade räkenskapsåret, och*
- 2. i vilken utsträckning de har använts för att bedriva den verksamhet de är avsedda för.*

Paragrafen, som är ny, behandlar utländska mottagares skyldighet att ge in ett åtagande om att lämna särskilda uppgifter samt vad särskilda uppgifter ska lämnas om.

Av första stycket framgår att en utländsk gåvomottagare som motsvarar en sådan gåvomottagare som avses i 6 a § lagen (2019:453)

om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva ska i samband med en sådan ansökan som avses i 9 § samma lag samtidigt ge in ett åtagande om att lämna särskilda uppgifter. Här avses utländska gåvomottagare som motsvarar sådana svenska statliga förvaltningsmyndigheter, regioner, kommuner, kommunalförbund och offentligt ägda aktieföretag som kan godkännas som gåvomottagare enligt 6 a § lagen om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva.

Övervägandena finns i 7.2.2.

10 b §

Särskilda uppgifter enligt 9 d § ska ha kommit in till Skatteverket senast sista dagen för inkomstdeklaration enligt 32 kap. 2 §.

Om en statlig förvaltningsmyndighet ska lämna en särskild uppgift enligt 9 d §, ska dock uppgiften ha kommit in senast den 22 februari.

Om en region, en kommun eller ett kommunalförbund ska lämna en särskild uppgift enligt 9 d §, ska uppgiften däremot ha kommit in senast den 15 april.

I paragrafen, som är ny, anges när särskilda uppgifter enligt 9 d § senast ska ha kommit in till Skatteverket.

Av första stycket framgår att särskilda uppgifter enligt 9 d § ska ha kommit in till Skatteverket senast den sista dagen för att lämna inkomstdeklaration enligt 32 kap. 2 §. Bestämmelsen träffar offentligt ägda aktieföretag som träffas av bestämmelsen i 6 a § lagen om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva.

Av andra stycket framgår att om en statlig förvaltningsmyndighet ska lämna en särskild uppgift enligt 9 d §, ska dock uppgiften ha kommit in senast den 22 februari. Datumet sammanfaller med det datum som statliga förvaltningsmyndigheter senast ska lämna en årsredovisning till regeringen avseende det senast avslutade räkenskapsåret enligt 2 kap. 1 § förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Av tredje stycket framgår att om en region, en kommun eller ett kommunalförbund ska lämna en särskild uppgift enligt 9 d §, ska uppgiften ha kommit in senast den 15 april. Datumet sammanfaller med det datum som årsredovisningen senast ska lämnas över till fullmäktige och revisorerna i 11 kap. 20 § kommunallagen (2017:725).

Övervägandena finns i 7.2.2.

10 c §

Särskilda uppgifter enligt 9 e § ska ha kommit in till Skatteverket senast den 31 januari.

I paragrafen, som är ny, anges när särskilda uppgifter som ska lämnas av en utländsk gåvomottagare, som motsvarar en sådan gåvomottagare som avses i 6 a § lagen (2019:453) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva, senast ska ha kommit in till Skatteverket.

Av bestämmelsen framgår att särskilda uppgifter enligt 9 e § ha kommit in till Skatteverket senast den 31 januari. Detta datum sammanfaller med det datum som kontrolluppgifter senast ska kommit in till Skatteverket enligt 24 kap. 1 § skatteförfarandelagen.

Övervägandena finns i 7.2.2.

Referenser

- Ahles, Amelia, Joanna Lahey & Marco A. Palma (2025). "Jackpot for good: Can lottery matches increase charitable giving?", *NBER working paper*, nr 34022.
- Andreoni, James, & A. Abigail Payne (2011). "Is crowding out due entirely to fundraising? Evidence from a panel of charities", *Journal of public economics*, vol. 95: 5–6.
- Baek, Peter, Jonathan Bone & Sam Mitchell (2017). *Matching the crowd: Combining crowdfunding and institutional funding to get great ideas off the ground*.
- Bet. 1942:BevU21. *Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i vissa delar av kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m. jämte i ämnet väckta motioner*.
- Bet. 1976/77:SkU45. *Skatteutskottets betänkande med anledning av propositionen 1976/77:135 om ändrade regler för beskattning av ideella föreningar, m.m. jämte motioner*.
- Berglund, Martin (2021). *Beskattning av stiftelser*.
- Chapman, Cassandra M., & Hannibal A. Thai (2025). "Incentivizing charitable giving: A systematic review of self- and other-benefiting incentives for donating money", *Nonprofit and voluntary sector quarterly*.
- Dalla Chiesa, C. & A. Alexopoulou (2022). "Matchfunding goes digital: The benefits of matching policymaking with the crowd's wisdom", *European journal of cultural management and policy*, vol. 23.
- Danmarks regering (2004). *L 39 Forslag til lov om ændring af afskrivningsloven, ligningsloven og skattekontrolloven*.

- Department for Culture, Media & Sport (2016). *The culture white paper*.
- Douthit, Jeremy D., Patrick R. Martin & Michelle McAllister (2022). "Charitable contribution matching and effort-elicitation available to purchase", *The accounting review*, vol 97:1.
- Ds 1991:22. *Kultur som lokaliseringsfaktor*.
- Finlands regering (2009). *Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till universitetslag och lagar som har samband med den* (RP 7/2009 rd).
- Finlands regering (2022). *Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om finansiering av nationella konstinstitutioner och om ändring av 29 § i lagen om Nationalgalleriet* (RP 157/2022 rd).
- Giva Sverige (2025). *Givandet i siffror 2024 – En rapport om givande och insamling av gåvor och bidrag bland Giva Sveriges medlemmar*.
- Gong, Ning, & Bruce D. Grundy (2014). "The design of charitable fund-raising schemes: Matching grants or seed money", *Journal of economic behaviour & organization*, vol. 108.
- Karlan, Dean, & John A. List (2006). "Does price matter in charitable giving? Evidence from a large-scale natural field experiment", *NBER working paper*, nr 12338.
- Klerby, Anna (2012). *Finansieringsmodeller för konst och kultur: En kartläggning av problem, teori och goda exempel*.
- Kommissionens tillkännagivande om begreppet statligt stöd som avses i artikel 107.1 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, EUT 2016/C 262/01.
- Kreativ Sektor (2025). *Uppdaterad statistik för de kulturella och kreativa branscherna*.
- Kulturanalys Norden (2025:4). *Privat kulturfinansiering i Norden: Politik, statistik och konsekvenser*.
- Köping Olsson, Ann-Sofie, & Katja Lindqvist (2026). *Kulturens organisering och ekonomi*.
- Lindqvist, Katja (2010). *Utvärdering av bonussystem för det fria kulturlivet i Stockholm 2008–2010*.

- Loots, Ellen, Kaja Piecyk & Yosha Wijngaarden (2024). "At the juncture of funding, policy, and technology: How promising is match-funding of arts and culture through crowdfunding platforms?", *International journal of cultural policy*, vol. 30:1.
- Löfgren Mikael (2016). "Om värdeskapande i kulturorganisationer", i Karin Dalborg & Mikael Löfgren (red.), "På något sätt är vi med om att skapa världen på nytt...": 21 texter om att jobba med konst och kultur.
- Malm, Magdalena, & Michael Johansson (2023). *Kulturens plats i framtidens Luleå*.
- Morell, Mayo Fuster, Enric Senabre Hidalgo & Enrique Rodríguez (2020). "Goteo.org civic crowdfunding and match-funding data connecting sustainable development goals", *Scientific data*, vol. 7:132.
- Myndigheten för kulturanalys (2024:2). *Privat kulturfinansiering: Hinder, möjligheter och konsekvenser*.
- Prop. 1942:134. *Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring i vissa delar av kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m.m.*
- Prop. 2009/10:3. *Tid för kultur*.
- Prop. 2011/12:1. *Förslag till statens budget för 2012, finansplan och skattefrågor*.
- Prop. 2013/14:1. *Förslag till statens budget för 2014, finansplan och skattefrågor*.
- Prop. 2024/25:60. *Forskning och innovation för framtid, nyfikenhet och nytta*.
- Prop. 2025/26:1. *Förslag till statens budget för 2026, finansplan och skattefrågor*.
- Riksdagens utredningstjänst (2019:248). *Skatteavdrag för gåvor*.
- Riksidrottsförbundet, Svensk Scenkonst & Svensk Live (2025). *Evenemang i siffror 2025: Statistik om näringarna idrott, live-musik och scenkonst*.
- Sacco, Pier Luigi (2013). *Kultur 3.0: Konst, delaktighet, utveckling*.
- Skr. 2023/24:111. *Strategi för företag i kulturella och kreativa branscher*.
- SOU 2009:59. *Skatteincitament för gåvor till forskning och ideell verksamhet*.

- SOU 2009:65. *Moderniserade skatteregler för ideell sektor.*
- SOU 2012:16. *Att angöra en kulturbygga – till stöd för förnyelse och utveckling inom kulturområdet.*
- SOU 2021:77. *Från kris till kraft – återstart för kulturen.*
- SOU 2024:90. *Skatteincitament för juridiska personers gåvor till ideell verksamhet.*
- SOU 2025:24. *Publiken i fokus – reformer för ett starkare filmland.*
- SOU 2026:5. *Utvidgad avdragsrätt för sponsring m.m.*
- Svensk scenkonst & Sveriges museer (2025). *Vem betalar för kulturen?*
- Thelwall, Sarah (2013). *Storleken spelar roll: Värdet, funktionen och potentialen hos små konstorganisationer.*
- Walker, Catherine (2016). *A great match: How match-funding incentivises charitable giving in the UK and unites funders and donors in tackling social issues.*
- Wennström, Johan, Inger Stern & Henric Nummi-Södergren (2023). *Filantropiskt stöd till det fria kulturlivet.*

Kommittédirektiv 2025:61

En breddad finansiering av kulturområdet

Beslut vid regeringssammanträde den 12 juni 2025.

Sammanfattning

En särskild utredare ska lämna förslag på hur den icke-offentliga finansieringen av kultur kan öka genom ekonomiska incitament. Syftet är att stärka kulturinstitutioners och kulturlivets potential att uppnå de kulturpolitiska målen genom att bredda finansieringsmöjligheterna.

Utredaren ska bland annat

- analysera och lämna förslag på hur regelverket om skattereduktion för gåvor kan utvidgas så att även organisationer som har som ändamål att främja eller bedriva kulturell verksamhet kan godkännas som gåvomottagare,
- kartlägga och beskriva vilken verksamhet som omfattas av det allmännyttiga ändamålet kultur i detta sammanhang, och mot bakgrund av kartläggningen, lämna förslag på hur en skattereduktion för gåvor till kulturell verksamhet ska avgränsas,
- analysera möjligheten att införa ett system där det offentliga förstärker monetära gåvor från privata aktörer, så kallat matchningssystem, och föreslå hur utformningen av ett sådant bör se ut,
- analysera hur förslagen bidrar till att uppnå de nationella kulturpolitiska målen, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 18 maj 2026.

Uppdraget att föreslå ekonomiska incitament för en breddad finansiering av kulturområdet

Övergripande utgångspunkter för utredningens arbete

Ett samspel mellan privat och offentlig finansiering är angeläget för att uppnå de nationella kulturpolitiska målen. De nationella kulturpolitiska målen som riksdagen har beslutat anger att kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund, att alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet och att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling (propositionen Tid för kultur [prop. 2009/10:3], bet. 2009/10:KrU5 punkt 1, rksr. 2009/10:145).

Sedan 2009 är det en uttrycklig ambition att den privata finansieringen av kultur ska öka (prop. 2009/10:3). I flera av de nordiska länderna, med liknande kulturpolitisk inriktning, är inslagen av privat finansiering av kulturverksamheter större än vad den är i Sverige.

Att öka kultursektorns möjlighet till fler intäktskällor handlar ytterst om att stärka kulturens frihet och att skapa en större mångfald av kulturuttryck. En breddad finansiering av kultursektorn gör även kulturen tillgänglig för fler, bland annat genom att trösklar sänks och nya målgrupper nås. Det förekommer till exempel ett flertal filantropiska insatser som initierats med syfte att nå ungdomar och personer som saknar ”kulturvana”. Därför är det angeläget att från offentligt håll undanröja eventuella formella hinder för att kulturaktörer ska kunna bredda verksamheternas finansiering.

Kultur är en omistlig del av människors liv och engagemanget och intresset för kultur är stort i Sverige. I en orolig värld är ett livaktigt och fritt kulturliv även en kraft för sammanhållning, gemenskap och motståndskraft, samtidigt som kultur ger välkomna avbrott och förströelse i svåra tider. Kulturen blir dessutom allt viktigare för samhälle och individer i ekonomiskt hänseende, bland annat genom de kulturella och kreativa branscherna som i dag utgör en betydande del av näringslivet och arbetsmarknaden.

Det offentliga har ett stort ansvar för kulturområdets finansiering och det är viktigt att betona att staten tillsammans med kommuner och regioner fortsatt har ett viktigt åtagande. Samtidigt har svenska kulturinstitutioner historiskt i flera fall etablerats av, eller med stöd från, privata finansärer. Parallellt med den offentliga finansieringen finns många exempel på privatfinansierad kultur runt om i landet.

Många vill inte bara ta del av kulturen, utan också vara delaktiga på andra sätt, till exempel genom att bidra med sin tid i form av ideellt arbete eller med privata gåvor.

Ett konkret initiativ för ökad privat finansiering togs 2009 då regeringen aviserade att en ny form för stöd, kallad Kulturbryggan, skulle inrättas från och med 2011. Syftet var bland annat att främja nya sätt att finansiera kulturverksamheter (prop. 2009/10:3 s. 2, 51 och 52). Kulturbryggan är i dag en integrerad del av Konstnärsnämndens bidragsgivning och fördelar bland annat stöd till projekt som specifikt syftar till att skapa förutsättningar för ökad privat finansiering.

För att få en uppdaterad bild av förutsättningarna för den icke-offentliga finansieringen gav regeringen 2022 Myndigheten för kulturanalys i uppdrag att kartlägga och analysera kulturområdets finansiering. Uppdraget slutredovisades i oktober 2024 i form av rapporten *Privat kulturfinansiering – Hinder, möjligheter och konsekvenser* (2024:2). Rapporten utgör ett viktigt kunskapsunderlag i dessa frågor och ger en god bild av de förutsättningar som såväl kulturaktörer som finansierare verkar under. Myndigheten för kulturanalys övergripande kartläggning visar att hushållens konsumtion utgör den största delen av den privata kulturfinansieringen och att denna utgör en viktig finansieringskälla för aktörer även inom de kulturområden som uppstår offentlig finansiering. Den övergripande kartläggningen visar också på det ideella arbetets stora betydelse för kulturlivet.

Av rapporten framgår det att respondenter i samtliga aktörsgrupper som ingår i studien lyfter det faktum att dagens regelverk och skattelagstiftning är en begränsande faktor och som i sig hämmar privata finansierares förutsättningar och vilja att finansiera kulturverksamhet. Det som framför allt lyfts fram som hinder är regelverken kring sponsring av kulturverksamhet och skattelagstiftningen kring donationer.

Som exempel på initiativ som uppmuntrar till breddad finansiering i några av de nordiska länderna kan nämnas möjligheten som finns i Danmark sedan 2004 att som företag få skatteavdrag för donationer till kulturverksamheter som fått finansiering från stat eller kommun. I Norge finns möjligheter till skatteavdrag för donationer till ett mindre antal kulturföreningar. I Finland har möjligheterna till skatteavdrag för donationer till forskning och vetenskap länge varit omfattande. Avdragsrätten i Finland har också omfattat donationer till ett fåtal kulturinstitutioner.

När det gäller intäkter från donationer och sponsring visar Myndigheten för kulturanalys rapport att den stora majoriteten av verksamheter som ingår i underlaget till rapporten saknar sådana intäkter. Däremot pekar resultaten på att denna typ av intäkter kan vara viktiga för enskilda verksamheter. Det går också att se att sådana intäkter är vanligare i vissa typer av verksamheter. Det är tydligt i rapporten att verksamheter inom musikteater, exempelvis opera, har större intäkter från donationer och sponsring jämfört med andra områden. Sponsring inom kultursektorn är en liten och minskande del av finansieringen av kulturlivet, vilket kan bero på att skattereglerna uppfattas som otydliga.

Regeringen beslutade den 4 november 2024 om ett tilläggsdirektiv till Utredningen om skatteincitament för juridiska personers gåvor till ideell verksamhet (Fi 2023:07) med innebörden att utredaren även fick i uppdrag att bland annat analysera om det finns behov av särskilda bestämmelser om avdrag eller annan skattelättnad för utgifter för sponsring i inkomstskattelagen (1999:1229). Utredaren ska, oavsett ställningstagande, lämna nödvändiga författningsförslag för avdrag eller annan skattelättnad för utgifter för sponsring (dir. 2024:103).

Regeringen anser att det är angeläget att öka samspelet mellan privat och offentlig finansiering av kultur och att åtgärder för detta bör utredas. I Myndigheten för kulturanalys rapport sammanställs vad myndigheten bedömer vara de viktigaste aspekterna att ta hänsyn till i relation till de kulturpolitiska målen vid ett ökat fokus på att öka den privata finansieringen av kultur.

En reglering som gynnar en viss typ av verksamhet genom en särskild rätt till ersättning skulle kunna anses som ett statligt stöd enligt EU:s statsstödsregler.

Utredaren ska därför

- i sitt arbete med att föreslå ekonomiska incitament för en bredad finansiering av kulturområdet analysera hur förslagen bidrar till att uppnå de nationella kulturpolitiska målen med utgångspunkt i Myndigheten för kulturanalys rapport, och
- analysera förslagen i förhållande till EU:s regelverk om statligt stöd.

En utvidgning av regelverket om skattereduktion så att ideella organisationer som främjar eller bedriver kulturell verksamhet ska kunna godkännas som gåvomottagare

En utgångspunkt i inkomstskattelagen är att levnadskostnader och liknande utgifter inte får dras av. Detta framgår av 9 kap. 2 § inkomstskattelagen och gäller för såväl fysiska som juridiska personer. Fysiska personer har dock möjlighet att få skattereduktion för gåvor som lämnas till en stiftelse, en ideell förening eller ett registrerat trossamfund som uppfyller vissa kvalitativa krav och har godkänts av Skatteverket som gåvomottagare i enlighet med lagen (2019:453) om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva. Ett krav enligt lagen är att den mottagande organisationen har som ändamål att främja eller bedriva social hjälpverksamhet eller vetenskaplig forskning (6 § andra punkten). Kultur är således inte ett ändamål som omfattas av lagen om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva.

Någon möjlighet till skattereduktion motsvarande den för fysiska personer finns inte för gåvor som lämnas av juridiska personer. Regeringen tillsatte 2023 en utredning om skatteincitament för juridiska personers gåvor till ideell verksamhet (dir. 2023:87). Utredningen skulle enligt kommittédirektiven utgå från nuvarande regler för fysiska personer och inte föreslå att fler organisationer eller ändamål skulle omfattas av lagen om godkännande av gåvomottagare vid skattereduktion för gåva. I utredningens delbetänkande Skatteincitament för juridiska personers gåvor till ideell verksamhet (SOU 2024:90), som överlämnades i december 2024, föreslås att också juridiska personer ska kunna få skattereduktion för gåvor till godkända gåvomottagare.

Av delbetänkandet framgår att ideella organisationer stöttar eller verkar inom många olika allmännyttiga ändamål och att kultur och idrott är särskilt vanliga. Över 13 000 ideella organisationer uppgav kultur som ändamål i sin inkomstdeklaration. Utredningen konstaterar att den nuvarande begränsningen av ändamål till social hjälpverksamhet och främjande av vetenskaplig forskning kan få konsekvenser i form av gränsdragningsproblem för Skatteverket och gåvomottagare. Dessutom påpekas att avgränsningen bidrar till snedvridande effekter. Detta genom att gåvor styrs mot godkända ändamål, dvs. social hjälpverksamhet och främjande av vetenskaplig forskning, på bekostnad av icke-godkända ändamål, som exempelvis idrott och

kultur. Utredningen ser därför ett behov av en översyn av vilka ändamål som bör omfattas av ett skatteincitament för gåvor.

Regeringen anser att de förslag och bedömningar som har presenterats i 2024 års gåvoutredning och Myndigheten för kulturanalys rapport bör utgöra en utgångspunkt för utredningens arbete.

Med hänsyn till uttalandet från 2024 års gåvoutredning om behov av en översyn av vilka ändamål som bör omfattas av ett skatteincitament för gåvor framstår det som lämpligt med en närmare utredning av frågan om skattereduktion för gåvor till kulturell verksamhet.

Utredaren ska därför

- med utgångspunkt i befintliga bestämmelser om skattereduktion för gåvor analysera och lämna förslag på hur regelverket kan utvidgas så att även organisationer som har som ändamål att främja eller bedriva kulturell verksamhet kan godkännas som gåvomottagare,
- utforma förslagen på ett sätt som innebär att de kan tillämpas för gåvor från såväl fysiska som juridiska personer,
- kartlägga och beskriva vilken verksamhet som omfattas av det allmännyttiga ändamålet kultur i detta sammanhang, med hänsyn till vad som utgör kulturell verksamhet i både svensk och internationell kontext,
- mot bakgrund av kartläggningen av det allmännyttiga ändamålet kultur, lämna förslag på hur en skattereduktion för gåvor till kulturell verksamhet ska avgränsas,
- analysera behovet av eventuella bestämmelser för att motverka risken för fel och fusk med anledning av förslagen, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Ett system där det offentliga förstärker monetära gåvor från privata aktörer

Utöver incitament i form av skattelättnader finns det flera internationella exempel på åtgärder för ökad privat finansiering. Bland annat handlar det om system där det offentliga förstärker monetära gåvor från privata aktörer, ett så kallat matchningssystem.

Av Myndigheten för kulturanalys rapport framgår att ett relativt vanligt sätt att försöka främja ökad privat finansiering av kulturverksamhet är olika typer av matchad finansiering. Denna typ av matchningssystem kan bland annat handla om krav på kulturverksamheters egenfinansiering som villkor för vissa bidrag.

En annan typ av matchningssystem som nämns i rapporten är när det offentliga uppmuntrar till donationer från privata aktörer genom att matcha donationer med en förutbestämd andel, exempelvis 25 eller 50 procent av donationsbeloppet. Ett sådant system ses ofta som ett alternativ till skattelättnader genom avdrag. Den här typen av matchningssystem finns exempelvis i Storbritannien och Nederländerna.

Den norska gaveförsterkningsordningen infördes 2014 som ett sätt att uppmuntra kulturverksamheter att söka privat stöd, men också för att främja donationer till kulturverksamhet från privatpersoner och företag. Ordningen, som nu har upphört, innebar att privata donationer förstärktes med statliga medel. Enskilda institutioner blev därmed mottagare av såväl privata gåvor som det därpå följande statliga stödet.

Ytterligare en form för matchning av monetära gåvor är offentligt inrättade kulturfonder. Tanken med dessa är att privata aktörer, exempelvis företag, kan investera medel utifrån modellen att det offentliga förstärker de privata gåvorna till fonden med medel. Det innebär att fonden är mottagare, och i sin tur fördelar medel till enskilda kulturverksamheter. Inrättande av en kulturstiftelse som det offentliga har möjlighet att tillföra kapital till, och där privat kapital matchas av offentligt, föreslås i betänkandet *Från kris till kraft – Återstart för kulturen* (SOU 2021:77).

I Myndigheten för kulturanalys rapport lyfts förslag om att inrätta regionala eller lokala kulturfonder. Även här är tanken att det offentliga matchar privata donationer från lokala aktörer, t.ex. företag. Ett sådant initiativ skulle kunna underlätta för företag som vill bidra till det lokala kulturlivet. Samtidigt möjliggörs professionella bedömningar och principen om armlängds avstånd upprätthålls. En annan fördel kan vara att kulturaktörer kan rikta sina förfrågningar till en samlad fond med ett gemensamt regelverk.

Olika former av matchningssystem kan sammanfattningsvis utgöra incitament för gåvor och donationer genom att medlen förmeras. Incitamenten för kulturaktörer att söka privat finansiering ökar sam-

tidigt som signalen till potentiella donatorer är att det är en särskild prioritering från det offentliga.

Utredaren ska därför

- analysera möjligheten att införa ett system där det offentliga förstärker monetära gåvor från privata aktörer, så kallat matchnings-system, och utifrån internationella förebilder föreslå hur detta bör utformas, och
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Konsekvensbeskrivningar

Utredningen ska utföra kostnadsberäkningar, beskriva andra samhällsekonomiska konsekvenser och lämna förslag till finansiering i enlighet med kommittéförordningen (1998:1474). Utredningen ska analysera och beskriva förslagets konsekvenser för kultur i hela landet, konstnärlig frihet, samt hur de bedöms påverka olika kulturaktörer utifrån storlek och konstområde. Om förslag som lämnas medför kostnadsökningar eller intäktsminskningar för staten, kommuner eller regioner, ska förslag till finansiering lämnas. Förslagen ska även i övrigt redovisas enligt vad som anges i kommittéförordningen och förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar.

Kontakter och redovisning av uppdraget

Utredaren ska bedriva sitt arbete utåtriktat och i nära dialog med berörda statliga myndigheter, kulturaktörer, regioner, kommuner, civilsamhällesorganisationer och privata finansiärer samt med andra aktörer som på annat sätt är relevanta för uppdraget. Utredaren ska även ha en dialog med Utredningen om skatteincitament för juridiska personers gåvor till ideell verksamhet (Fi 2023:07) som bland annat har i uppdrag att analysera frågan om kultursponsring.

Utredaren ska löpande hålla Regeringskansliet (Kulturdepartementet) informerat om sitt arbete.

Uppdraget ska redovisas senast den 18 maj 2026.

(Kulturdepartementet)

Statens offentliga utredningar 2026

Kronologisk förteckning

---

1. Skatteincitament för forskning och utveckling – ett nytt incitament baserat på utgifter för FoU-personal. Fi.
2. 710 miljoner skäl till reformer. Ju.
3. Genomförande av plattformsdirektivet. A.
4. Rektor i fokus – förutsättningar för ett pedagogiskt ledarskap. U.
5. Utvidgad avdragsrätt för sponsring m.m. Fi.
6. En nationell digital infrastruktur i hälso- och sjukvården. Styrning med tydliga roller och ansvar för aktörerna. S.
7. Förstärkt uppföljning och utvärdering av folkhälsopolitiken.
Del I: Effektivare folkhälsoinsatser genom hälsoekonomiska analyser.
Del II: Utvärdering av alkoholpolitikens styrmedel. S.
8. Rättssäker samhällsvård för barn och unga. S.
9. Registrering av EES-medborgare. Ju.
10. Ökade möjligheter till tillgångsriktad brottsbekämpning. Del 1 och 2. Ju.
11. Om överföring av Första AP-fondens verksamhet och tillgångar till Tredje och Fjärde AP-fonderna. Fi.
12. Om överföring av Sjätte AP-fondens verksamhet och tillgångar till Andra AP-fonden. Fi.
13. Straffansvar för deltagande i och samröre med kriminella sammanslutningar. Ju.
14. Ädelmetallutredningen – en moderniserad reglering av handel med ädelmetallarbeten. KN.
15. Marken, vattnet, tankarna.
Konsekvenser för samer av svensk politik. Volym 1 och 2. Ku.
16. Försvarsexportinitiativ. För gemensam säkerhet. Fö.
17. Öresundsförbindelser 2050 – behov av kapacitet, redundans och svenskt-danskt samarbete. LI.
18. Odlingstorr och klimatet. Fi.
19. Stärkt tillsyn och uppföljning – förslag för att motverka oegentlig läkemedelsförskrivning. S.
20. Belägg för broms? Åtgärder för starkare incitament till lägre kommunalskattesatser. Fi.
21. Återkallelse av svenskt medborgarskap. Ju.
22. Stärkt läkemedelsförsörjning i samverkan. Nationella åtgärder för fördelning, omfördelning och inköp vid brist. S.
23. Tolkavgift och förbud mot barntolkning. A.
24. Mervärdesskatt vid uthyrning och överlåtelse av fastighet. Fi.
25. Ett smittskydd för framtiden. S.
26. Digitala verktyg inom bolagsrätten. Genomförande av EU:s direktiv om ytterligare digitalisering inom bolagsrätten. Ju.
27. Lättnader i kraven på hållbarhetsrapportering. Ju.
28. Tillgång till passageraruppgifter i brottsbekämpningen. Ju.
29. Förbud mot uppfödning av djur för pälsproduktion. LI.
30. Mer flexibla regler om verkställighet av häktning och fängelsestraff. Ju.
31. Ett investeringsprogram för kultur. Ku.

Statens offentliga utredningar 2026

Systematisk förteckning

Arbetsmarknadsdepartementet

Genomförande av plattformsdirektivet. [3]
Tolkavgift och förbud mot barntolkning. [23]

Finansdepartementet

Skatteincitament för forskning och utveckling – ett nytt incitament baserat på utgifter för FoU-personal. [1]
Utvidgad avdragsrätt för sponsring m.m. [5]
Om överföring av Första AP-fondens verksamhet och tillgångar till Tredje och Fjärde AP-fonderna. [11]
Om överföring av Sjätte AP-fondens verksamhet och tillgångar till Andra AP-fonden. [12]
Odlingstörv och klimatet. [18]
Belägg för broms? Åtgärder för starkare incitament till lägre kommunal-skattesatser. [20]
Mervärdesskatt vid uthyrning och överlåtelse av fastighet. [24]

Försvarsdepartementet

Försvarsexportinitiativ. För gemensam säkerhet. [16]

Justitiedepartementet

710 miljoner skäl till reformer. [2]
Registrering av EES-medborgare. [9]
Ökade möjligheter till tillgångsriktad brottsbekämpning. Del 1 och 2. [10]
Straffansvar för deltagande i och samröre med kriminella sammanslutningar. [13]
Återkallelse av svenskt medborgarskap. [21]

Digitala verktyg inom bolagsrätten.
Genomförande av EU:s direktiv om ytterligare digitalisering inom bolagsrätten. [26]

Lättnader i kraven på hållbarhetsrapportering. [27]

Tillgång till passageraruppgifter i brottsbekämpningen. [28]

Mer flexibla regler om verkställighet av häktning och fängelsestraff. [30]

Klimat- och näringslivsdepartementet

Ädelmetallutredningen – en moderniserad reglering av handel med ädelmetallarbeten. [14]

Kulturdepartementet

Marken, vattnet, tankarna.
Konsekvenser för samer av svensk politik. Volym 1 och 2. [15]
Ett investeringsprogram för kultur. [31]

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Öresundsförbindelser 2050 – behov av kapacitet, redundans och svenskt-danskt samarbete. [17]
Förbud mot uppfödning av djur för pälsproduktion. [29]

Socialdepartementet

En nationell digital infrastruktur i hälso- och sjukvården. Styrning med tydliga roller och ansvar för aktörerna. [6]
Förstärkt uppföljning och utvärdering av folkhälsopolitiken.
Del I: Effektivare folkhälsoinsatser genom hälsoekonomiska analyser.
Del II: Utvärdering av alkoholpolitikens styrmedel. [7]

Rättssäker samhällsvård för barn och unga. [8]

Stärkt tillsyn och uppföljning
– förslag för att motverka
oegentlig läkemedelsförskrivning. [19]

Stärkt läkemedelsförsörjning i samverkan.
Nationella åtgärder för fördelning,
omfördelning och inköp vid brist. [22]

Ett smittskydd för framtiden. [25]

Utbildningsdepartementet

Rektor i fokus – förutsättningar för
ett pedagogiskt ledarskap. [4]